

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. M. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre ————— 8.— P.
Tagoknak tagsági díjjal évi 2.— P.
Egy szám ára —————.50 P.

Főszerkesztő:

1936—1940. aug. 30-ig.
TELEKI ADAM gr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár, Majális-utca 22. sz.
Telefon: 21-58 és 31-74.
Póstatakarék csekszám 72308.

Magyar holnap

Írta: Demeter Béla.

Magam is tanuja voltam annak a gazdaköri szervezkedésnek, mely három esztendővel ez előtt — Erdély egyik elhagyott falujában zajlott le. Az EMGE felügyelő hiába fejtegette, hogy milyen súlyos indokok szólnak a tömörülés mellett, — a gazdák mereven elzárkóztak a közösségi munka elől, mondván, hogy nincs pénzük tagdíjra, de tanfolyamra se. Már épen útra készen állottunk, hogy elhagyjuk a magyar konokságnak és tudatlanságnak ezt a megszegyénítő helyét, amikor beszédbe kezdett egy gazdaifjú.

„Várjanak még néhány percig, hiszen így még sem távozhatnak el. Gazdák, — fordult ezután a gyülekezethez — nem veszik-e észre, hogy megismétlődik a beteg és az orvos esete? Ágyba esik a gazda, a tanult emberek orvost akarnak hívni, de a beteg csak legyint kezével és fölényesen tiltakozik: nem kell, nincs szükségem rá, mert pénzbe kerül s anélkül is meggyógyulok! Múlnak a napok, állapota egyre súlyosabb, válságosra fordul s amikor már közeledik a vég s nem lehet segíteni rajta, — beteg és hozzátartozók egyaránt orvosban reménykednek. Immár mindenüket képesek odaadni, de elkéstek, mert az orvos már nem beteget, hanem halottat talál a házban. Így vagyunk mi a szervezkedéssel is — fejtezte be példabeszédét az ifjú. Ha valaki a mi érdekünkben segíteni óhajt, — mintsem, hogy pénzt kelljen kiadnunk, — inkább elutasítjuk, hogy a meggondolatlan lépésünk nyomán támadt nyomorúságban későbbben segítséget várjunk.“

A gazdakör pedig megalakult.

Most Erdély újjáépítéséről, — a mai háború

győzedelmes befejezéséről és a termelés fokozásáról kell gondoskodnia a nemzetnek. E három tényezőtől függ, hogy a holnap emberi életet hoz-e számunkra, avagy újabb magyar temetők jelzik a pusztulást. Erdély talpraállítása pénzt igényel, — ezért bocsájtották ki a 100,000,000 pengős nyereségyaradékos, — a háború minden időben a jól felszerelt, képzett hadseregen és a termelésen, illetőleg élelmezésen vezetett sikerre, vagy szörnyű összeomlásra. Mit tehet ilyenkor a kormányzat? Kézpénz ellenében igénybe veszi azt a felesleget, amit a termelő amúgyis piacra vienne. Erre a 777.000/1941. K. M. rendelettel már sor is került. Helyi hatóságok és honvédszerző osztagok járják be a házakat. Azért jönnek, mert a haza érdekei így parancsolják. Azért vesznek igénybe gabonát és zsírt, mert enélkül nincs győzelem és a nemzetet komoly veszély fenyegeti. Úgy kell tehát fogadni őket, mint a nemzet követeit, akik nem idegenek, vagy másnak, hanem épen a termelőnek az érdekeit szolgálják.

Ime, újabb alkalom nyílik annak bizonyítására, hogy magyarságunkat nem mellőzhető üres szavakban, hanem cselekedetekben éljük ki. És végül a termelés ügye. Az EMGE mindent elkövet, hogy a földművelésügyi kormányzat bölcs irányításával tovább szervezkedjék, tanfolyamokat rendezzen s hozzásegítse a gazdákat úgy az okszerű gazdálkodás ismereteinek gyarapítására, valamint a vetőmagvak, munkaeszközök beszerzéséhez. Mert rendületlen a hite, hogy ezáltal azt a magyar holnapot ágyazza meg, melyben — miként a költő írta — a romon virág terem.

December hó

I. Gazdasági udvarban.

Teremtsünk rendet udvarunkon. A trágyatelepet osszuk két-három kisebb szakaszra és a naponta kikerülő trágyát ne szórjuk el az egész telepen, hanem a szakaszon rakjuk egy csomóba. A trágyalevet hordjuk ki a rétekre, szénafüveinkre. De a lucernás is sokszor meghálálja a trágyaleves öntözést.

II. Szántóföldön.

Ha az udvarban felgyült a trágya, kezdjük meg a kihordását a szántóföld azon helyére, esetleg 2-3 pontjára is, ahol a jövő évben trágyázni óhajtunk. A kihordott trágyát ne teregezzük el és kupacokba se hordjuk, hanem rakjuk minél magasabb szakaszba, — úgynevezett szarvasba és ha a föld annyira átfagyott, hogy nem tudnók leföldelni, fedjük le apró törekkkel, polyvával. Így az elpárolgást némileg meggátoljuk, azonban, ha az időjárás megengedi, azonnal földeljük le. Fagymentes napokon egyenesen a szántóföldre is hordhatjuk, illetőleg a szarvasokat szétteregtetjük, de a teregető szekér után azonnal járjon az eke.

Az októberi és novemberi időjárás nem kedvezett az őszi vetéseknek, amiért, ha a decemberi időjárás megengedi, próbáljunk őszi bűzát vetni, mert több termést várhatunk a decemberi őszi bűzavetéstől, mint a tavaszi bűzától. A közmondás szerint „tavasz bűza, ravasz bűza“, ezért megfelelő körülmények között még ajánljuk a decemberi vetést. Jónéhány év óta nem volt Erdély területén olyan kevés a vetés, mint éppen a legszűkebb évben, ezért megkettőzött erővel és igyekezettel kell hozzálátnunk a kenyér előteremtéséhez. A többtermés eléréséhez feltétlenül használjunk kat. holdanként 100-150 kg. szuperfoszfát és a vetéssel egyidejűleg 30-50 kg. péti-só műtrágyát. Tavasszal újabb 30-50 kg. péti-sót szórjunk ki felültrágyázásként.

III. Rétek és legelők.

Régi rossz szokás, hogy november-december hónapban, sőt ha a hó lehullott, akkor is legeltetjük apró jószágainkat, a juhokat, amelyek kései legeltetését a törvény is eltiltja. De jusszon eszünkbe, hogy tiltja ezt a gazdálkodás arany-szabálya is, mert a kései legeltetéssel a jövő évi termésünk nagyrészt feláldozzuk. A legelőkön fejlődött bozótokat általában augusztus hónapban leghatásosabb kiirtani, azonban ezt télen is elvégezhajtuk, hiszen jelentős famennyiséghez jut-

hatunk hozzá. Itt csupán az a fontos, hogy a bokrokat gyökérirtókapával töből vágjuk ki. A fagyok beállta előtt nehéz gyeponával boronáljuk meg a rétet és a legelőt, hogy az elmohásodást ezzel is csökkentjük. A borona megnyitja a csapadék útját és az aszály ellen is megvéd.

IV. Állattenyésztés és takarmányozás.

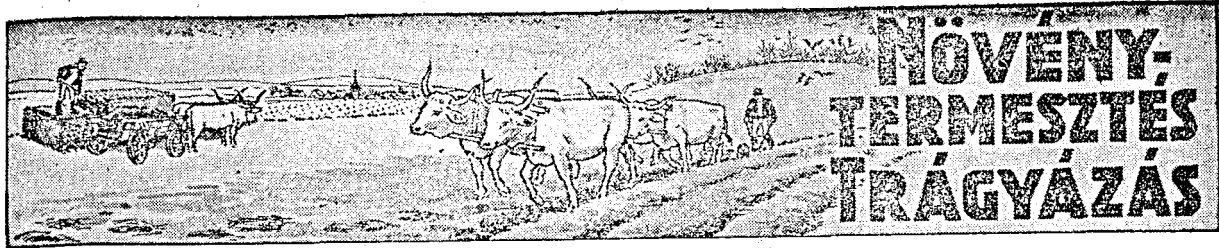
A tenyészállat kiosztásban részesült gazdatestvéreink járjanak el nagy körültekintéssel és tartsák szemelőtt az EMGE téli gazdasági tanfolyamain szerzett takarmányozási és állattenyésztési ismereteket. A drága pénzen vásárolt kiváló tenyészállatok jobb takarmányt igényelnek, de egyúttal megfelelő mozgást, jártatást is. Ügyeljünk, hogy nagyon hideg vizet ne igyanak, mert a hirtelen lehűtött méh, könnyen elvetélést idézhet elő. A megfelelő mozgás, jártatás, különösen növedékállatainknál fontos, mivel jártatás híjján az izomzatuk satnyán fejlődik.

Lehetőleg minden szalastakarmányt szecs-kázunk fel, hogy a jó beosztással elegendő és megfelelő minőségű rázottat, kevert takarmányt nyújthassunk állatainknak. A kukoricaszárát legtanácsosabb szártépővel felapritani, ahol ez nincs, a régi lovas cséplőgép dobrendszerén levő fogakat élesítsük ki, mert ezzel is elvégezhetjük a tépetést. A kukoricaszárból csupán a decemberi mennyiséget etetjük szárazon, a januári és többi hónapokra félretett mennyiséget, miután feltéptük, döngöljük erjesztőverembe és közben állandóan öntözzük gyöngö sóvízzel.

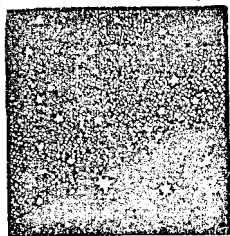
V. Gazdakörök.

December beálltával a gazdakörökben is megkezdődik a tevékeny munka. Ahol a gazdakör vezetősége megfelelő és lelkesedéssel, kitartó munkával dolgozik, ott legalább minden héten egy gazdaköri gyűlést tartanak. A gyűlésen megbeszéljük az „Erdélyi Gazda“-ban és más gazdasági szaklapban közölt cikkek tartalmát és tervezetet készítenek a következő gazdasági évre. A különböző körlevelek útján, valamint az „Erdélyi Gazda“ hasábjain a gazdakör vezetősége tudomást szerez a különböző kedvezményes mozgalomról (akcióról). A mozgalomokban való részvételt szintén a gazdaköri gyűléseken kell megbeszélni, hogy minden gazdatestvérünk tudjon róla, ne csak a vezetőség.

December hónapban az év bezárul és gondoljunk elmaradott tagdíjainkra. „A magyar ember mindent igaz becsülettel megfizet“, felkérjük ezért gazdatestvéreinket is, hogy akik még nem rendezték tagdíjukat, feltétlenül fizessék be e hónapban.

Kedves Gazdatestvéreim!

A régi közmondás szerint, ha tiszták és világosak a decemberi éjszakák és a tejút csillagzat tisztán ragyog, a jövő évben jó termést várhatunk. Ennek reményében dolgozzunk s a német gazdaszabály szerint figyeljük, hogy száraz lesz-e

december, mert akkor a tavasz és a nyár is száraz lesz s az utóbbi évek nedves tavasza és nyara után várjuk a száraz nyarat, hiszen a magyar közmondás is azt tartja: „A szárazság nem csinál drágaságot“.

Kedves gazdatestvéreim! Mindnyájan tapasztalatakból tudjuk, hogy a mezőgazdasági termelés alapja a föld, a munka és az élő és holt felszerelés. Ezek közül egyik vagy másik hiánya bizony lehetetlenné is teszi a termelést. Ezért tehát a kötelességtudó gazda a legtöbb veszélynek kitett élő és holt felszerelését kell legjobban megvédeni, hiszen ennek elpusztulása mérhetetlen következményekkel járhat. Megrendítheti gazdaságának egyensúlyát s elindíthatja az anyagi romlás lejtőjén is.

A téli munkaszünetet használjuk fel tehát arra, hogy épületeinket, élő és holt felszereléseinket biztosítsuk. Nem tudom eléggé ajánlani különösen törpe birtokosoknak az állathullás elleni biztosítást. A kevés földdel rendelkező gazdatestvéreimnek több-

nyire csak egyetlenegy tehene van s ennek elpusztulása esetén egész családja tej nélkül marad. Falulátogatásaim során nem egyszer adtak olyan válaszokat, hogy bizony nincs tej a házban, mert a téhen hónapokkal ezelőtt elpusztult. S ilyenkor a apró gyermekek sirva fakadtak. Évek telnek el, míg az elhullott téhen bőrének árát kiegészítve, a kemény munkával szerzett pénzből vásárolt borjú felnő, — lellik és ismét asztalra kerül az életerőt és egészséget adó tej. Talán helyesebb naponta lemondani egy kisebb mennyiségű tejről és ennek árát összegyűjteni biztosítási díjra, mintsem elhullás esetén nélkülözni a tejet, — mert az állat nem volt biztosítva és az új téhen beszerzésére nem áll elegendő pénz rendelkezésre.

A tél nyugalmban a falvakat különböző termelési szerződéseket ajánló emberek keresik fel s a gazdákat igyekeznek megnyerni különféle növények termesztésére. Van ezek között sok olyan növény is, melynek termelése hasznot

hajtó s változatossá teszi a gazdálkodást, de ha a vidék talaj, éghajlati és munkás viszonyainak nem felel meg, — csak ráfizetést eredményez és azt, ha jövőben egy, a viszonyoknak megfelelő növénytermelést kívánnak meghonosítani, — a gazdák emlékezetében felújul a keserű tapasztalat és ridegen elzárkóznak még az ő érdeküket szolgáló újításoktól is. Minden ilyen termelésnek azonban van egy közös alapfeltétele s ez pedig az őszi mélyszántás, amely nélkül még kísérletet sem szabad tenni. A fagymentes napokat ki kell jól használni s mindent elkövetni, hogy az utolsó barázda is fel legyen szántva. Ez ma ugyancsak nemzeti kötelesség, hiszen a többtermelés alapját képezi. Különösen a cukorrépa- és a len termelés kívánja ezt meg. Az utóbbit gyommentes talajokba ajánlom, hiszen vetése rendkívül fontos.

A fejlődés kezdeti szakán a gyomok iránt nagyon érzékeny, ezért a fejlődés gyorsítására ajánlatos a Péti só kisebb adagolása. Minden új növény termelésének bevezetése előtt gazdatestvéreim forduljanak tanácsért a m. kir. gazdasági felügyelőségekhez vagy az

EMGE felügyelőségekhez, ahol őszintén és felelősséggel mondják meg, hogy a szóbanforgó növény megfelel-e a helyi termelési viszonyoknak. Ne csábítson senkit a termelési előleg és csak kellő tájékozódás után vállalkozzék a felkínált növénytermelésre.

A közelgő karácsony alkalmából összes magyar gazdatestvéreimnek, — határon innent és túl — a legjobbakat kívánva vagyok

Berend, 1941. december hó 1.

magyar gazdatestvéri szeretettel:

BIKFALVI FERENC.

A tagosítás

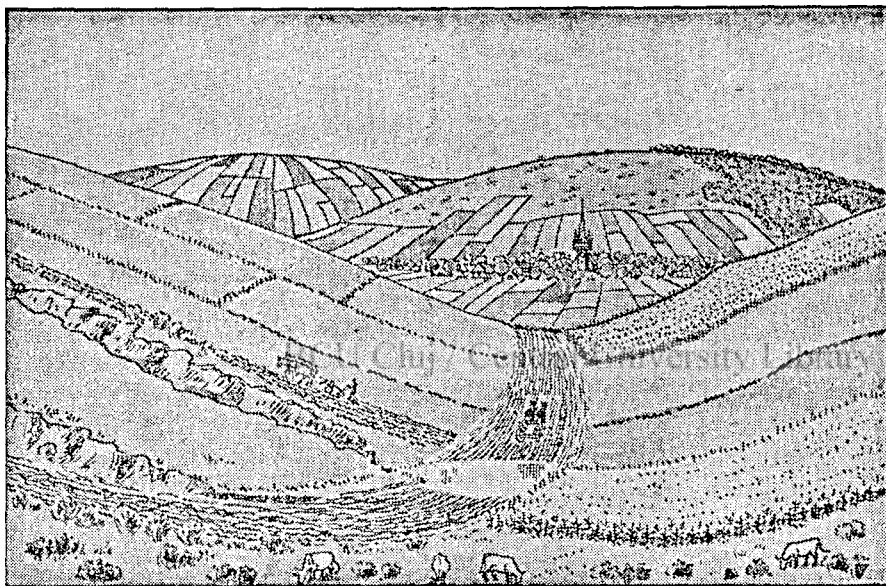
Írta: Seyfried Ferenc.

Az Erdélyi Gazda mult havi számában megemlékeztünk a „Haladó gazdálkodás bilincsei” című cikkünkben a nyomásos gazdálkodás átkairól és a kiutak között azt írtuk, hogy ott ahol a határ tagosított, minden további nélkül meg lehet szüntetni az ugart, viszont ahol a határ nincsen tagosítva ott az ugar területét egy bizonyos növényvel kell egyöntetűen bevetni.

tétel megvan, hogy gazdatestvéreink teljes bizalommal forduljanak az állami szervekhez mert azok közjót szolgálnak, nem csapják be őket és a tagosítást igaz becsülettel, közmegelegedésre hajtják végre.

Mi is a tagosítás? A tagosítás nem egyéb, mint a szétszort birtokoknak egységesítése egy, esetleg több nagyobb táblába. Jelenleg elképesztő a helyzet. Csak két szám adatot ragadunk ki a sok közül. Kerekes Kiss János Zselyk község (Beszterce-Naszód vármegye) legnagyobb gazdájának 51 kat. hold földje

TAGOSÍTÁS ELŐTT:

A különböző táblák a hegy irányában futnak, megmunkálásuk nehéz. A lerohanó víz hatalmas árkokat mos. A földet nehéz megközelíteni s így kénytelenek nyomásos gazdálkodást üzni.

Ezek szerint a tagosítatlan határon tökéletesen bilincsekbe vannak verve gazdatestvéreink, mivel a szétszort földekhez nem tudnak hozzáférni s így mindenki csak azt természet, amit a szomszédja. Ezzel azt érik el, hogy a kis földdarabokról egyszerre kerülnek le a termények s így a betakarítási munkálatok nem ütköznek akadályokba.

Ez alkalommal nézzük meg, hogy a tagosítatlan határon, hogyan segíthetünk a bajon. Együttal egy vallomással is tartozunk gazdatestvéreinknek: Sokaknak feltűnik ugyanis, hogy a tagosításról csak most, a visszatérés után kezdünk az Erdélyi Gazda hasábjain erőteljesen foglalkozni. Miért nem tettük ezt előbb, még a kisebbségi sorsunkban? A való helyzet az, hogy a román időkben nem terjeszthettük a tagosítás gondolatát, mert ha egy-egy község elhatározta a tagosítást, azt úgy hajtották volna végre, hogy abból a magyar gazdatársadalomnak kára származzék. Most azonban minden fel-

51 darabban van. A legnagyobb egy darabban levő táblája 1 $\frac{3}{4}$ kat. hold. Ugyanabban a vármegyében Ferenci Márton tacsai kisgazdának 40 kat. hold földje 156 parcellában van szétszórva a község határában és a legnagyobb 1 és $\frac{1}{2}$ kat. holdas. Gondoljuk csak meg, hogy mennyi útat tesznek meg feleslegesen amíg ezt a hihetetlenül elszórt birtokot megmunkálják és ezenkívül mekkora mesgye terület marad kihasználatlanul, bevetetlenül, tehát a gazdálkodás szempontjából jövedelem nélkül. És állítsuk szembe azt a képet, hogy mi történne ha ez a hihetetlenül szétszort birtok egy, vagy két tagban lenne. Mennyivel könnyebb volna minden munkálat elvégzése, a trágyázástól elkezdve a betakarításig. Gazdatestvéreink okszerű vetésforgóba oszthatnák a birtokot és azt termelnék, ami jobban kifizetődik, nem volnának kötve csak a búza és kukorica állandó váltogatásához. A tagosítással megoldódik az út kérdése is. A helyesen végrehajtott tagosítás után a birtok mindkét

végén út van s így nem okoz akadályt a különböző időben érő termények behordása. Az egy tagban levő területen a gépek munkája is könnyebb és a kézi munkát is (kaszálást, kapálást, aratást) könnyebb beosztani.

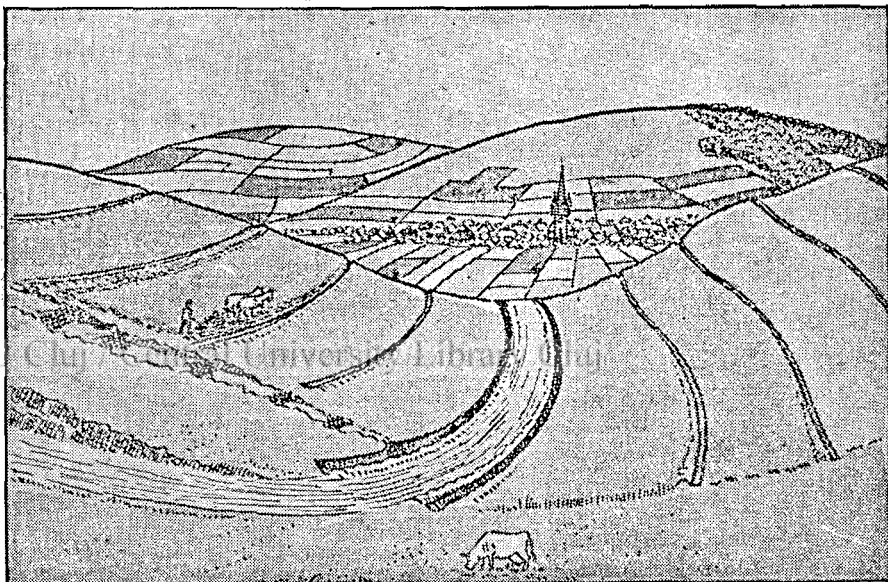
Az állattenyésztés szempontjából is nagy jelentősége van a tagosításnak. A közlegelőt egy tagban megfelelő helyen lehet kihasítani és a különböző évelő takarmánynövények is, — mint például a lucerna — elterjedhetnek, mivel a tábláinkon akkor kaszálunk és akkor hordunk, amikor annak legjobb ideje van.

Most nézzük csak meg, hogyan hajtják végre a tagosítást. Mindenek előtt egy-egy községből legalább egy gazda kérvényt kell benyújtson a törvényszéken keresztül a m.

indításához mindössze ennyi szükséges. A továbbiak során a földművelésügyi miniszter egy tárgyaló bizottságot hív össze a helyszínére, ahol az érdekelt gazdák az általuk választott bizottsági tagok révén képviselik magukat. A tárgyaló bizottság előterjesztést tesz a Földm. Miniszteriumnak, hogy hasznos-e a tagosítás és célszerűen keresztülvihető-e, vagy sem. Amennyiben a miniszter úgy határoz, hogy a tagosítás hasznos, akkor a törvényszék kiszáll a helyszínére és szavazat útján megállapítja, hogy az érdekelték kívánják a tagosítást, vagy sem. A tagosításban érdekelték birtokuk nagysága arányában szavaznak. Ha a tagosítás alá kerülő terület 25%-a a tagosítás mellett szavaz,

TAGOSÍTÁS UTÁN:

Mindenki egy tagban kapja meg az öt illető részt. A földeket a rétegvonalak mentén tűzik ki — esetleg időközben sáncolnak — s így a szántás, vetés könnyű. A víz nem okoz károkat. Azt vetünk, ami kifizetődik és az állattenyésztésünk megerősödik.

kir. Földm. Miniszteriumhoz, amelyben kéri a tagosítás beindítását. A kéréshez mellékelni kell egy községi bizonyítványt is, amelyben a községi jegyző és a bíró igazolja, hogy a kérvényezőnek az illető községben ténylegesen van földbirtoka. Mégpedig a tagosítatlan határban. A kéressel egyidejűleg 100 pengő biztosítéki összeget is letétbe kellene helyezni, de amennyiben a községi jegyző és bíró külön aláírja a Földm. Miniszterhez címzett kérés záradékát, úgy a 100 P. lefizetésétől eltekinthetnek. Ugy a kérést, valamint a m. kir. Törvényszékhez címzett beadványt és a községi bizonyítványt sokszorosítva megkaphatja minden gazdatestvérünk az EMGE illetékes vármegyei kirendeltségénél, ahova azokat idejében elküldöttük. Ezeket a nyomtatványokat kitöltjük és saját kezűleg aláírjuk, illetőleg aláíratjuk a községi jegyzővel és bíróval is, majd megkérjük az EMGE illetékes vármegyei kirendeltségét, hogy juttassa el az illetékes kir. Törvényszékhez. A tagosítás meg-

akkor a törvényszék a tagosítási eljárást a törvény értelmében ítélettel folyamatba teszi. A munkálatokat egy mérnök végzi, akit vagy az érdekelték választanak, vagy kirendelnek.

Az eljárás kezdetén összeegyeztetik a telekkönyvezett birtokállapotot a ténylegesen talált állapottal, majd következik a becslési eljárás. A becslést, becselő bizottság végzi, melynek elnöke és helyettes elnöke állami gazdasági felügyelő, tagjai pedig a tagosító érdekelték közül saját maguk által választott gazdák. A becslés nagy körültekintéssel folyik, egy-egy községben 8—10 minőségi osztályt állítanak fel és a földeket ezek közé sorolják be. Egy parcella természetesen a legtöbbször nemcsak egy minőségi osztályból áll, hanem van benne első-, másod-, harmad-, stb. osztályú terület is, amint a talaj alakul. Mindenki meggyőződhet arról, hogy földje hogyan lett osztályozva és a becslés ellen panaszt tehet. Minden egyes panaszt a törvényszék új bizottsággal vizsgálta meg.

A becslés után a mérnök kiszámítja azt, hogy minden birtokos összes birtokának megkora az értéke. Bizottság állapítja meg az új út- és árokhálózat helyét, melynek kijelölése után kezdődik meg az elhelyezkedés. Minden gazda maga választja ki azt a helyet, ahol új birtoktagját meg akarja kapni és csak a legkritkább esetben fordul elő, hogy az érdekeltek nem tudnak megegyezni egymás között. Ilyenkor kell a törvényszéknek ítélettel kimondania, hogy hova kerül annak a néhány embernek a tagja, akik miatt a megegyezés nem jöhetett létre. Az ítélet ellen a táblához és a kuriához lehet felebbezni.

Az elhelyezkedés végleges eldöntése után kerül sor az új birtoktagoknak a természetben történő kihatására. Minden birtoktag mesgyéjét megjelölik. A kérelem és összes melléklete bélyegmentes.

A tagosítás során egyik birtokos sem járhat jól a másik rovására, mert amelyik birtokos a régi birtokához képest jobb minőségű talajon kapta meg az új tagját, az területben valamivel kisebbet kap, mint a régi birtoka volt és megfordítva, aki rosszabb minőségű

földet kap, mint a régi birtoka volt, az valamivel nagyobb területet kap, hogy ugyanolyan értékű legyen az új tagja, mint a régi földjei voltak. A tagosító mérnök működését, számításait, térképeit állami mérnökök ellenőrzik, tehát tévedés, elírás nem fordulhat elő.

A tagosítás költségeit esetről-esetre a pénzügyminiszter állapítja meg és a szükséges pénzt az eljárás során az állam előlegezi. A gazdák a költségeket a tagosítás befejezésétől számított öt év alatt részletekben kamatmentesen fizetik vissza az államnak. A költségek 20 %-át az állam viseli és így az érdekeltek által megfizetendő költségösszeg kat. holdanként mintegy 20—25 pengőt tesz ki, tehát 5 évig évenként és holdanként 5—6 pengőt kell fizetni.

A tagosítás költségei nem képezhetnek akadályt a tagosítás keresztülvitelére, mivel, ha összeadjuk azt a munkatöbbletet, amit gazdatestvéreink eddig feleslegesen végeztek, akkor már az első évben kikerülne a tagosítás költsége. Ezek szerint elvárjuk minden egyes tagosítatlan községtől, hogy kérvényezze a tagosítás eljárásának megindítását.

A tök, mint olajos növény

Egy hegyközkovácsi gazdatestvéreink kifogásolta az Erdélyi Gazda mult-havi számában közölt azon felhívást, hogy az összegyűjtött tökmag kat. holdanként 130—180 pengő bevételt biztosít. Az alábbiakban részletesebben ismertetjük e kérdést, hogy minden kétely eloszoljék.

A különböző olajos magvak termesztése ma már minden államban nagyon fontos, mert kitűnő növényi olajat adnak, mely a mai háborús viszonyok között nemcsak nagy pénzértékkel jelent, hanem sok esetben egyenesen nélkülözhetetlen. Ezért különösen Németországban, de az utóbbi időben nálunk is, a tökmag gyűjtésére nagy gondot fordítanak. A legtöbb

magot a takarmánytök szolgáltatja, egymagában természetesen kat. holdanként 200—300 q termésre lehet számítani, aminek 1.66% a magtermése, így az 1 kat. holdról lekerülő takarmánytök átlagosan 3—4 q magot ad. 1 q olajgyártásra alkalmas tökmagért vasutállomáson átvéve, 45 pengőt fizetnek s így gazdatestvéreinknek holdanként mintegy 130—180 pengő külön bevételt biztosít. Természetesen ez a jövedelem lényegesen kevesebb, hogyha a tököt kukorica, vagy burgonya köztesként, vagy ha nem megfelelő fajtájú tököt természetünk. Figyelemmel kell lennie arra, hogy a tököt nem szabad felvágni, hanem fel kell törni. Ezután következik a kibelevés, majd a magvakat a kocsónyás résszel együtt tisztára mossuk és szárítjuk.

Megjelent!

ERDÉLYI GAZDA 1942. ÉVI NAPTÁRA

376 OLDAL TERJEDELEMBEN.

A rendkívül tartalmas, színes és változatos EMGE könyv minden gazda leghasznosabb útmutatója és tanácsadója:

Ára 1 pengő.

Megrendelhető
a gazdakörök,
EMGE kirendeltségek és a
központná, Kolozsvár, Majális-utca 24.

A székelyföldi burgonya

Irta: Balogh László.

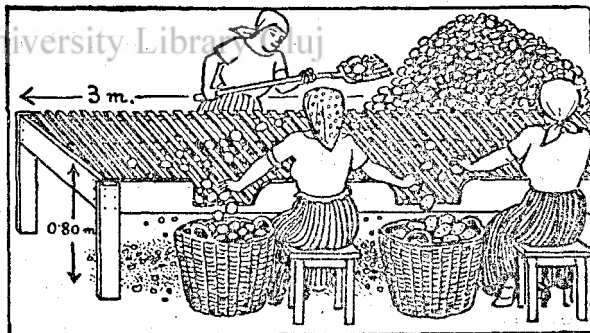

Az Erdélyi Gazda november 1-i számában már írtunk a székelyföldi burgonyatermelés legnagyobb hibájáról. A napokban aztán Budapesten, egy megbeszélés során szóbakerült a burgonyaértékesítés kérdése is, ahol megdöbbenést keltett

az a megállapítás, hogy a székelyföldi burgonya olaszországi és németországi exportjának és magas áron való értékesítésének igen nagy akadályja az, hogy a Székelyföldön *nem fajtiszta, hanem keverve termelik a burgonyát.* A keverten való vetésnél nincsenek figyelemmel arra, hogy a legkülönbözőbb felhasználású célt szolgáló és legkülönbözőbb érési idejű burgonyafajták ne kerüljenek egymás mellé ugyanabba a táblába, de sokszor ugyanabba a fészekbe. Így a legtöbb esetben ezekbe a táblákba jut keverten elvetve Woithmann, Május király, Őszi rózsá, Gülbaba és valamelyik korai sárgafajta is. Ezt az eljárást azzal indokolják meg, hogy az időjárás vagy egyik, vagy másik fajtának kedvez és az ilyen módon végzett kevert vetéssel a termésmennyiséget vélik biztosítani. *Ezen hosszú évek óta megrögzött rossz tulajdonságról, — az egyébként oly nagy mezőgazdasági kultúrát mutató, szorgalmas és kitűnő székely gazdáinknak le kell szokniok.* Ehhez a kevert, rossz minőségű árú termeléséhez tulajdonképpen azért szoknak hozzá székely gazdáink, mert a multban a román főváros piacain bármilyen silány minőségű, kevert fajtájú burgonyát is el lehetett adni. De már az elmúlt évben megindult németországi export alkalmával többször tapasztalhatták, hogy a német átvevők a kevert árúkat visszautasítják.

Természetesen a kivitelre szánt burgonya válogatása lényegesen több munkát, költséget és kiadást jelentett, mintha a gazdák elsőrendű és majdnem százszázaléki egészséges burgonyát teljesen keverékmentesen termeltek volna. Ezt a nagy hibát ki kell küszöbölni. Első alapfeltétele a keverékmentes vetőmag. A burgonya vetőgumó fajszerinti kiválogatása szakember részére különösebb nehézséget nem okoz. Csak tökéletesen tiszta, idegen fajtáktól mentes gumók termelésénél nem elégedhetünk meg csupán a vetőgumóválogatással, mert egyes burgonyafajták gumójának alakja, színe, a rügyek formája annyira hasonlít egymáshoz, hogy ezen az alapon tökéletes eredményt elérni nem lehet. A legalaposabban szétválogatott vetőgumóknál is szükség van arra, hogy a táblákat a gazda a tenyészidő

előtt többször sorról sorra végigjárva átvizsgálja, az idegen, vagy beteg töveket megjegyezze, de sokkal jobb, ha azokat azonnal eltávolítja. A lombzat alapján, de különösen virágzás idején sokkal könnyebb és biztosabb az idegen tövek kiválogatása. Az ország más vidékein az ilyen keverékes termelést rendkívül könnyű kiküszöbölni, mert más vidékről visznek oda fajtiszta gumót és a kérdés azonnal megoldást nyer. A Székelyföldön más a helyzet. Ide idegenből behozandó burgonyafajták elszaporítását nem javasoljuk, és felhívjuk gazdáinkat, hogy lehetőség szerint kerüljék az idegenből való burgonyavetőmag behozatalát. A székelyföldi burgonya fajtiszta termelésére nincs más út, mint az ott, helyben történő kiválasztás. A magunk részéről már előterjesztést is tettünk a kormánzatnak, hogy biztosítson jutalmat, prémiumot azoknak a gazdáknak, akik fajtiszta burgonyát termelnek és az vetési célokra alkalmas módon kerül betakarításra. Kérésünk megértésre talált és tárgyalás alá vétetett. Ennek eredményét legközelebbi számunkban közölni fogjuk.

Minden ősszel, mielőtt a burgonyát télire eltennénk, válogassuk át: Különösen ügyeljünk arra, hogy magnak közepnagyságú, fajtiszta gumókat hagyjunk.

A székelyföldi burgonyák közül a legnagyobb jelentősége van az Őszi rózsának, Május királynak, Walthmannak, mint ipari burgonyának. A Gülbaba nem mindenütt adott teljesen kielégítő terméseredményt: De ha figyelembe vesszük azt, hogyha ezen igényesebb fajták megfelelő talajviszonyok közé kerülnek és ha kifogástalan művelésben részesülnek, szintén számításba jöhetnek. A termelésből teljesen kiküszöbölendők volnának a sárga burgonyák, továbbá a régi és ma már nem piacépes Hópehely, amely fajták lényegesen kevesebb termést is adnak és árak is alacsonyabb. Az étkezési burgonyák közül a belföldi forgalmat tekintve a rózsának van a legnagyobb jelentősége. A székelyföldi rózsá-

burgonya, amellel hogy rendkívül bőtermő teljesen egészséges. A leromlásnak (Abbau), továbbá a vírus-betegségnek és a fertőző hervadásnak alig lehet nyomát találni. A székelyföldi rózsaburgonya a burgonyavésszel szemben (Phitophthora) és a burgonyalevél fertőzésnek (Alternaria) is meglehetősen ellenáll. Ebből a fajtából a Székelyföld kellene termelje az egész Nagymagyarországnak vetőmagszükségétét, amely rendkívül nagy hasznot hozna székely gazdatestvéreinknek. Erre felhívtuk már figyelmét a m. kir. Növénytermelési Hivatalnak is, ahol készek arra, hogy vetőmagburgonya termelési feltételeinek megfelelő gazdától vásárolt burgonyáért magas felárat (budapesti ár + felár) fizessenek. Ma még az a helyzet, hogy a Szé-

kelyföldről az anyaországba, a nehéz szállítási viszonyok miatt, burgonyát kihozni nem lehet, de minden remény megvan arra, hogy az 1942. évi termésünket mint vetőmagburgonyát komoly áron értékesíthetjük az anyaországban.

Nagy jelentősége van még a „Május király” termelésének is. Külső formára, színre és ízre nézve igen hasonlít az Ellához. Ezen hasonlóságánál fogva a külföldi piacon való elhelyezésének korlátlan lehetősége van. Keményítőgyári és ipari burgonyák közül viszont a legnagyobb jelentősége a Wolthmannburgonyának van.

Legközelebbi cikkünkben tájékoztatni fogjuk székely gazdatestvéreinket az állami fajta elismerési módjáról.

A bab

Írta: Csomóss János.

A bab, vagy köznyelven paszuly, egyike a legkedveltebb táplálékunknak, de egyuttal a legizletesebb főzelékfélének is. A babot kétféleképp is felhasználjuk ú. m.: zöldbab és száraz bab. A kertben termelt zöldbab mentesíti gazdaasszonyain-

kat a nyári főzés gondjaitól s nemcsak a háznépét látja el izletes és bő táplálékkal, hiszen értékesítése komoly jövedelmet is biztosít. Jövedelmező azonban a szemes (száraz) bab — paszuly — szántóföldi termesztése is, mert a mai időkben nagyon jól megfizetik az árát. Sokféle fajtáját ismerjük, de általában csak a fehér babfélésegek termesztését ajánljuk, mert gondolnunk kell a jövőre is. A piac ugyanis jelenleg minden fajtát felvásárol, a tarkababtól elkezdve a büdöskő paszulyig, azonban senkinek sem lehet célja, hogy a híres erdélyi fehér gyöngybab hírnevét elrontsa.

Általában két fajtája ismeretes: a fehér bokor és a fehér karósbab. A karósbab termesztése nagyon körülményes és a karózás miatt nagy befektetést igényel. Ezenkívül a hüvelyek sem érnek egyidőben, amiért csak a konyhakertben ajánljuk vetni. A karókat helyettesíthetjük kukoricával is, mely esetben kiadós babtermésünk lehet, azonban a kukoricatermésről mondjunk le, mert a két növény együtt nehezen fér meg.

Nagybani termesztése a „Hatvani 6-os”, vagy az „F” gyöngybokorbab termesztését ajánljuk, mert ebből a fajtából holdanként 8—10 q. is megterem. Vetését, tekintettel arra, hogy a bab érzékeny a tavaszi fagyok iránt, végezzük a kukorica vetésével egyidőben, esetleg később. A korai vetés azonban biztosabb, mert a fejlettebb

paszuly jobban kibírja az 1—2 fokos fagyot, mint a fejletlen kikelőfélben levő bab.

A bab, vagy paszuly középkötött, jó erőben levő és mézben gazdag talajt kedvel. Az ősszel megszántott, esetleg altalajporhanyítóval is megmunkált talajon a szárazságot jól bírja. Nagyobb területen a paszuly jó búzaelővetemény, mert augusztus elején már betakarításra kerül s így bőven jut idő az őszi vetés előkészítésére.

Vetése géppel történik 38—42 cm. sor- és 6—8 cm. növénytávolságra. Kat. holdanként vetőmag szükséglete közép nagyságú magból 40—50 kg., a kisebb gyöngybabfélésegekből 30—35 kg.

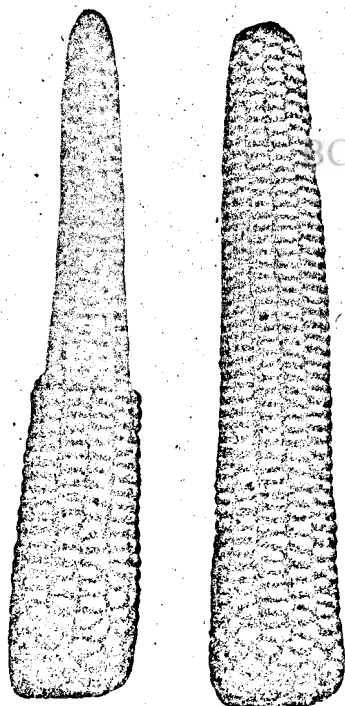
A paszuly rendkívül gyorsan fejlődik s így csupán kétszer kell megkapálni. Az első kapálást sekélyen végezzük mihelyt a sorok már látszanak. Erre a célra jól felhasználhatjuk a vonó, kapákat (Wolf, Rapid kapákat). A második kapálást 8—10 nap múlva hajtjuk végre, de ezt már mélyebben. Különösen jól járunk akkor, ha a két kapálás között egy nagyobb esőt kifogunk, mert a kapálással sok nedvességet visszatartunk a talajba. A második kapálással azonban nem szabad megkésni, mert az első kapálástól számított 15—25 nap alatt a sorok annyira összehorolnak, hogy a kapálással sok kárt csinálnánk. A bab kapálásakor a sorokat nem kell kiritkítanunk.

A babot nyúvással aratjuk oly időben, amikor a felső hüvelyekben a mag már eléggé megkeményedett, de még nem pereg. A nemesített fajtáknál különben elérték már azt, hogy nem pereg annyira, mint a rendes, közönséges bab. Cséplése nagyobb mennyiségben lécezett dobbal ellátott alacsonyfordulatu cséplőgéppel történik, míg kisebb mennyiségben rendes kézi cséplővel verjük ki a magot.

A kukoricavetőmag kérdése

Az Erdélyi Gazda múlt havi számában már utaltunk arra, hogy a kukoricatermesztés terén milyen elszomorító örökséget vettünk át a román uralomtól. A korábbi esztendőben ugyanis Moldovából, Munténiából, Beszarábiából hoztak be erdélyi viszonyainknak alkalmatlan kukoricafajtákat, — amelyek egy-két szárazabb évben valamivel nagyobb termést is adtak ugyan, — mint az évszázadok alatt meghonosodott erdélyi tengerifajták (mint pl. a Udvarhely vármegyében szokásos „székely“ kukorica, vagy a Kolozsmegyében kinemesített Lészay-féle „Gorbói“ kukorica, a dési Várady Mihály által kinemesített „Várady“ kukorica, — a különböző meghonosodott piros kemény szemű fajták, amelyek az idén is beértek —) a visszatért erdélyi és keletmagyarországi részek több mint 600.000 kat. hold tengeri vetésterületnek alig 25—30%-át tették ki. A többi vetésterületekre idegenből származó vetőmag jutott. Következménye pedig, hogy kukoricatermésünk katasztrófálisan gyenge.

„Marosmenti“ kukorica, kissé kései, de még az idén is beérett.

Elvi álláspont, hogy tengeri vetőmagot az anyaországhól ide hozni nem ajánlatos, mert beérése kétséges. A jövő évi tengeri vetőmag szükségletünkről tehát magunknak kell gondoskodnunk.

Ennek az olyanra fontos célnak elérése érdekében az EMGE beadvánnyal fordult a magyar királyi Földmívelésügyi Minisztérium Erdélyi Kirendeltségéhez és feltárta a súlyos

problémáit. Az elgondolás az úgy komolysághoz illő fogadtatásra talált, a kirendeltség nyomában érintkezésbe lépett a kormányzat illetékes tényezőivel, amelyeknek hozzájárulása nem késett. Az EMGE-nek a kirendeltség által helyesnek és szükségesnek ítélt terület a Földmívelésügyi és a Közellátási minisztérium is teljesen magáév átvette és ennek eredményeképpen most felhívjuk gazdatestvé-

reink figyelmét a vetőmagnak alkalmas kukorica felajánlására.

A felajánlott és vetési célra alkalmasnak minősített kukoricát a „Hombár“ (Futura) bizományos ugyanakkora mennyiségű érett, más országrészről ideszállításra kerülő kukoricával cseréli ki. A kicseréléskor az átvett csövestengeri után métermázsánként 6 pengő, szemes tengeri után pedig 10 pengő felárat fizet.

A kicserélés helyét és időpontját a „Hombár“ (Futura) bizományosa közölni fogja a felajánlóval.

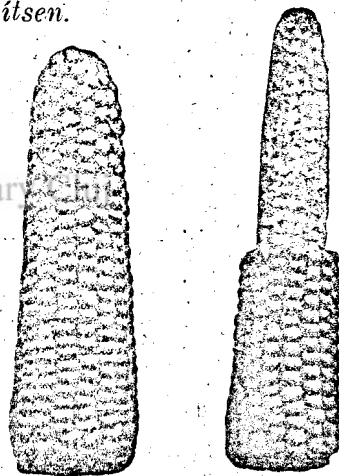
A vetőmagnak alkalmas kukoricamennyiséget a községi elöljáróságnál, az EMGE gazdaköröknél, a legközelebbi „Hombár“ (Futura) bizományosnál, a járási m. kir. gazdasági felügyelőségeknél, vagy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet legközelebbi kirendeltségénél lehet bejelenteni.

Miként látható, a kormányzat minden lehetőségét megragad, csak hogy erdélyi gazdatestvéreinken segítsen.

Felhívunk tehát minden erdélyi gazdát, hogy amennyiben ebben a rendkívül rossz, áldatlan esős hideg esztendőben a kukorica térségében teljesen beérett, jelentse azt egyesületünk vármegyei kirendeltségénél, vagy ha az

közelebb van — a minden járás székhelyén található m. kir. járási gazdasági felügyelőségnek. Közölje, hogy mennyi a vetésre alkalmas készlete és mennyi jut abból cserére az anyaországlól hozott, táplálkozásra és takarmányozásra alkalmas tengeriért. A bejelentésből a gazdának nem kára, hanem ellenkezőleg, csak komoly haszna származik, hiszen minden elcserélt métermázsára csöveskukoricáért 6 pengős, minden elcserélt métermázsára száraz szemes kukorica után 10 pengős felárat kap.

A kicserélésre csak akkor kerül sor, ha megérkezik az alföldi cserekukorica. Senki se kell tehát előbb átadja a vetőmagra alkalmas tengerijét, mielőtt meglátná, hogy mit kap helyébe.

Korai „Székely“ kukorica, sajnos, kivesző félben van. Udvarhely megyében még megtalálható és a most meginduló mozgalom eredményeként reméljük, hogy rövidesen elterjed.

A borzderes szarvasmarha

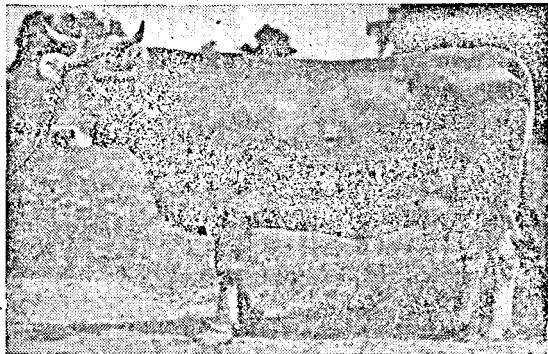
Irta: Nagy Miklós.

Az állattenyésztés irányítása akkor helyes, ha az általános irányelvek és országos szempontok figyelembe vétele mellett a helyi adottságokat is szem előtt tartja. A jobbra való törekvés állandó kísérletezésre készíti az illetékes szerveket. Ezen kísérletezések eredményeképpen jelent meg Erdélyben több évtizeddel ezelőtt a *pinzgau* szarvasmarha. Rövid idő alatt ez a fajta sok helyen kiszorította és elkeresosította a vidék szarvasmarha-állományát, de végül is bebizonyosodott, hogy nem veheti fel a versenyt a pirostarka (szimmentháli és magyar pirostarka) és borzderes fajtákkal. Ezért legtöbb helyen rendre leváltotta a szimmentháli jellegű pirostarka marha. Ez egy kimondott tejelő jellegű nagytestű, hizékony fajta, amely azonban igényességénél és nagy testénél fogva jó minőségű és sok takarmányt kíván. Ahol ez megvan (édes füvekben gazdag lapályvidéken, magas völgyek havasi füvet termő legelőin) ott feltétlenül ezt kell tenyészteni.

Ahol azonban kevés a mesterséges takarmány, a legelő talaja és éghajlata csak igénytelenebb, kisebb testű, edzettebb marha eltartására alkalmas, ott a szimmentháli jellegű marha is kisebb testűvé, gyengébben termelővé, kevesebb hozamot hajtóvá válik, vagyis beigazolódik az a régi igazság, hogy: „a rög átfurmálja az állatot”. Ide tehát olyan állatfajta kell, amelyik nem csökik meg, nem áll meg fejlődésében, nem esik vissza termelése, kevesebb takarmánnyal beéri és mégis bőven termel tejet és egészséges borjakat ad. Eddig ilyen vidéken a bivaly szolgált az embert, de ez télen reszketett és pokróccal kellett betakarni, nyáron a pár hetes bivalyborjú is elterült a pocsolyában. Igaz, hogy szalmán és kőrén élt, de igénytelensége nem állott arányban csekély tejhozamával, lustaságával és igen lassu fejlődésével. Hiszen egy bivalyüsző teljes kifejlődéséhez 4 évre van szükség, aminek a takarmányozási költségei annyit tettek ki, hogy amit a réven megkerestünk, azt a vőmon már előzőleg elvesztettük. Ezenkívül a bivalyborjunak sohasem volt az az ára, mint a szarvasmarhának. Olyan szarvasmarhára van tehát szükség, amely a bivalyt helyettesíteni tudja: igénytelen is, tejet is ad, edzett lábú, hogy a kőves, meszes legelőt és utakat bírja.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy ilyen a *borzderes szarvasmarhafajta*. De van ennek más előnye is.

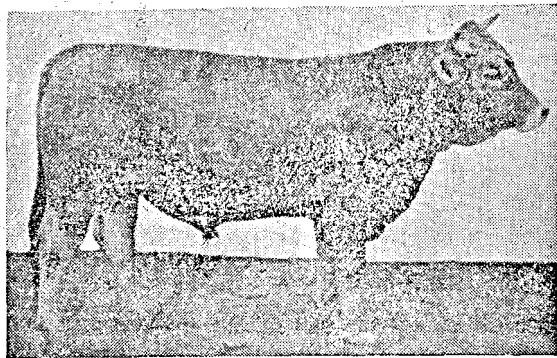
Magyarország Európa újjarendezésénél fontos szerephez jut s ez a szerep nagy feladatokat ró reá. Kelet-Európa gazdasági életének kiegyensúlyozásánál. Tudni kell azt, hogy Máramaros és Kárpátalja igen értékes borzderes állománnyal rendelkeznek s erről a területről Törökország, Görögország és a kisázsiai kis államok sok és drágán megfizetett tenyészállatot vittek ki. Ezek a kiviteli lehetőségek a most folyó háború után minden valószínűség szerint fokozódni fognak. Fel kell tehát készülnünk arra, olyan formán, hogy a borzderes szarvasmarha tenyésztésére minél nagyobb, erre alkalmas területeket vonunk be. A máramarosi borzderes kistenyésztők most már olyan egyedeket tenyésztenek ki amelyek vetekszenek tejhozam és külem szempontjából egyaránt Tirol és az alpesi vidékek borzderes állományával, mely a mieinknek alapanyaga volt.

Kifogástalan külemű, egyenes hátvonalú, hengeres, mélytestű borzderes tehén.

A feloszlott Csehszlovákia annyira értékelte a kárpátaljai borzderes szarvasmarhát, hogy évente 10—12.000 tehenet vitt be onnan a mai cseh és morva védnökségek területére és évente 120—150 telivér bikát hozott a fajta őshazájából. S ne feledjük el, hogy a kárpátaljai borzderes, amit így felkaroltak, ma is alatta marad a mi máramarosi állományunknak.

A borzderes marha elnevezés gyűjtőnév, mely alatt a tiroli alpesi vidék több fajta-változatát értjük. Van köztük sötétszürke, világos-, vöröses-, egérszürke, feketés barna, sőt világosabb sárga árnyalatú szín is. A test mindig egyszínű, rendszerint világosabb árnyalatú (de nem más színű) hátszíjjal, rigószíjjal, néha talár foltokkal a hason, s mindig világosabb belső fülkagylóval, hasi és comb-belső résszel.

Jól fejlett, arányos, kifogástalan lábállású, montafoni borzderes bika.

Az a vidék, ahova Erdélyben is ez a fajta való: Máramarosban, Szatmár, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód hegyvidékein és a Kalotaszegen ismerik ezt a fajtát. Eddig is felütötte fejét a Feketetisza völgyétől le, aztán a Meszes vonulatának árnyékában szórványosan. A kolozsvári Gazdasági Akadémiának több mint 30 éves borzderes tehenészete van, mely igen jó eredményeket mutat.

Nem taglaljuk részletesen a borzderes változatait és külemi leírását, csupán azt említtük meg, hogy a különbségek ma már kezdenek eltűnni a két nagyobb csoport alakul ki: a barna és a szürke marha. Legértékesebb tájfajtai az allgauer, montafoni és svájci barna. Az Ino, a Lech völgyi és az allgauer tenyésztésközpontok borzderes ellenőrzött tehenészeteikben három-ezeröttszáz literes istállóatlagokat érnek el,

ami ilyen kistestű állatoknál igen szép eredmény.

A tehenek változó nagyságúak (122–143 cm. marmagasság), de átlagban kb. 120–130 cm. magasak (marban), 500 kg. súlyúak. De akad 300 kilós és 700 kilós tehén is. Ökreik a 700 kg-ot is meghaladják s általában 650–690 kg. körüli súlyúak.

Nálunk inkább kisebb testű, kevesebb tejgyasztó állatokra van szükség, a fentebb már részletesen leírt okok miatt. Ezt megtaláljuk a máramarosi állományban, melyet ott a hegyi mokánymarha nemesítésére is használtak. A Kalotaszeg vidéki tenyésztőknek igen jó tapasztalataik vannak a borzderessel. Sokszor úsztán köré szorult, mégse fogyott le. A munkát bírja. A hidegtől és melegtől nem szenved úgy, mint a szimmentáli. Kistestű s ezért kevés takarmányt fogyaszt. Bő tejes. Sokkal jobb hústartónak bizonyult a szegény vidéken, mint bármelyik másik szarvasmarha fajta.

Ezen jó tulajdonságán kívül nem hagyható ki a tenyésztésével járó azon előny sem, hogy a bivalynál vagy az erdélyi magyar marhánál sokkal gyorsabban fejlődik. Úszói 1½ éves korukban tenyészérettek. Ezzel tehát az állatállományba fektetett pénzt gyorsabban lehet forgatni, s lényegesen kevesebb takarmánnyal neveljük fel teljes fejlettségük eléréséig tenyész és igavonó állatainkat.

Kezdeményezésünket, hogy a borzderest Kalotaszegen meghonosítsuk, gazdatestvéreink örömmel fogadták.

Reméljük, hogy azok a nehézségek, amik ennek a vidéknek borzderes tenyészállatokkal való ellátása elé gördültek, rövidesen elháríthatók lesznek s az illetékes kormánykörök támogatni fogják törekvéseinket, melyekkel a Magyarországon közel 100 éves eredményes multra visszatekintő borzderes szarvasmarhát oda akarjuk vinni, ahová természetesen rendeli: a mostohább takarmányozási és éghajlati viszonyokkal rendelkező dombvidékre.

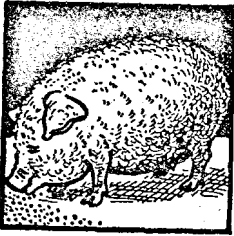
Figyelem akciós kancatulajdonosok!

A közelmúltban hozzánk intézett többrendbeli kérdésre válaszolva közöljük, hogy a kedvezményes áron kiosztott tenyészkancaikat minden tavasszal és ősszel lépfene ellen feltétlenül szükséges beoltani különösen oly vidéken, ahol imént nevezett betegség gyakrabban előfordul. Ilyen helyeken az évenként háromszori védőoltás alkalmazása is ajánlatos.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium 262.428/IV. f. 6/1941. számú rendelete alapján egyidejűleg azt is közöljük, hogy minden megbetegedett kancát késedelem nélkül állatorvosi gyógykezelésben kell részesíteni, viszont ha a gondos

ápolás ellenére elpusztulna, a boncolási jegyzőkönyv oly módon szerkesztendő, hogy abból a ló azonossága a mindenkor idézendő besütött avatási szám kapesán kétségtelenül megállapítható legyen. Felkérendő a boncoló állatorvos, hogy a körelőzmény adatait részletességgel tüntesse fel, hogy azok tájékoztassanak a megbetegedés körülményeiről és az alkalmazott szakszerű gyógykezelésről. A boncolási jegyzőkönyv leíró részében a talált elváltozások úgy irandók le, hogy a megállapított betegség tisztán kivehető legyen annál is inkább, mivel az elhullás a minisztériumban is elbírálásra kerül.

Korszerű mangalicatenyésztés

Magyarország legnagyobb jelentőségű sertésfajtája a mangalica. Azzá teszi szerte a világon közismert elsőrangú hizodalmassága, minden viszonyok közé jól beillő, rugalmas, a magyar rüghöz ideálisan hozzásimuló szervezete.

Valóban magyar sertésfajta a mangalica, bár ősananyag a szerb sumadja sertés. De amint a nyers márvány is magában csak kődarab, melyből a művész vésője farag szívet — lelket gyönyörködtető szobrot, a magyar gazda volt az, amely az ősi nyersnyagból, tenyésztői tudásával, előállította a világ legjobb zsírsertését: a mangalicát.

Voltak, vannak és lesznek mindig hívei a húsertéseknek. Egy azonban bizonyos: az ország sertésállományának több mint 80%-át még mindig a mangalica alkotja és bár sok vihar vonult már el a mangalicatenyésztők felett, ez a fajta jelentőségéből mit sem veszített.

A húsertés ugyanis nagy fehérjeigényű állat, mert húst csak fehérjéből készíthet. A fehérjekérdés pedig, különösen a mai abrakszűk világban, nemcsak pénzkérdés, hanem beszerzési probléma is. Külföldi behozatal hiányában csak magunk által előállított fehérjeanyagokra támaszkodhatunk, fehérjetermelésünk pedig még mindig alacsony színvonalon áll. Nem kell tehát különösebb jóstehetség ahhoz, hogy a mangalicasertés fokozódó jelentőségéről beszéljünk.

Amikor üres már a korpászsák, a sovány tej közéletmezési cikké lép elő, a borsó ára a fellegekben jár, a húsliszt, vérliszt, halliszt megfizethetetlen, a pogácsa a fejőstehénnek is kevés, de van sok éretlen kukorica, apró burgonya, némi magtári hulladék, erdőkben makk, vízenyős legelőkön jó kövér fű, a közéletmezés pedig zsírt kér a gazdától, akkor — szinte észrevétlenül — a mangalica foglalja el az ólakat, a húsertés pedig lassan tért veszít. Mert háborús világban nincs ingyenc falatokra szükség. Kassai sonka, bőrös karaj, császárhús, szamosújvári szalonna, nélkülözhetők. De kell olesó, másra fel nem használható takarmányokból előállított hús és zsír, mert ezt követeli a közéletmezés érdeke, ezt követeli az egyetemes magyar érdek.

Számíthatunk tehát arra, hogy az ország mangalicatenyésztése fellendül, és ha számítunk rá, készüljünk is fel erre a munkára úgy, ahogy illik a magyar gazdához: szakértelemmel, tudással.

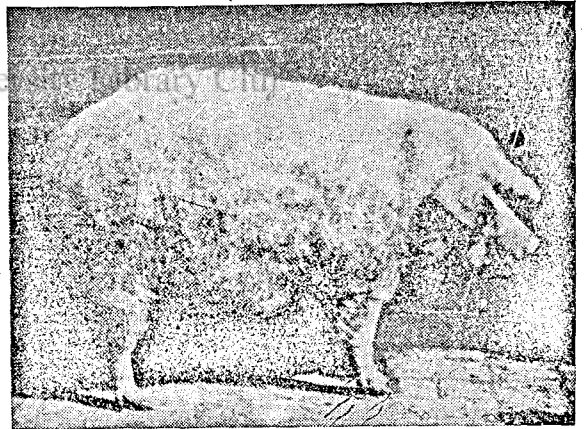
Elkövetkező cikksorozatunk a korszerű mangalicasertés tenyésztésre akarja megtanítani a gazdákat. Évtizedes munka eredményeiről fo-

gunk hallani, arról, mi történt a Csonkaházában a mangalicatenyésztés terén az elnyomatás 22 éve alatt.

Az a nagyarányú és hatásában egész Magyarország mangalicatenyésztését érintő munkásság, amely hivatva van ennek a sertésfajtának külső- és belső tulajdonságait magasabb fokra emelni, évről-évre biztatóbb eredményeket hoz létre.

Dolgoznak a laboratóriumok és munkásságuk során a megoldhatatlannak látszó kérdések egész sora lesz ismertté, dolgoznak a tenyésztők és új és jobb tenyésztési, tartási és takarmányozási módszerek hódítanak tért, dolgoznak a nagyipari hízlaladók és a mangalicasertés hízlalásával kapcsolatban eddig nem remélt mértékben viszik előre a kifizetődő hízlalás nagy kérdését (eszpressz nevelés és hízlalás).

Tervszerű munka folyik nemcsak az uradalmi tenyészetekben, de a köztenyésztésben is, amelynek anyagát a magyar Földművelésügyi Kormányzat évről-évre fokozódó mértékben látja el értékes tenyésztőkkel és kocákkal.

Jógyomrú „Kutya”: az ételt pusztítja, de hízában megállott. Súlyja 158 kg.

A csonkaházai mangalicatenyésztők országos egyesületbe tömörültek (Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete). Ennek az egyesületnek a jelentőségét két körülmény határozza meg. Az egyik az, hogy a keretébe tartozó tenyészetekben korszerű tenyésztési, tartási és takarmányozási eljárásokat honosít meg és azoknak sikerét állandó ellenőrzéssel biztosítja. A másik, talán még fontosabb munkája az, hogy mivel az általa kezelt tenyészetekben a mangalicasertés külső és belső tulajdonságai szemmel láthatóan fejlődnek, — útmutatója, tanítója az ország mangalicatenyésztőinek, akik látva az elért eredményeket ösztönszerűen igyekeznek a hasznosnak bizonyuló módszereket saját mangalicaállományukban is meghonosítani.

Mindezek alapján nem lesz érdektelen, ha az eddig elért eredményeket számbavesszük, mert — meggyőződésem szerint — a haladásra, a tanultak alkalmazására mindig kész erdélyi gazda haszonnal alkalmazhatja ezeket a módszereket saját tenyésztésében is.

I. A magyar mangalica fajtajellege, fejlettsége és testtömege.

Magyarországon a mangalicasertés négy színváltozatban (szőke, fekete, fecskehasú és vadás vagy ordas) fordul ugyan elő, de közülük a szőke színű van legjobban elterjedve, ez is a legjobb, úgyhogy a fajtajelleget leírásánál csak a szőke színváltozatra térünk ki.

A kifogástalan fajtajellegű mangalica bőre szürkés fekete színű. A bőrnek ez a színeződése az állati festőanyagtól: az ú. n. „pigmenttől” ered, amely pigment a mangalicánál a bőr felső rétegében egyenletesen elosztva található és leölésénél, a forrázást követő kaparással könnyen eltávolítható. Erre a bőrszínre, a fajtajelleget megóvása és fenntartása érdekében nagyon kell vigyáznunk. Nagy hiba a szürke bőrön előjövő bármilyen másszínű folt, vagy csik. Igaz ugyan, hogy az eredetileg palaszürke hassal és csecsbimbókkal rendelkező öregebb kocáknál a csecsb és környéke rózsaszínű lehet, mert a sok malac lerágja a festőanyagot. A túrókarima, a szemhéjak, a pilla- és szemöldökszőrök, továbbá a körmök feketék. A természetes nyílások környéke — a péraajkak kivételével —, amelyek világosabb árnyalatúak is lehetnek — palaszürke.

Nagy hiba tenyészállatnál a testen bárhol, leginkább a hason fellépő körülhatárolt, rózsaszínű folt, a szemhéjon vagy túrókarimán jelentkező keselyfolt. Nem tiszta a fajtajellege annak az állatnak sem, melynek szemhéján, pillán, vagy szemöldökszőrei között fehérszínűek is vannak, ha a körmök sávozottak vagy teljesen sárgaszínűek.

A szőr színe és göndörödése fontos fajtajelleg. A nemes mangalicasertés testét — a talaj-, klimatikus-, tartási-, takarmányozási- és tenyésztési viszonyoktól függően — szürkétől a sárgáig terjedő színű szőr borítja. (A víz mellett élő mangalica szőre kipirosodik.) A testen bárhol fellépő fekete folt durva fajta-hiba. Rosszul hizik és fejlődik az a mangalicakoca, melynek martájékán vastag, merevszálú szőröket. ú. n. „sörtetarajt” látunk. Hibás alakulás az ú. n. „seprőszőr” is, mely alatt a hastól vízszintesen elálló durva szőröket értünk. Durva szervezetre vall az is, ha a fülszegélyen barnás, a nyakon és maron füstös színű szőrt találunk. Öregebb kannál a durvább szőrt és sörtetarajt nem tartjuk nagy hibának.

A szőr göndörödése tekintetében a gyalugörgecszerűen hullámos, finomszálú és puhapintatú téli szőrt szeretjük. Hiba a merev,

símalefutású, szálkás, nyitott, vagy a kócszerűen összetapadó, koloncos szőrözet, mert a tapasztalat szerint az ilyen szőrköntöst viselő állatok rosszul hiznak. Mindaz amit eddig elmondtunk, az ú. n. téli szőrre vonatkozik. A nyári szőr ugyanis rövid, fényes és simább lefutású szálakból áll és nem ad pontos felvilágosítást az állat minőségére nézve.

A mangalicasertés fejlettségét és testtömegét, az állatnak korához viszonyított testméreteiből és súlyából állapítjuk meg, figyelembe véve az állat nemét. Összehasonlításra csak azok az adatok alkalmasak, amelyek a tenyészkonfidióban levő állat méreteit tüntetik fel, mert hibás adatokat szolgáltat a hízlalt, de a sovány állat is. Ezek figyelembevételével sok ezer mérés alapján az alábbi átlagos adatok szolgálhatnak útmutatóul az állat kívánatos testméretei és súlya tekintetében.

A series		2000 ser és törzs önyvi adatai alapján					
kora	nem	Magas súly	Törzs- hossz- szűség	Öv- mért	Szár- kör- mért	Fel- hossz- szűség	Súly
		centiméter					
1 ¹ / ₄ —1 ¹ / ₂ év	kan	77	90	125	16	31	128
1 ³ / ₄ —2	"	79	93	130	16.5	32	142
2 ¹ / ₄ —3	"	80	95	134	17	33	153
1 ¹ / ₄ —1 ¹ / ₂ "	koca	70	81	107	15	29	88
1 ³ / ₄ —2	"	73	86	116	15	30	110
2 ¹ / ₄ —3	"	74	88	120	15	31	118
3 ¹ / ₄ —4	"	75	89	122	16	32	126

Fenti adatok az átlagos, jó nevelésben részesülő, uradalmi mangalicák testméreteit és súlyát tüntetik fel. Megjegyzem, hogy ezek az adatok nem vonatkoznak a hajtatva nevelt, ú. n. expressz süldőkre. Ezekre vonatkozólag csak súlyadatok állanak még rendelkezésre.

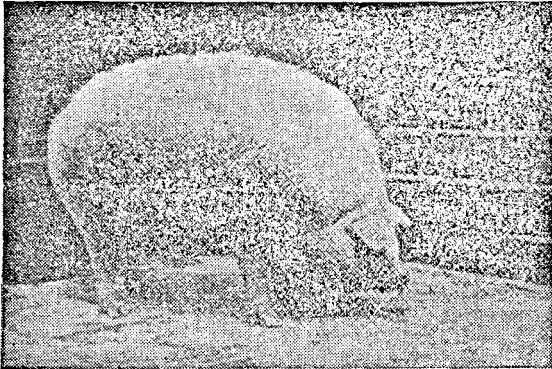
A Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete összeállította az egyes fiatalabb korosztályok kívánatos súlyadatait. Az ezekről szóló kimutatást alábbiakban közlöm:

	Kan- süldő	Koca- süldő	Hízulásra szánt süldő
3 hónapos korban	kb. 20 kg.	kb. 20 kg.	kb. 15 kg.
4 "	kb. 25 kg.	kb. 25 kg.	kb. 20 kg.
5 "	kb. 30 kg.	kb. 30 kg.	kb. 25 kg.
6 "	kb. 35 kg.	kb. 35 kg.	kb. 30 kg.
7 "	kb. 45 kg.	kb. 40 kg.	kb. 35 kg.
8 "	kb. 55 kg.	kb. 47 kg.	kb. 40 kg.
9 "	kb. 65 kg.	kb. 55 kg.	kb. 45 kg.
10 "	kb. 75 kg.	kb. 63 kg.	kb. 50 kg.
11 "	kb. 85 kg.	kb. 70 kg.	kb. 55 kg.
12 "	kb. 95 kg.	kb. 77 kg.	kb. 60 kg.

A gazdát különösen sertéseinek súlyviszonyai érdeklik. Ezt tudja legjobban ellenőrizni. Ezt az ellenőrzést feltétlenül meg kell csinálni. A hízősertéseket minden két hétben, a tenyészserté-

seket legalább születés után 24 órával, 4 hetes korukban, választáskor, féléves korukban és tenyésztésbevitelkor kell lemérni. A legnagyobb hiba ugyanis fejletlen sertéseket tenyésztésre használni.

Arra természetesen nem gondolhatunk még most, hogy a kisgazdák testméreteket is felvegyenek a sertésekről. De eljön az idő, amikor a haladó gazda rájön arra, hogy ezek az adatok is nagy fontosságúak.

Az egész csapat legjobb hizója.
Súlya 214 kg.

A mangalicasertés küleme akkor jó, ha feje nem túl hosszú. A hosszú fej ugyanis a fiatalkori rossz felnevelés következménye. Ott lesz hosszúfejű a mangalica, ahol silány legelőkön kell nehéz munkával összeszedni az éhenhaláshoz sok, de a fejlődéshez csekély tápanyagot. A mangalica füle legyen középhosszú, a fej hosszának kétharmadát teheti ki. Hibás a lógós, hosszú, nagy felületű fül, különösen akkor, ha a szemeket is takarja. De hibás a rövid, felálló, minden hangra élénk játékkal figyelő fül is. A fej, oldalról nézve egyenes vagy kissé homorú lehet. A nyak legyen rövid, izmos, melyre a jól alakult fej szelid hajlással illeszkedik rá. A mangalica hátvonala nem egészen egyenes, inkább feifelé ívelődő. Nagy hiba a hajlott, vagy puha hát. A far közepes szélességű, kissé csapott. A fark egészséges állatnál mindig felkunkorodott és bojtban végződik. A jól fejlett mangalica törzse középhosszú, jó öblös és mély. A végtagok általában közepesen izmosok, a csontozat nem vastag, de szívós, erős. A lábvégeknél különös figyelmet érdemel a csüd állása. Rendkívül nagy hibának tekintjük, ha a tenyésztésre szánt sertés fűkörme éri a földet. Gyakorlati tenyésztők „pedál”-nak hívják a csüd állást. Amelyik sertésnek rossz a pedálja, abból sohasem lesz jó hizó, mert idő előtt leszugorodik, nem bírják a rosszul alátámasztott lábak a ráhízalt nagy súlyt.

Nagy figyelmet érdemel a lábállás is. Hiba az, ha járás közben összefeni a sertés a csánkját. Ezt gacsoságnak hívjuk.

A külemi tulajdonságokon kívül az ú. n. „belső tulajdonságok” bírnak nagy jelentőséggel.

II. A mangalicasertés belső tulajdonságai.

Ha sikerül a gazdának szemre kifogástalan állatokat nevelni, ezzel még csak félmunkát végzett. A munka orozslánrésze csak ez után következik. Nem elég ugyanis jó küllemű állatokat előállítani, mert a külemből nem élünk meg. A mangalica zsebbevágó tulajdonságai rejtettek és csak sok év munkájával ismerhetők fel. Ilyenek: a szaporaság, malacnevelőképesség, kiegyenlítetttség, hízekonyság, takarmányértékesítőképeség.

Mangalicasertésnél a csecsbimbók száma és a szaporaság között szoros kapcsolat áll fenn. Az a kívánatos, hogy legalább tíz, de még inkább tizenkét jó csecse legyen úgy a tenyésztésre szánt kocának, mint pedig különösen a kannak. A kannál a csecseszám vizsgálata kissé különösen hangzik. Pedig egy kan után évente 300 malac is származhatik, és így nem közömbös, hogy a kan milyen vérvonalból származik. Olyanból-e, melynél a magas csecsszám és az ezzel kapcsolatos szaporaság kitenyésztett tulajdonság, vagy olyanból-e, ahol erre gondot nem fordítottak. Ne mulasszuk el tehát soha a kan csecsszámát megállapítani. Kocáknál nemcsak a csecsek száma, hanem a minősége is fontos. Lehet ugyanis egy kocának 12 csecse, de ha közülük csak 4 jó, a többi nem választ el tejet, a malacok rosszul fejlődnek alatta és a kiegyenlítetttség is rossz lesz.

A mangalica nem tartozik a sokat fialó sertésfajták közé. Megelégszünk azzal, ha az előhasi koca legalább 5, a fejlett koca pedig legalább hat malacot vet. Ezen a téren a jobb tenyészetekben sikerült jelentős fejlődést elérni. Rendszeres tenyész kiválasztással a szaporaság könnyen fokozható. — Mintaszerűnek azt az állapotot tekinthetjük, ha a kifejlett mangalica egyszeri fialásra legalább 7, legfőljebb azonban 9 malacot fial. Ennél többet ugyanis nem tud felnevelni.

A tenyész kiválasztással kapcsolatban sokszor hibáznak a gazdák azzal, hogy tenyésztésre a különböző kocák alól származó malacokból a legszébbeket, a legnagyobbakat hagyják meg. Felmerül a kérdés, mért nem szabad a legszebb malacokat meghagyni tenyésztésre. Azért nem, mert ezek a malacok rendszerint a keveset fialó, tehát tejjel jól ellátott almokból származnak és így a gyenge szaporaságot viszik tovább. A jó, szaporalomból származó malacokat tehát még anyjuk alatt jelöljük meg fülcipkével. Így a későbbiek során is figyelemmel kísérhetjük fejlődésüket és kiválaszthatjuk közülük a küllemileg is kifogástalan tenyészkocát.

T. T. dr.

(Folytatása következik.)

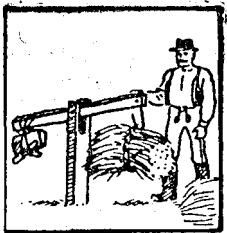
Elmélet és gyakorlat a takarmányozásban

Irta: Szeghő Dénes, állategészségügyi felügyelő.

A rögöz honosult, egészséges tenyész- és haszonállattartásnak egyik szilárd pillére a rendelkezésre álló — lehetőleg saját termesztésű — takarmánynak jól átgondolt, terv szerinti felhasználása. Ez a megállapítás csak akkor válik közhasznúvá, ha minden gazda képes lesz elbírálni nemcsak a gazdaságában található takarmányok tápláló értékét, hanem azt is, hogy állatainak mire van szüksége.

Ebből az is következik, hogy a törekvő gazdának meg kell tanulnia a közismert takarmánytáblázatokban található adatok felhasználási módját. Ezek a táblázatok megmutatják a takarmányok egymástól eltérő értékét és megismertetnek azzal a sokféle takarmányigénnyel, ami a lónak, marhának, juhoknak, vagy sertésnek kell. Hasonló táblázatok segítségével minden állatnak az napi takarmányszükségletét is ki lehet számítani. A helyesen összeállított takarmány nem csak jóllakítja, de kielégítően táplálja is az állatot. Ezt úgy is kifejezhetjük, hogy amit az állat megeszik, annyi tápanyagot tartalmaz, ami nem csak életbenmaradásához (fenntartó takarmány), hanem növekedéséhez (húsképzés) és zsírlerakódáshoz (hízalás), illetve tejtermeléshez, vagy erő kifejtéshez (gazdasági

munka) is szükséges. Az állatok táplálékának anyagai fehérjéből (olyasmi, mint a tojásfehérje), cukorból, zsírból, vízből és sókból tevődnek össze. A napi takarmányadagtól azonban csak akkor lakik jól az állat, ha annak szárazanyag-tartalmát összhangba hoztuk a tényleges szükséglettel. A szárazanyag viszont az a része a takarmánynak, ami a víztartalomnak tökéletes elpárologtatása után megmarad. A tápértéket, vagyis a takarmányban található összes anyagok tápláló értékét a keménységértékkel és fehérjetartalommal mérjük, illetve fejezzük ki. Különösen fontos a fehérjetartalom mindenkori megállapítása, mert ennek a tápanyagnak különleges szerepe van az állati testben, olyan szerepe, amelyet a többi tápanyagok, mint pl. a zsír, vagy a cukorfélék semmiképpen se tudnak teljesíteni.

Mikor takarmányozunk természetesen?

Jóllehet, a fehérje, a szárazanyagtartalom és keményítő számokban kifejezhető értékmérő a takarmánynak, vannak olyan tulajdonságok is, amelyeket számokkal kifejezni nem lehet; ilyen az izletesség, a tej-, vagy hústermelésre, avagy erő kifejtésre való képesség, az etetésre

való alkalmasság (pl. a széna nem alkalmas sertés etetésére), a tej és zsír, meg a hús ízének és összeállításának (minőségének) befolyásolása megannyi fontos körülmény, melyet a napi adag összeállításakor okvetlenül figyelembe kell venni. Ezzel kapcsolatban a gazdának az a kötelessége, hogy az újonnan összeállított takarmánykeverék etetésekor alaposan figyelje meg, hogy ízlik-e az állatnak és hozzásegíti-e ahhoz a teljesítőképességhez, amelyre számított és nem ártalmas-e az egészségre? Hozzá tartozik a megfigyeléshez a tej mennyiségének mérése, zsírtartalmának megállapítása, a hízó súlyának mérése stb.

Azt látjuk tehát, hogy a takarmánytáblázatok adatait úgy az élet gyakorlati követeléseivel, mint a tapasztalatokkal össze kell egyeztetni és a kapott eredményeket állandóan ellenőrizni. Megkönnyíti a tájékozódást a takarmányfélék csoportosítása. Négy csoportot különböztetünk meg:

1. A zöldtakarmány a legtermészetesebb és legegészségesebb táplálék, akár legelő, akár kaszált takarmány alakjában kerül etetésre. Szárazanyag-tartalmuk kevés, annál nagyobb a víztartalmuk. Legnagyobb értéke a zöldtakarmánynak a könnyű emészt-

heltség és a vitamintartalom. A vitaminok olyan széntartalmú (szerves) anyagok, amelyek a jelenlétükkel szabályozzák az életfolyamatokat és az életfenntartáshoz nélkülözhetetlenül szükségesek.

2. A szálatakarmányokhoz soroljuk a szénaféléket, szalmát, töreket és polyvát. Ezek mindegyike terimés, azaz nagy térfogatú takarmány, főként a jóllakottság érzésének kiváltása céljából etetik.

Védje vetését „ABAVIT“-tal!

A beszerzésre vonatkozó minden felvilágosítást megad az EMGE vármegyei kirendeltsége.

3. **Lédús takarmányokhoz** sorolandók a gyök- és gumónövények (répa, burgonya, stb.), az ipari melléktermékek egy része (gvári moslék, nyers répaszelet, stb.) és a tartályban hidegen erjesztett takarmányok. Különösen utóbbiak igen értékesek, mert nemcsak szinte változatlanul megőrzik a zöldtakarmányok vegyi alkotó részeit, a tápanyagokat, hanem vitamin tartalmuk is megközelíti az eredetiét.

4. Az **abraktakarmányhoz** sorolják a gabona- és hüvelves magvakat és az ipari melléktermékek jó részét (korpa, pogácsa, dara, stb.). Az abrak kismennyiségben is igen sok tápanyagot tartalmaz, ennek ellenére sem a gvomórban, sem a belékben nem foglal el nagyobb helyet. Tápérték tekintetében a jobbminőségű szálastakarmányok (lucernafélék szénái) erjesztett és abraktakarmányfélék igen közel állanak egymáshoz és ezért szakértelemmel csoportosítva nagyon alkalmasak kiváló hatású takarmánykeverékek előállítására.

Mennyiben függ össze a takarmányozás a gazdaság többi ágával?

A birtok nagysága, fekvése, éghajlata és talajösszetétele (minősége), meg a gazda ügyessége és képzettsége, a takarmánykészleten át dönti el, hogy az állattartás haszonnal, vagy kárral szerepel-e a gazdálkodás mérlegében, tehát a **takarmányozás**

tudományát az anyagi boldogulás érdekében is el kell sajátítani. A nagy takarmánykészletek összegyűjtésének egyik előfeltétele a szántóföldi takarmánytermesztés lévén, utóbbi a belterjes és haladó szellemű gazdálkodásra a minőségi többtermeléshez is elvezeti a gazdát. A minőség és többtermelés visszahatásként nagyobb állatlétszám eltartását teszi lehetővé, ez pedig már nemcsak az anyagi jólétnek a jele, hanem a nemzeti vagyonszaporulatának, sőt bizonyos vonatkozásban az ország kultúrájának is fokmérője.

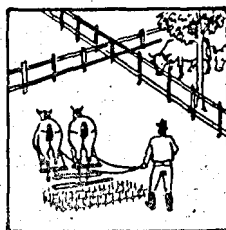
Látod-e, gazdatestvérem, milyen nagy a jelentősége annak, hogy tudsz-e takarmányozni? Ezt Te is megteheted, mert csak apró számításokat kell végezned, hiszen minden adat már táblázatokba van foglalva, és azokból könnyen kiszámíthatod a saját állományodra vonat-

kozó szükségletet.

A gazdaság állatállományának nagyságát leghelyesebb „számosállat” egységben kifejezni és kiszámítani, hogy egy hektár művelhető területre hány számosállat esik. Egy számosállat súlya 500 kg. Két darab egy éven aluli csikó, vagy két darab egy és fél éves borjú, négy darab

kifejlődött ridég sertés, nyolc darab anyajuh ugyancsak egy számosállatnak vehető. Ehez képest közepes megterhelés esetén egy hektár művelhető területre 0.4—0.6 darab számosállat, illetőleg 2—3 q élősúly eltartását vehetjük fel.

A takarmány termesztésre szánt terület nagysága attól függ, hogy a bevetett területnek mennyi a terméshozama, illetőleg ennek a tömegnek mi a tápértéke. Ezt viszont befolyásolja a talaj trágvázása és megmunkálása, a takarmánynövény által igényelt eső és napfény mennyisége és elosztódása, valamint a takarmány betakarításának módja és felhasználása. Különösen áll ez a legeltetésre és a szénakészítésre. E tekintetben tehát a gazda ismeretei és szorgalma jelentős mértékben növelheti a termés minőségét és mennyiségét.

A legelő takarmányhozama a nyár előhaladtával mindinkább gyengül, minek következtében vagy nagyobbítani kell a legeltethető területet, vagy póttakarmány etetésével kell fenntartani azt az erőbeli állapotot, amelyre a legelőre hajtott állatcso-

port a legeltetés kezdetén szert tett. A legeltetés kezdetétől június végéig egy hektár 3—4 számosállatot, július, augusztusban egy hektár 2.5—3.5 számosállatot, szeptembertől a legeltetés végéig egy hektár 1.5—2 számosállatot képes eltartani jó minőségű és gondozott legelő területen, de az is bizonyos, hogy a legeltetés eredményét nemcsak a szárazság, meleg, a csapadékok és a hideg igen nagy mértékben befolyásolja, hanem a legeltetés mikéntie, sorrendje is. Sokat segít a **sza-**

kaszos legeltetés. Egyéb takarmányfélék termesztésére szükséges terület kiszámításánál **kiindulási pont** lehet a **téli (200 napos) takarmányszükséglet.** Ha ismerjük a talaj hektáronkénti hozamát, számításunkkal minden takarmánynövényre vonatkozóan majdnem biztos adatokat nyerhetünk az alábbiak szerint. Ha pl. egy takarmányból naponként 15 kg-ot akarunk etetni, akkor a téli szükséglet 30 mázsa. A 30 mázsát hektáronkénti 20 mázsás termést számítva, másfél hektáron lehet termeszteni. A számításnál tehát a kiinduló pont egy számosállatnak napi szükséglete.

**MEZŐGAZDASÁGI BANK
ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R.T.
KOLOZSVAR, HORTHY MIKLÓS-ÚT**

FIÓKÜZLET:

Dés, Zsibó, Bethlen, Zilah, Szilágycseh.

Aki ilyen számítás alapján természeti takarmány szükségletét, kedvező időjárás esetén sohasem csalódik.

Hogyan valósítható meg tehát a helyes takarmányozás a gyakorlatban?

A takarmánykészlet téli beosztása csak akkor járhat sikerrel, ha azt már ősszel megközelítő pontossággal felértékelik. Az erre vonatkozó szabályok közismertek, mert a kazal és prizma tartalmának kiszámítását már az iskola is tanítja.

A készlet felhasználásánál nemcsak a takarmányféleséget, hanem annak minőségét, valamint a takarmányozandó állatok igényét is figyelembe kell venni.

Az alptakarmány, teszem fel fejőstehén részére, legyen az zöld-, szálas-, vagy erjesztett takarmányféleség, ne csak az életfenntartáshoz szükséges tápanyagokat foglalja magába, hanem bizonyos lehetőségig a tejtermeléshez szükséges tápanyagokat is. Ehez képest az abrakfélék adagolása csak arra érdemes, olyan állatok etetésére korlátoztassék, amelyeknek termelő szükségletét az alptakarmánnyal kielégíteni már nem lehet. Kenyérmagot, vagy örleményét a mostai, nehéz időben takarmányozás céljára felhasználni a legnyilvánvalóbban. A nehezen és csak korlátozott mennyiségben feltalálható olajmagpogácsát és egyéb növényi eredetű fehérjetakarmányt (napraforgó-, tökmag-, lenmagpogácsa) csak fejőstehének és növendékállatnak, állati eredetű fehérjeabrak (hús-vérliiszt) sertésnek és baromfinak, a fölözött tej borjaknak tartandó fenn.

A napi takarmányszükséglet összeállításánál is rendszert kell tartani. Itt csak annyit jegyezek meg, hogy a teljes tejet csak a legszükségesebb mértékben adják a borjaknak, legfeljebb 370—550 kg-ot, azontúl pótolják 330—400 kg. sovány tejjel, mert a

teljes tej a zsírttermelés céljára elengedhetetlenül szükséges. A borjút legkésőbb 6 hetes korától okvetlenül fölözött tej ivására kell szoktatni és első életévénck betöltéséig annyi abraktakarmánnyal etetni, amennyi teljesen biztosítja tökéletes fejlődését. A második életévben már nem szükséges az abrakolás és így a drága takarmányban nagy megtakarítás érhető el.

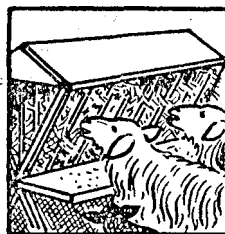
Fejőstehén és idősebb növendékmarha nyáron meg kell elégedjék zöldtakarmánnyal. A gazda a kaszálást és a zöldmennyiséget úgy

osztja be, hogy az a napi körülbelül 50—70 kg. szükségletet fedezze. Ha izletes és nem elvénült többféléből van összeállítva, a kaszált zöld a legjobban tejelőnek is elegendő. *Soha se felejtse el senki, hogy a legjobb takarmányt mindig a fejőstehének kell adni.* A fejőstehén téli takarmányát 5—10 kg. jóminőségű szénára kell alapozni. Ez tehát egy télen át 10—20 mázsát jelent. Ehez számítható 15—20 kg. (30—40 mázsa) erjesztett takarmány, aminek etetése akkor lesz hasznos,

ha minden 5 kg. erjesztetthez 1 kg. szénát (szecskázva) is keverünk. Az erjesztett takarmánynak kiváló a tejelő hatása, amit még azzal is fokozhatunk, ha tehenenként 80 gr. iszapolt kréta- és csontliszt egyenlő arányú keveréket is adunk, gondoskodva a nyalósó szükségletéről is. Így pl. 15 liter tejet adó tehenének szükséges 10 kg. jóminőségű rétiszéna, 25 kg. takarmányrépa, 14 kg. erjesztett és 0,5 kg. szárított répaszelet. Ebben az adagban a szárazanyagtartalom 14,5 kg., fehérje 1,1 kg., keményítőérték 6,4 kg. Ezenfelül a teljes jóllakásig kukoricaszárát, vagy szalmát lehet adni. Abraktakarmányt csak az a tehén kapjon, amelyik 20 liternél több tejet ad. Szárazon álló tehenének az új tejelési időszakra való előkészítésére elegendő a jóminőségű széna és erjesztett takarmány.

Lovak takarmányozására napi 5 kg. széna és 4—5 kg. zab lenne az eszményi étrend. A drága zab helyett a keményítőérték arányában széna, répa, burgonya stb. is adható. A legnagyobb napi adag lehet: burgonyából 20 kg. (nyersen csak 15 kg.), répából 20 kg., zöld vörösherből, lucernából vagy keverékeiből 40 kg., szénából legfeljebb 15—18 kg.

Juhok közül csak az anya kapjon abraktakarmányt, a szoptatás ideje alatt, esetleg a vemhesség utolsó szakaszában is, összesen kb. 15—18 kg-ot. Ez állhat kétharmad részben árpa, zab, egvharma részben kukorica keverékből, de e helyett adható búzaocsú, konkolydara is.

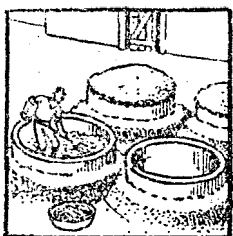
Sertések alptakarmánya a burgonya, répa és egyéb lédús takarmány, köztük a répaszelet. Darát, fölözött tejet és egyéb fehérjetakarmányt a legkisebb mennyiségre kell szorítani.

Szántóföldi takarmány termesztéssel, számmal és takarékos beosztással nemcsak minden állatunkat bőségesen fogjuk ellátni, hanem az ecdiginél is jobb termelési eredményeket érhetünk el.

Megvásároltad-e már az Erdélyi Gazda 1942. évi naptárát?

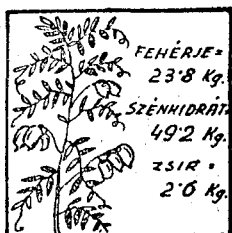
Helyet kell biztosítani a takarmánynövényeknek!

Irta: Nagy Miklós.

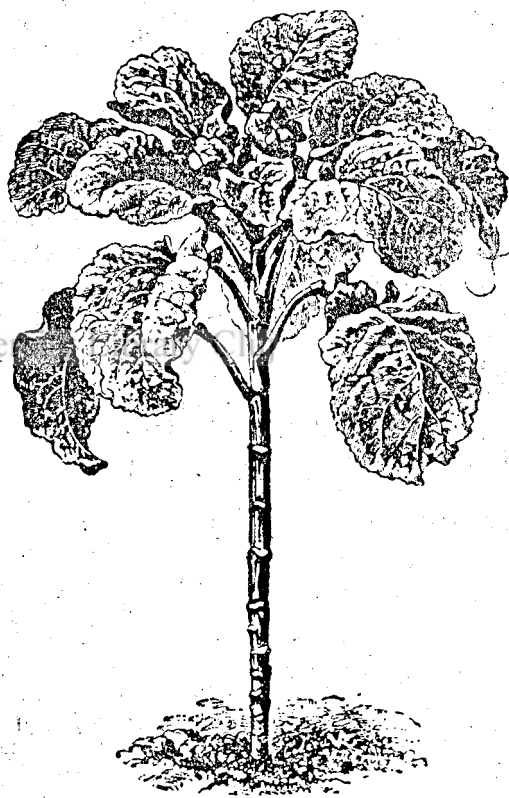
Mennyi erőfeszítést, tesszünk, hogy biztosítsuk a holnapot! S még mindég nem biztos. A takarmány kérdése nincsen rendezve. Súlyos idők vetik előre árnyékukat, melyek *alapjában veszélyeztetik állatállományunkat*. Az abrak, mely

főként a sertéshizlalásban nélkülözhetetlen, — ma nincsen. A szénafélék, — ahol megfelelő mennyiség van is belőle, — gyenge minőségűek s kizárólagos etetésükkel termelést nem lehet várni. Olyan takarmányok előállításáról kell tehát gondoskodni, melyek bármilyen esztendő következzék is, biztosítani tudják állatállományunk takarmánysükségeit. És fel kell készülni annak a veszélynek elhárítására is, ami az idén bekövetkezett: *a legtöbb takarmány annyi nedvességet tartalmazott, hogy alig, vagy egyáltalán nem lehet tárolni*. Így vagyunk a be nem érett kukoricával, a spongyaszerűen vízzel telített burgonyával, a sckhelyen földben maradt répával, a szénákkal. Bizony a tavalyi s az ideai év megmutatták, hogy gondoskodnunk kell megfelelő zöldtakarmány-eltartó helyiségről, hogy mindazon terményeinket, melyeket szárítani s így elraktározni nem vagyunk képesek, *el tudjuk vermenni, — erjeszszük*. Nem kell ehhez feltétlen drága anyagból megépült mintasilo, hanem egyszerű, jól megdöngölt agyagos gödör (verém). Persze, aki csak kicsit teheti, *építsen silót*, hiszen olyan mértékben támogatja ebben az állam, hogy feltétlenül érdemes lesz egy időállóbb építményt összeszerkeszteni.

Az ideai őszi még azt sem engedte meg, hogy „bemocskoljuk“ a földbe a gabonát. Árvíz, belvíz, talajvíz, csapadék olyan latyakossá tették a földeket, hogy vetésre *sok helyen nem került sor*. Ide minél több tavaszi gabona (főként kenyérmagvak) és étkezési meg takarmányozási hüvelyes fog kelleni: *borsó, bab, lencse, szója* stb. de a fennmaradó területre úgy kell elosztanunk a növényeket, hogy minél többféle legyen, mert ezzel csökkentjük azt a kockázatot, hogy egyik (vagy az egyetlen) nem sikerülvén, takarmány nélkül maradjunk. Takarmányrépának, burgonyának, lucernának, lóherének helyet kell hagynunk. De gondolni kellett volna már augusztusban arra, hogy az őszi takarmánykeverékeket a földbe tegyük és ezzel koratavaszi zöldtakarmány-hiányunkon segítsünk. Egyáltalán arra törekedjünk, hogy lehetőleg az egész év folyamán zöld, vagy erjesztett takarmányunk legyen.

Nemrégiben néhány erdélyi kisgazda testvéremmel a Tisza jobbpartján jártam. Visszavertünkben az ott látott takarmány káposztát, (más néven marhakáposzta) kezdtek nekem dicsérni. Megkérdeztem, hogy miért lepték meg őket a látottak, hiszen a marhakáposztáról mi már eleget írtunk, hát nem lehetett nekik új. Azt felelték, hogy: „igaz, hogy sokszor olvastunk róla, de amíg nem láttuk, nem tudtuk, hogy milyen jó“. Hát látják gazdatestvéreim, így állunk mi mindennel: utólag mindenki meggyőződik, hogy nem mondunk mi rosszat, de amikor mondjuk, mégsem csinálják meg kételkedés nélkül.

Igy néz ki a marhakáposzta, amikor az alsó leveleknek nagy részét már letördeltük a szárról. A megmaradó fej-levelek áttelelnék künn, hó alatt is.

S arra kevés embernek van alkalma, hogy sokmindenről falujától nagy távolságra, személyesen meggyőződhessek. Ezért kell meghallgatni a jótanácsot. De nem elég elhatározni valamit: azonnal cselekedni kell! Kézbe kerül a Gazda, olvastunk valamit, azonnal meg is kell beszélni a gazdakör többi tagjaival, hogy a sok növény közül, amit ajánlunk, melyiket is lehet (tehát kell) vetni a falu határában s arra vonatkozólag mindjárt részletes felvilágosítást kell kérni az EMGE-től.

Minden gazdaságban lennie kell egy bevált, állandó szálas takarmánynövénynek: lucerna, lóhere, baltacim, szarvaskerep. Általában jobb mélyebb de szárazabb talajon a lucerna, nedvesebb, fekete humuszos földben a lóhere. Soványabb, északos, meszes oldalt a baltacim bírja meg, a szarvaskerep pedig a sárga agyagot, sovány földet, de mocsári kerep változata a vizegyős talajon adja a szép termést. Ezek közül tehát valamelyiknek feltétlenül ott kell lennie minden gazdaságban. Emellé kell: gyökér, illetve gumósnövény: répa, burgonya, cukorrépa. A répa tejteltető, a burgonya hizlaló takarmány. Nem lehet persze étkezési burgonyával hizlalni, mert az drága, de olyan hőtermő takarmány, vagy ipari fajtával, amelyik 180—200 q-át ad egy holdon, már lehet. S akkor lehet úgy takarmányozni, hogy a hizó sertés 8 kg. krumplit és 1 kilógramm abrakot (zab, árpa, kukorica, olajpogácsa, vérliszt, korpakeverék) kap mindössze.

Az eddig említett növényeket mindenki jól ismeri, csupán jelentőségük és arányos képviselőik szükségének felismerése hiányzott eddig. Vannak azonban olyan rendkívül használható, hármikor előrántható növények és keverékek, amelyek a többszöri ismertetés ellenére is kevésbé ismeretesek. Ilyenek a cikk elején már említett takarmánykáposzta, az őszi takarmánykeverékek (rozsa, búza, ősziárpa, esetleg őszi zab, biborhere, pannon bükköny, szőszös bükköny, őszi borsó, őszi bükköny keverékben) a csöves- (siló-) csalamádé,

borsos csalamádé, napraforgócsalamádé, muhar, köles, mustár, csibehur, somkóró, takarmánymályva, lóbab borsóval és zabbal, vagy bükkönnyel vetve, mák, vagy len alatt termelt murek, szudáni jü, pohánka, vagy a közismert zabosbük-

köny. Ezek közül lehet válogatni: van amelyiket a ló szereti (pl. a mohar), van amelyiket a marha hálál meg (pl. a marhakáposzta), van ami

agyagos földet szeret (pl. a csalamádé), van amelyik a kavicsot is bírja (pl. a somkóró), s van amelyeknek a homok tetszik (pl. szőszösbükköny rozssal). Szinte valamennyinek meg van az az óriási előnye, hogy későn vethetők (legtöbbje tarlóba is) s ezért ifresen maradt táblába, kipusztult vetés helyére rövid tenyészidejű takarmánynövényt teszünk. Ezzel megoldjuk lényegében a kettős termelést, már pedig azt tudjuk, hogy a kettős termelés, egyik lehetőségünk arra, hogy a család szaporodásának arányában csökkenő földjeinkről annyi termést takaríthassunk be, amellyel egy bőséges trágyatermelésre elegendő állatállományt el tudjunk látni.

Virágzó szójabab tő. Tudjuk, hogy egyike legértékesebb fehérjetermelő növényeinknek, mely emellett még nitrogénygyűjtő, ezáltal talajgazdagító is. Fentti képünkön látható növény gyökerein már jól kivehetők a nitrogénygyűjtést végző baktériumok előidezte csomócskák.

Előttünk a tél. A kevés petróleumos és kevés vigaszú sötét esték. Kevesebb petróleum fogy s mégis több elme világosodik meg, ha a gazdakör közös helyiségében a tavasszal elvetendő takarmányok kérdését megtárgyaljuk. Mert bizony egyedül sokszor nem is lehet dönteni, ott ahol hármias határ van, esetleg nem lehet a takarmánynövénynek

helyet kiszakítani — s itt úgy kell segíteni a bajon, hogy az egész község közösen kijelöli azt a forgó részt, ahová takarmánynövényt vetnek mind, hogy a bejáró utak hiánya miatt a betakarítással baj ne legyen. Úgy, amint azt nagyon sok székelyföldi községben szépen meg tudták csinálni. Aztán ha a hely kijelölése s a növény megválasztása elhatározott, következik az EMGÉ-nek irandó levél, amelyben a kérdéses növényre vonatkozó részletes útmutatást kéri.

A hizálás gyorsítása és eredményessége szempontjából rendkívül fontos a

**PEKK = ÉLETERŐ
FUTOR = CSONT.**

Szíveskedjék lapunkra okvetlenül hivatkozni.

PEKK - FUTOR

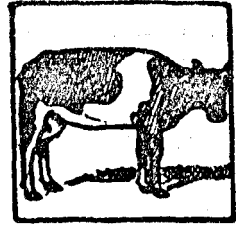
alkalmazása.

Kérjen díjmentes ismertetőt és kedvezményes árajánlatot

CHINOIN - UJPEST.

Rövid orvosi tanácsok állattenyésztők részére

A mételegy elleni distolkezelés hiányai

Irta: Dr. Sziráky Géza m. kir. főállatorvos,
a m. kir. földmívelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségének előadója.

A folyó évi csapadékos időjárás miatt a mételegy nagymérvű jelentkezésére kell számítani. A mételegynek biztos gyógyszere van, azonban alkalmazásánál kellő körültekintéssel kell eljárni.

A mételegy kórt közismerten a mételegy nevezett szívóféreg okozza, amely főként szarvasmarhák és juhok májának epeereiben él. A betegség kialakulása úgy történik, hogy a mételegy állatot vízenyős legelőre hajtják ki, ahol a vízi csigák nagy számban szoktak előfordulni. A mételegy állatot bélsárával mételegy peték (a féreg „tojása”) ürülnek ki és ezek a vízi csiga testébe kerülve, különböző szaporodási folyamatokon esnek át és egy petéből több ezer kicsi mételegy féreg lesz. Ezek a férgek a legelő fűvére tapadnak és azokat az állat a fűvel együtt lelegeti. Az emésztőcsatornába került férgek bevándorolnak a máj epeereibe és ott súlyos epeér- és májgyuladást okozva, az állatot elpusztíthatják. Ezt a folyamatot nevezzük mételegykórnak.

A mételegy elleneszerét: a distolt a híres magyar állatorvos-tanár: dr. Marek József állította elő. Ez a készítmény jelenleg zselatintokba zárt, legtöbbször száraz porszerű anyagból áll. Ha elgondoljuk, hogy a szájon át beadott distolnak az emésztőcsatornából felszívódva a májban élő féregre olyan hatást kell kifejtenie, hogy azok ottan elpusztuljanak, nyilvánvaló, hogy erre a célra erőteljes vegyhatású gyógyszerre van szükség. Ezért a distolnak csak akkor lehet meg a teljes hatása és eredménye, ha abból elegendő mennyiséget adagolunk és ezt az adagolást arra alkalmas időben végezzük el.

A distolkezelés eredménytelenségeinek okai:

1. Ha nem mételegy kór, hanem más betegség fennforgása esetén distolozunk és ezzel az állat elhullását is okozhatjuk.
2. Ha a distolozás túlkorán történik, amikor a mételegy még vándorlásban vannak és nem jutottak el az epeerekbe.
3. Ha a distolozás túl későn történik, ami-

kor a mételegy állat teljesen lesoványodott és a máj tönkrement.

4. A distolt az állat a beadáskor nem nyelte le és így nem is kapta meg.

5. Ha az állat testsúlyának megállapítása téves és vagy kevés distolt kap, amikor a mételegy nem halszik el, vagy többet, amikor pedig a szervezetre a distol mérgezőleg hat.

6. Ha a distolt közvetlenül az etetés után adták be és azt a bendőtartalom vette magába.

7. Ha a szarvasmarhának kis (juh) distoltokat adtunk be, amikor is legtöbbször súlyos mérgezés, esetleg elhullás következik be.

Edesvízi csiga, eredeti nagyságban és nagyítva. Lándzsaalakú és közönséges májmelegy eredeti nagyságban.

Betokolt cercariák fűszálakon eredeti nagyságban.

A distoltok beadása legegyszerűbben úgy történik, hogy azokat az előrehúzott nyelv gyökére helyezzük és a nyelv eleresztése után azokat az állat lenyeli. A tokok sikossá tételéhez valamilyen olcsó olajat, leginkább napraforgó olajat szokás használni. Szarvasmarhánál a beadást egyszerűen úgy eszközöljük, hogy keményebb kukorica-szár végét két helyen keresztbe behasítjuk és a hasíték közé bedugott tokot a nyelv gyökére helyezve kirázzuk.

A distoltok beadása után különösen juhoknál arra legyünk figyelemmel, hogy az állat a tokot nem-e rágta össze, nehogy az így a nyállal a szabadba kerüljön és így eredmény nem lesz. Ilyen esetben új tokot kell beadni.

A distoltokok számának megállapítását az anyagot előállító gyár használati utasításában írja elő. Az utasításból ki kell emelni azt a részt, hogy a distolt éhgyomorra kell beadni. Eszerint az esti etetés-itatás után az állat sem élelemhez, sem pedig vízhez ne jusson hozzá és másnap reggel a distol beadása után 6 óráig tartó etetési és itatási tilalmat tartassuk be.

Torokduzzanat mételyes juhon.

Az utasításból ki kell még hangsúlyozni, hogy a 20 kg-nál könnyebb bárányok csak a külön erre célra készített *kis pirostokú* distollal kezelhetők.

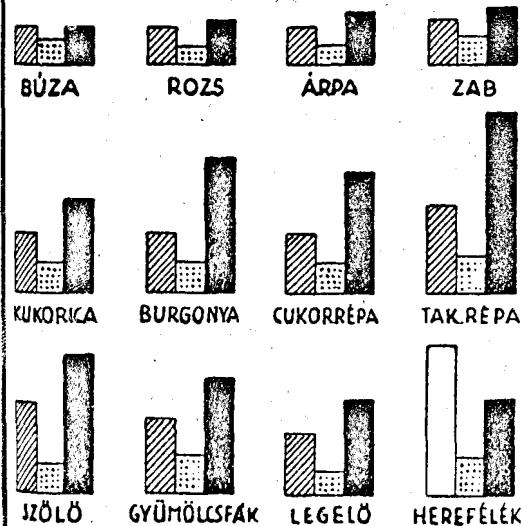
A distolkezelés előtt elsősorban arról kell meggyőződni, hogy az állatok valóban mételykórban és nem más betegségben szenvednek. A mételykór fennforgására utal az a tünet, ha az állat jó takarmányozás mellett rohamosan soványodik. Ez a jelenség azonban gümőkórnál, bélhurutnál és idegen test okozta gyuladásoknál stb is előfordulhat. Ezért gazdaságosan úgy járunk el, hogy a betegség nemének megállapítása végett *állatorvoshoz fordulunk*. A fenti betegségeknél ugyanis a szervezet annyira legyengül és annyira érzékeny a distol iránt, hogy az ilyen állapotban való distolozás *elhullással* járhat.

A distolozásra legalkalmasabb időpont akkor következik be, amikor a mételypeték a bélsárból már kimutathatók, mivel a mételypeték vándorlása ekkor már többnyire befejeződött. Ezt a vizsgálatot és a distolozást semmiképpen sem lehet addig hanyagolni, amíg az állat csont-bőrrre lesoványodik, mert ha a máj elsorvadt és összezsugorodott, a mételyek hatása következtében, akkor már nem gyógyulhat meg és a beavatkozás elkésett.

A mételykór elleni kezelést tehát kellő gondossággal kell elvégezni és akkor az eredményes lesz, így a mostan különösen nagyértékű állatállományunk a téli gyenge takarmányozást is jól fogja értékesíteni.

Mennyi tápanyagot vonnak ki fontosabb kultúrnövényeink a talajból egy évi közepes terméssel?

 NITROGÉN FOSZFOR KÁLI

Mint fenti grafikon harmadik, fekete hasábjai mutatják, kultúrnövényeink káliigénye nagy.

„Elavult ma már az a nézet, hogy a káli pótlására csak homoktalajokon van szükség és, hogy csak a káliigényes növényeket érdemes kálival műtrágyázni, hogy a káli csupán a minőségre hat, hogy a kálitrágyára nálunk ritkán volna szükség. Jövedelmezően emelheti az a termést kötött búzaföldön is.” (Lásd: „Köztelek 51-ik évfolyam 674. oldal.)

A káliműtrágyák beszerezhetők minden műtrágya eladási helyen.

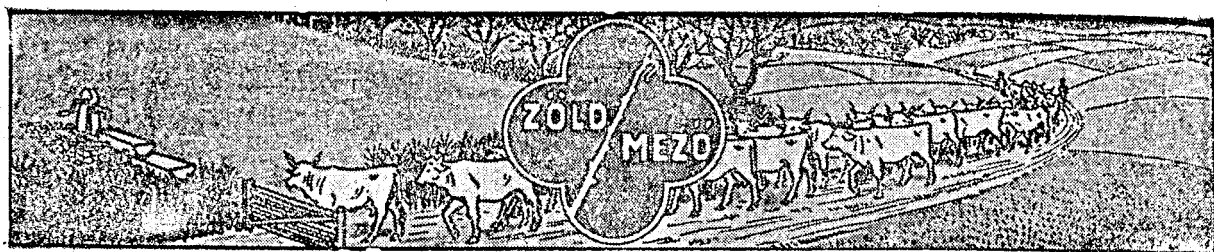
Részletes használati utasítást díjmentesen küld:
KÁLISÓ Behozatali R. T.
BUDAPEST, V. Mária Valéria-u. 12.

Telefon: 380-534

és

KOMÁROM, Király püspök-u. 29.

Telefon: 253

A vetési aszat

Irta: Csürös István, gazd. akad. tanársegéd.

A „gyomnövények“ a növényvilág rendkívüli módon alkalmazkodni képes, igen szívós tagjai. Kitűnően bírják a külső életfeltételek változását: a hőmérséklet, a vízmennyiség ingadozását és dúsán nőnek az egymástól szerkezetileg és összetételben is különböző talajokon. A fajfenntartó nagyszerű megoldások egész sorozatát állítják terjedésük és így a mi szempontunkból — *kártevésük* szolgálatába. Azáltal, hogy vetéseink elől elszívják a föld nedvességét és tápláló anyagait, elfogják a napfényt és levegőt, alapos megfigyelések szerint a termést felére, sőt néha egyharmadára csökkentik. *Wagner János dr.*, később *Bernátsky Jenő dr.* megállapításai szerint a gyomnövények által okozott évi kár „több millió koronára“ illetve „tíz millió pengőre“ becsülhető. Az ellenük való védekezés tehát nemcsak egyéni, hanem közös nemzeti érdek. A gyomok ellen eredményesen csak úgy vehetjük föl a küzdelmet, ha alaposan ismerjük őket és életkörülményeiket.

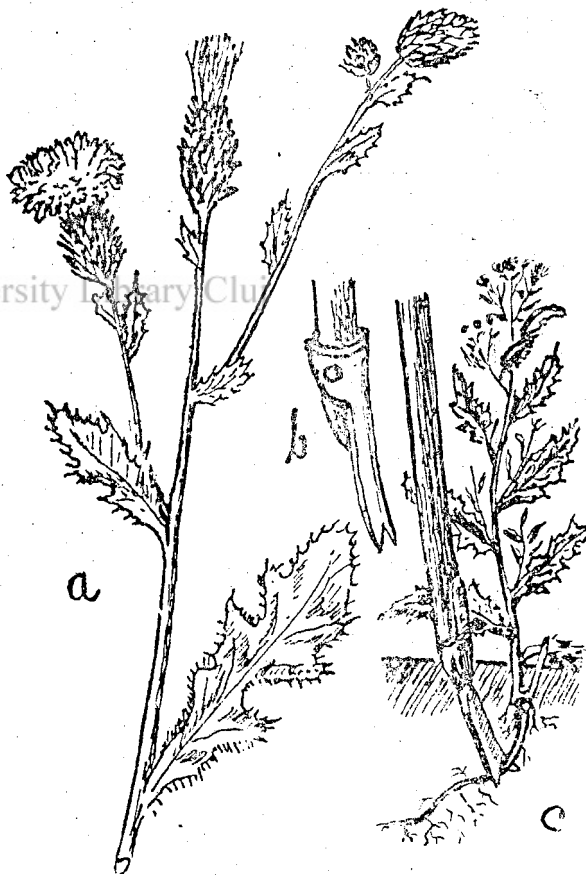
Gabonatábláinkon nagyon gyakori a június vége felé virító, illás piros bóbítájú, sötét zöld levelű, tömegesen növe, gyom, — vetéseink egyik igen makacs kártevője: *vetési aszat* (*Cirsium arvense*), más néven: aszat, aszott koró, mácsonya-tüske, zabtövis, aszott zsoltina.

Hatalmas, elágazó gyökértörzse és gyökérzete behálózza a talajt, annak nemcsak felületi, hanem mélyebb rétegeit is. Elágazó szára eléri a 100—120 cm-es magasságot. Levelei nagyon változók s ez alapon több aszat alakot (formát) lehet megkülönböztetni. Így ismeretes a mindkét oldalán zöld, épszelű serte-fogacsokás levelű (f. *integrifolium*), a fonákján szürkén molyhos levelű (f. *vestitum*), a mélyen hasogatott erős tüskés levelű (f. *horridum*) és a vizenyős helyeket kedvelő, hosszú tüskés levelű alak (f. *hygrophillum*). A virágok egymáshoz közelálló fészkekbe tömörülnek. A növény kéllaki: a porzós virágú fészkek rövidebbek, gömbölydedek, élénk pirosak, — a termős virágok hosszabbak, tojásdadok lilás pirosak. Termése repülő szerkezettel, bóbítával ellátott, egymagvú, apró, három oldalról összenyomott, hosszúka száraz (kaszat)-termés.

Elterjedése részint gyökértörzse, részint termése révén történik;

A *gyökértörzs* nagymennyiségű rügvet fejleszt, amelyek a földben kihajtanak s a hajtások szétágaznak. A *gyökértörzs* fejlődése oly tetemes,

hogy pl. egyetlen tő pár év alatt $\frac{1}{4}$ hold terület képes behálózni és 1 kat. holdon 46 km. hosszú, 9.09 g súlyú gyökérzetet is mértek. A szántáskor a darabokra vágott, az eke által kiforgatott és széthordott gyökértörzs-részek szaporítják a növényt, mert minden egyes darabból új növény fejlődik.

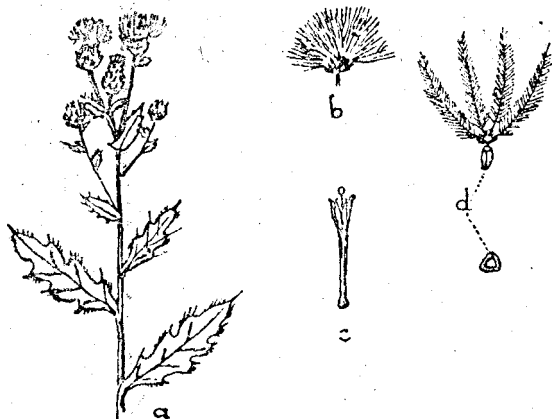
a) virágzó vetési aszat; b) ráfvasból készíthető aszatoló; c) így végezzük az aszatolást.

A nagyon könnyű bóbítás *termést* a legkisebb légáram fölkapja és nagy távolságokra röppíti el. Egyetlen növényen 4—5000 termés fejlődhetik s ezek 5—6 évig megtartják csírázó képességüket. Csak akkor csíráznak, ha megfelelő életkörülmények közé kerülnek.

A vetési aszat *kártétele* az alábbiakban foglalható össze:

1. Mint terebélyes gyökértörzsszel rendel-

kező növény, nagyon sok táplálékot von el a termőföldből. Az aszat gyökértörzsének szárazanyaga vegyvizsgálati adatok szerint 3.19%-ban nitrogént, 0.55%-ban foszforsavat, 5.92%-ban káliumot tartalmaz; — mennyi táplálékot készítenne ebből a búza?! A vizet nemcsak a felső, hanem az alsó rétegekből is kivonja és a nagymennyiségű víz elpárologtatásával a talaj nedvességét csökkenti. Az erős elpárologtatás következtében a vetés közötti hőmérséklet alább száll, ez a gabona szervesanyagkészítő munkáját, a szemtermés fejlesztését hátráltatja.

a) az aszat szára jellegzetes leveleivel és virágfészkeivel; b) a termés tartalmazó fészek; c) a fészekben ülő mag; d) termés repülőszerkezettel és a termés keresztmetszete.

2. A kifejlett, erős egyedek elfogják a vetés fölétől a napfényt, mely a növény, különösen a szemtermés szerves anyagainak készítéséhez nélkülözhetetlen. Ennek következtében a gabona szalmája elsatnyul, a termés könnyű és aprószemű lesz.

3. A kaszálást megnehezíti, — a szalma száradását késlelteti, takarmányértékét (különösen a zabét és árpáét) csökkenti, sőt egészen tönkreteszheti.

Védekezésül a gyomnövények elleni általános szabályokat kell szem előtt tartanunk. 1. Tiszta vetőmag; a modern magtisztító gépekkel legnagyobbbrészt kiűzzük az aszat kisebb és könnyebb terméseit. 2. Gyommentes, jól kevert trágya. 3. A föld alapos megmunkálása (tarlóántás — vetés előtti tisztítás — gyakori talajforgatás, kapálás, gyomlálás). A vetés és ültetés elől állandó figyelem s ha kell acatolás vagy gyomlálás.

A mélyszántás által kidobott gyökértörzsrészeket gondosan össze kell gyűjteni és elszárazítani. A gondatlan gyűjtéssel akaratlanul szaporítjuk az asztot.

Az idejében végzett, gondos *aszatolás* célra vezet. Nedves talajból, amikor már a gyomosság megerősödött, botra szerelt fecskéfark alakú gyomlálóval (acatolóval) a lehető legelőnyebben (a gyökértörzsnél) kiszúrjuk a gyo-

mot. Gondos acatolás esetén a gyökértörzs már csak aratás utánra fejleszt levélrózsát, ezt meg tarlóhántással pusztítjuk el.

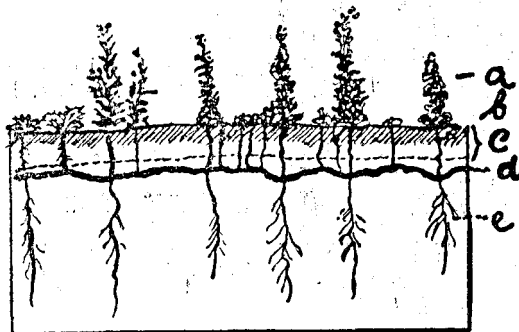
A gondos *gyomlálás* (a kézzel való kihúzás) bár hosszabb és kellemetlenebb munka, de alaposan és következetesen végezve — kisebb területen — célra vezet.

A német földművesek a következő módszert alkalmazzák: Vetés előtt csak grubberrel dolgozzák meg a földet, — az aszat ilyenkor rohamos fejlődésnek indul. Amikor bimbózni kezd, legalább egy arasszal kiemelkedik a vetésből, — ilyenkor óvatosan lekaszálják az aszat fejeket. A lefejezett elvérző növényt a vetés túlnövi és elnyomja.

Jól bevált módszer az idejében végzett, vegyszerekkel való permetezés is. Ezt olyankor kell végezni, amikor a gyomnak még csak 2—3 levele van. A permetlé leégeti a leveleket, a már erősebb példányokat fejlődésükben megállítja anélkül, hogy ártana a vetésnek.

Különösen bevált a 15—20%-os vasgálic oldat. Az oldat készítésére friss, zöld, áttetsző kristályos vasgálicot kell használnunk. A permetezést, — hogy a tapadás alapos legyen — száraz, napos időben kell végeznünk. Egy hold területre 300—500 l. oldat szükséges.

Radikális hatású a kénsav permetlé. Ezt óvatosan és nagy elővigyázatossággal úgy készítjük el, hogy 100 liter vízbe beöntünk (lassan és állandó keverés közben) 6—7 kg. (nem liter!) 66 Baumé fokos kénsavat. Az ily módon elkészített permetléből — pontosan — négyzetméterenként 0.1 litert (1 dcl.-t), — nagyjában és átlagban — kat. holdanként 5—6 hl.-t használunk.

a) aszat; b) gyökértörzsből kihajtó földalatti szár; c) a talaj felső megművelt rétege; d) gyökértörzs; e) mélyreható gyökerek.

A gyökértörzs és gyökérzet elpusztítására különösen alkalmas a 3—5%-os nátriumchlorát oldat, — ezt kisebb mennyiségben elosztva, locsolásszerűen az aszat növények tövéhez juttatjuk.

Az elsorolt vegyszerek megtámadják a rizómát, ezért a permetezést belül ölmozott permetező gépekkel kell végeznünk. A permetlevet ködszerűen szétporlasztva hullassuk a gyomra. Erre legalkalmasabb a harmatfelszáradás utáni szá-

raz. napos, lehetőleg szélcsendes idő, — a per-metező munkás meg ne csak hosszában, hanem keresztben is járja be a táblát.

Végül a helyes vetésforgó beosztása is irtja az aszatot. Aszatos táblába igen célszerű két egymásutáni évben kapás növényt, a harmadik évben zöld takarmányt vetni s csak ezek után gabonaneműt.

Természetesen nem elég az, ha csak a vetésben előforduló aszatot irtjuk, — az utak és más védett helyek (kerítések) mellett meghúzódó növényt is pusztítanunk kell, mert ennek a szél szárnyán széthordott termései könnyen megfertőzik a gondozott és tisztán tartott földeket.

Az aszat irtása mindenütt minden magyar gazda kötelessége!

Zöldmezőgazdasági és pásztorképző tanfolyam

Az 1941—42. év telén a Földmivvelésügyi Minisztérium kolozsvári kirendeltségének megbízásából a zöldmezőgazdasági és pásztorképző tanfolyamok közül az első november 2—13 között Székelyudvarhelyen rendezte meg az EMGE zöldmező ügyosztálya.

A zöldmezőgazdasági tanfolyamon 25 községből 46 közbirtokossági és községi vezető gazda vett részt, a pásztorképző tanfolyamokra pedig 30 értelmes pásztor jelentkezett.

A tanfolyamok a székelyudvarhelyi ref. egyház tanácsstermében folytak le a hallgatóság állandó érdeklődése közben.

A rét- és legelőgazdaság, talajművelés, trágyázás, szántóföldi takarmánytermesztés tárgyköréből *Zalányi Tibor* EMGE zöldmező ügyosztályi ellenőr, tanfolyamvezető, — az állattenyésztés, takarmányozás, állategészségügy, törvények és rendeletek tárgyköréből pedig *Lukács Ernő* m. kir. gazdasági felügyelő, előadó ismertette a tananyagot.

A zöldmezőgazdasági tanfolyam záróvizsgálója november 9-én, vasárnap d. e. folyt le ünnepléses keretek között.

A Földmivvelésügyi Minisztérium Erdélyi Kirendeltségének képviselőjében, mint vizsgabiztos *Krick Lajos* m. kir. gazd. felügyelő je-

lent meg, aki örömmel állapította meg a tanfolyam sikerét, ami a hallgatók sikeres, talpraesett vizsgai feleletében mutatkozott meg.

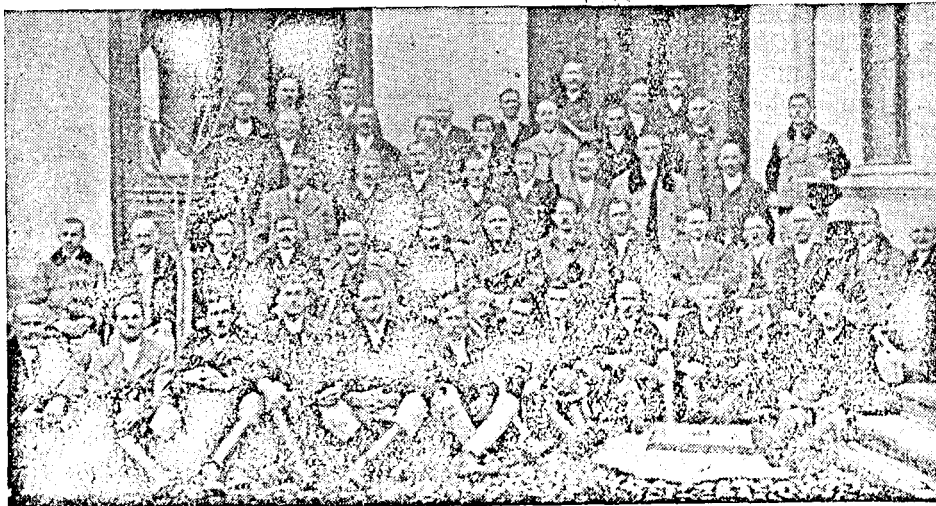
Udvarhely megye képviselőjében a vizsgáztatóbizottság tagjaként megjelent dr. *Szentkirályi Kálmán* alispán és dr. *Deák Gábor* vármegyei aljegyző.

A hallgatóság részéről *Lakatos Ágoston* bogárfalvi közbirtokossági elnök rendkívül értelmes beszéd keretében köszönte meg a Földmivvelésügyi Minisztérium részéről a gazdák-nak nyújtandó segítséget, valamint azt a kedvezményt, hogy az idén elsőnek Udvarhely megye részesült a tanfolyam nyújtotta előnyben.

A pásztorképző tanfolyam záróvizsgálója november 13-án folyt le dr. *Szojdl István* főszolgabíró vizsgálóbiztos és dr. *Deák Gábor* vármegyei aljegyző jelenlétében.

A hallgatóság itt is alapos tudásáról tett tanúságot.

A székelyudvarhelyi tanfolyam sikere a vármegyei gazdasági felügyelőség fáradozásának, különösen pedig *Lukács Ernő* m. kir. gazdasági felügyelőnek köszönhető, aki a helyi előkészítést is végezte.

A székelyudvarhelyi zöldmezőgazdasági tanfolyam záróvizsgáján:

1. *Krick Lajos* m. kir. gazd. felügyelő, miniszteri vizsgabiztos.
2. *Zalányi Tibor* EMGE zöldmező ügyosztályi ellenőr, tanfolyamvezető.
3. *Lukács Ernő* m. kir. gazd. felügyelő, előadó.
4. *Lakatos Ágoston*, bogárfalvi gazda.
5. *Csete Ferenc*, udvarhelyi megyei legelőmester.

40.000 pengő került kiosztásra a gyepnövénymagtermesztők között.

A gyepnövénymag termesztés előmozdítása végett a m. kir. Földművelésügyi Miniszter az Országos Zöldmező Szövetség által az 1940. évben anyamagnak elismert gyepvetőmagvak termesztőit termesztési prémiumban részesítette.

Ez az összeg kat. holdanként a réti perje és tarackos tippán után 300—300 pengő, a kurta perje után 200 P, a réti csenkesz, réti komócsin, csomós ebir, a magas perje és ligeti perje után 150—150 P, vöröscsenkesz után pedig 40 P.

Azonkívül ugyancsak az Országos Zöldmező Szövetség által az 1940. évben zöldmező telepítésre alkalmas magnak elismert gyepvetőmagvak termesztői kat. holdanként a réti perje után 200 P, az aranyzab után 150 P, a kurta perje után 120 P, réti csenkesz, réti komócsin, csomós ebir és magas perje után 50—50 P termesztési prémiumban részesülnek. A felsorolt adatok — figyelembevéve a vetésterületeket — 40.000 P jutalmat jelentenek a gyepvetőmag termesztéssel foglalkozó gazdák számára.

Ügyosztályunk már az Erdélyi Gazda hasábjain felhívta* Erdély gazdatársadalmának a figyelmét, a gyepnövénymag termesztés fontosságára és jövedelmezőségére.

Az a gazda, aki ügyosztályunk irányítása mellett megfelelő fajtaértékű gyepvetőmagot termeszt, számítását nemcsak a méltányosan

megállapított ár folytán találja meg, hanem év-ről-évre külön termelői prémiumban is részesül.

Az elismert gyepvetőmagokra vonatkozó Árkormánybiztosság által megállapított, érvényben levő árak a következők:

	Megkívánt tisztaság %	Ára métermázsánként P.
1. réti csenkesz	92	260.—
2. magas perje	80	290.—
3. csomós ebir	90	250.—
4. szálkás perje	90	250.—
5. réti komócsin	95	300.—
6. aranyzab	70	800.—
7. réti ecsetpázsit	70	500.—
8. sovány perje	85	500.—
9. magyar rozsnok	80	240.—
10. kurta perje	95	300.—
11. taréjos cincor	95	470.—
12. ligeti perje	85	800.—
13. juh csenkesz	85	380.—
14. réti perje	85	500.—
15. tarackos tippán	90	410.—
16. vörös csenkesz	92	320.—
17. korcs here	90	350.—
18. komlós lucerna	95	250.—

Ha ezeket figyelembe vesszük, akkor azt látjuk, hogy pl. 1 kat. kurta perje után, csak 3 q-ás közepes termést figyelembe véve, a termett magért q-ként 300 P, összesen 900 P, termesztési prémium címén 120 P, összesen 1020 P nyers bevételre számíthat 1 k. holdon!

Reméljük, hogy a termesztési prémium újból megfontolásra készíti az ingadozókat és rászánják magukat a gyepnövénymagtermesztés felkarolására.

D. L.

A heremagvak ára

Az egészséges és az 1941. évi termésű, idényszerűen száraz, szokványos, megfelelő heremagvakra a következő árak érvényesek:

Herefélék: A 90% tisztaságú, legfeljebb 1 százalékos arankatartalmú nyers lóheremag legmagasabb termelői ára budapesti paritásban 230 pengő métermázsánként. Az erdélyi lóheremag kolozsvári paritásban 240 pengő métermázsánként. Ha a nyers lóheremag tisztasága 90 százaléknál kisebb, akkor a fenti árból százkilónként 1½%-ot hoznak levonásba. Másfél százalékkal ellenben többet kap az eladó a nyers lóheremagért, ha a lóheremag tisztasága 90 százalékot meghalad. Ha 1 százaléknál több az arankamag, akkor az eladó és a vevő szabadon egyezhetik meg az ár kérdésében.

A 90 százalékos tisztaságú, legfeljebb 1 százalékos lóheretartalmú nyers arankás lucernamag legmagasabb termelői ára budapesti paritásban métermázsánként 385 pengő.

Ha a lucernamag tisztasága 90 százaléknál kisebb, akkor a pesti árból százalékonként a következő összegeket vonják le: 85—90 százalék közötti tisztaságnál 5.50, 80—85 százaléknál 6, 70—80 százaléknál 6.75, 70 százalékalatti tisztaságnál minden további 20 százalékonként 7.50 pengő.

A 90 százalékos tisztaságú, legfeljebb 2 százalékos vérfűmagot tartalmazó hámozatlan *bal-tácim*mag termelői ára budapesti paritásban métermázsánként 80 pengő.

Az egész ország területén egységes termelői ára van az alanti tisztaságú hereféléknek: A 96 százalékos tisztaságú *biborheremag* 150, a 90 százalékos tisztaságú legfeljebb fel % svéd heremagot tartalmazó *fehér heremag* 320, a 95 százalékos tisztaságú *komlós lucernamag* 200, a 95 százalékos *fehér somkórómag* 150, a 92 százalékos *szarvaskerepmag* 250 pengő métermázsánként.

SZŐLESZET BORÁSZAT

A bor kezelése

Irla: Bartha Gyula (Csombord).

Az ezévi bortermeléssel, sajnos nem sok dolgunk akad, mivel a legtöbb pince üres, — s bor csak olyan pincében található, hol mult évi, vagy régebbi óborok vannak. Akiknek itt-ott termett is ez évben szőlője, gyenge, zamatnélküli és erősen savas. De épen az ilyen gyenge borok igényelnek fokozottabb figyelmet, gondozást, mert elég ha néhány napig feltötetlenül állanak a hordóban, s már is fellép a borvirág (*Mycoderma vini*), ez pedig a gyenge borok legnagyobb ellensége. A borvirág ugyanis a gyenge bornak az amúgyis kevés alkoholtartalmát oxigén felvételével szénsavra és vízre bontja, tehát még jobban gyengíti s ha a feltöltögetést elhanyagoljuk, megtámadja az illat- és zamatanyagokat is, sőt a bor savait is és a savat lecsökkentve — fekete főrést idéz elő. Ezért tehát vigyázzunk nagyon arra, hogy gyenge, új borainkat színültig töltött jól záródó akonaszájú hordóban tartsuk, hetenként töltögessük, s ahol ilyen sűrű feltöltés mellett is fellép az akonaszáj, a dugó körül támadt ürességben, — azt úgy távolítjuk el, hogy először is az ujjunkra csavart tiszta vászonnal az akonaszáj helsejét tisztára töröljük, azután üveg lopóval bort véve, — a lopó végét a hordóban a bor felszínére alá eresszük és úgy bocsássuk bele a bort, addig amíg nem csak megtelik, de túl is csordul, a töltés alatt, s kicsordulás után is, a hordó akonaszáját körbe ütögetjük fakalapáccsal, addig, amíg minden virággomba az akonaszáj felszínére kerül és a lecsurgással lassan eltávolodik. Ha látjuk, hogy az ütögetés után már semmi virág nem száll a felszínre, a jól megmosott, megtörölt dugót a színültig töltött akonaszájba lassan, óvatosan le-bocsátjuk, hagyva, hogy a térfogatának megfelelő bort nyomjon és csurgasson le, majd balkezünkkel a dugót jól megrögzítjük, utána fakalapáccsal először gyengén, majd fokozatosan jobban ütve, keményen beverjük. Kerüljük a falusi pincékben a dugónak kukoricahánccsal, panusával, sőt vászonnal is oly nagyon szokásos becsavarását.

Mindezek csak a bor romlását, ecetesedését idézik elő.

A mult évi (1939) borok kezelése már egészen más eljárást igényel. Az 1939. év őszén a legtöbb helyen a huzamos esők miatt nagymérvű rothadás állott be a szőlőkben, s az ilyen rothadt szőlőből préselt borainknál nagyon gyakran tapasztalunk avas ízt, pohárba töltve pedig az ilyen bor rövid időn belül megtörik, megbarnul, sötét színű lesz.

A szőlő héjában, kocsányában van bizonyos anyag, mely a szürke penésszel (*Botritis cinerea*) együtt a levegő oxigénjét a cersavval és a színanyaggal közvetíti, vagyis oxidáció keletkezik s ezáltal a bor zavaros lesz. Emiatt érezzük a bort avasnak. Ez a barna törés legerősebb borainknál is fellép. Ilyen borainknál nem kell bevárni a barna törést, hanem meg kell előzni azt. Ha az ilyen avaszű, törésre hajlamos bort lehuzzuk, még ha zártan csináljuk is a lehúzást, semmit sem segíthetünk rajta, a színe sötétebb, az íze avasabb lesz. — Ha ezt el akarjuk kerülni, adagoljunk a még lefejtetlen borba kéndioxidot, melyet legegyszerűbben kálium metabiszulfittal keverhetünk a borba. Hektóliterenként 10 gr. káliummetabiszulfitot (ennek épen fele a kéndioxid) adagolunk. Maga az adagolási, a keverési eljárás a következő: a hordóból egy vedernyi bort veszünk ki, ehhez annyiszor 10 gr. kálium metabiszulfitot keverünk, ahány hl. a hordó: a 10 gr-os pasztillát porrátorva, a kivett veder borba töltjük, majd egy másik üres favedret véve a metabiszulfitos bort többször egyik vederből a másikba töltjük, aztán a hordóba visszatöltve, a hordóban is a derítő vassal jól összekeverjük. Az ilyen kéndioxidos bort 16—18 napig pihenni hagyjuk, utána nyíltan lefejtük, majd pár nap múlva mintát véve belőle a bor többé meg nem törik, avas íze, szaga nem érzik.

A helyes borkezelés a borászat egyik legfontosabb tudománya. A jóminőségű termést is tönk्रे tehetjük a rossz kezeléssel, viszont a gyenge bor is elfogadható lehet a jó borász kezében.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triőrök

KLUSCH JÁNOS KOLOZSVÁR, Honvéd-utca 139. szám. — Telefon: 26-45

A költségvetési vita során

Báró Bánffy Dániel kétórás beszédben ismertette a fölmivvelésügyi kormány célkitűzéseit

A képviselőház november 18-án tárgyalta a fölmivvelésügyi tárca költségvetését. Az erdélyiek közül báró Braunecker Antal országgyűlési képviselő, érszakácsi földbirtokos szökött hozzá. Beszédében utalt az erdélyi problémákra, őszinte és legmélyebb elismerését fejezte ki fölmivvelésügyi kormányzatunk eddigi támogatásáért, majd hangsúlyozta az élet-erős mezőgazdasági kisegzisztenciák megteremtésének és megerősítésének szükségességét. A különböző pártok szónokai után báró Bánffy Dániel kétórás beszédben ismertette jövőbeli tevékenységének irányelveit és gyakorlati módzatait.

A tárca kiadási oldala a tavalyi 53 millióval szemben 156 millió. A mezőgazdaság fejlesztéséről szóló milliárdos törvényjavaslatot pár napon belül beterjeszti. Két nagy feladatot lát maga előtt: a termelés fokozását és a magyar mezőgazdaság korszerű fejlesztését, mely a minőségi termelésre kell áttérjen. A mezőgazdasági termelés viszont csak akkor emelhető, ha a kiscgazdatársadalom is többet és jobbat termel. A vázolt cél megvalósítását a különböző vetőmag-, tenyészállat- és egyéb akciók, a terméketlen területek termővé alakítása, a vízrendezés, a megfelelő értékesítés előmozdítása, a szakismeretek terjesztése, a földbirtokpolitika és a szociálpolitika, valamint a fölmivvelésügyi igazgatás átszervezése és decentrálizálása teszi lehetővé.

A termelés támogatására 5 millió pengő van felvéve, amelyből az idei 167.000 q kiosztott vetőmag helyett, jövőre már 280.000 q-át terveznek kiosztani. Az olajosmagvak vetésterületének fokozására kedvezményes, sőt ingyen vetőmagot is adnak majd a gazdáknak. Ugyancsak a fenti okokból a keuder és rostlen, általában pedig az ipari termények fokozása is fontos közérdek és ennek érdekében is mindent elkövetnek, hogy a gazdák nagy árkedvezménnyel jussanak vetőmaghoz. A kiscgazdák körében folytatják a siló és trágyatelepkeciókat, 50%-os hozzájárulással mozdítják elő a kiscgazdák vetőgép- és vetőmagtisztító gépek beszerzését. A szőlősgazdák 10 mil-

lió pengő zöldhittelbe részesülnek. Eddig 120 peronoszporajelző állomást állítottak fel. A minőségi gyümölestermelés előmozdítására és a méhészet fejlesztésére 1.300.000 pengőt állítottak be. 1942-ben három új kertmunkásképző iskola létesül. Az állatállomány feljavitására a következő évben 200 tenyészbikát, 10.000 tehent és üszőt, 10.000 sertést, 5000 birkát és több mint 230.000 baromfit és kisebb háziállatot osztanak ki kedvezményes áron. A népies állomány minőségének feljavitását az országos kancatörzskönyveléssel, az csikólegelők szaporításával, a kistenyésztőknek nagyobb lübsérgegyekkel és kiváló ménanyag biztosításával segítik elő. A legelők javítására is igen nagy súlyt helyeznek. Az előző évi 540 ezer pengővel szemben 1.200.000 pengőt irányoztak elő. Sáneolások, alagescvevezések és más talajjavító munkák támogatására 3 millió pengőt irányoztak elő. A vízügyek szintén nagyobb méretű munkálatokra indítják a fölmivvelésügyi kormányzatot. Az előző évi 4,4-6.000 pengő helyett 28,360.000 pengő a szivattyútelepek kibővítését, újabbak létesítését, hordozható szivattyúk beszerzését, a megindított vízrendezési munkálatok folytatását, valamint az új munkálatok beindítását segítik elő. Az erdélyi részek vízügyeinek rendezése ugyancsak hatalmas munkát igényel, mert itt több mint két évtized mulasztásait is pótolni kell. A vizitársulatok jelenlegi szervezete és anyagi ereje a belvíz levezetésére nem alkalmasak. Ezért merült fel a gondolat, hogy az állami vegye kezelésbe az összes vízrendezéseket. Az értékesítés céljaira 15,650.000 pengő van felvéve, amiből 12,000.000 pengő az egysege: búzaár rendszerének bevezetése miatt előálló fuvardíj kiegyenlítésére szolgál. Folytatják a kukoricagőre akcióit, almaátarolókat, gyümölcsesomagolókat, gyümölcsaszalókat, zöldségszárítókat, zsizsiktelenítő telepeket létesítenek. Az erdőgazdálkodást is minden vonalon okszerűbbé teszik. Az ország épületfa, műfa- és tüzifa-szükségletét biztosítani tudják. Ebben a tekintetben jelenleg még vannak szállítási nehézségek, így a székelyföldi fa

csak áldozatokkal és kisebb mértékben juthat el az ország más részeibe. Ezen a helyzeten a Déda és Szeretfalva között épülő vasútvonal fog segíteni. A szakoktatás fejlesztése szintén elsőrendű feladat. A gazdasági akadémiákat főiskoláká szervezzük át. Emellett különösen téli gazdasági iskolák és tanfolyamok, továbbá a téli gazdasági vándoriskolák fogják biztosítani a szélesebb gazdareteg művelését. A földbirtokpolitika terén az erdélyi részek kérdésének rendezése jelenti a legfelelősségteljesebb munkát. A zsidó birtokok keresztény kézre jutása gyorsabb ütemet vesz. A földbirtokpolitikai tevékenység fontos célja az élethépes, önálló kisbirtokos egzisztenciák szervezését és a családi otthonoknak megfelelő kertek létesítésére is alkalmas házhelyek juttatása. Feltétlenül szükség van a tagosítás ütemének meggyorsítására. A tagosítás azonban egymagában nem oldja meg a kérdést,

ha nincs *parcellaminimum*. Emellett nem elegendő az, hogy önálló kisegzisztenciákat teremtsünk, ha nem történik gondoskodás a *birtokminimum szabályozásáról* is. A balesetbiztosítási kötelezettséget kiterjesztik az aratómunkásokra és az erdőmunkásokra is. Ugyanakkor felemelik a szolgáltatásokat. Cél az, hogy a munkásság megerősödjék és a törekvők felemelkedhessenek a birtokos kisgazdák közé.

Báró Bánffy Dániel beszéde révén hangsúlyozta, hogy *különös gondot fordít arra, hogy ennek a költségvetésnek keretében az erdélyi részek mezőgazdaságának szükségleteit kielégítse és nagyobb erővel folytassa azt az építő munkát, amelynek célja a termelés színvonalának emelése és összhangba hozása a volt trianoni ország mezőgazdaságának fejlődésével.*

Gazdaköri elnökök figyelmébe!

A gazda általában nem szívesen veszi, ha az ő dolgába mások is beleszólnak. Félő gonddal örködik azon, hogy **ura legyen saját földjének és munkaterületének**. Ahoz viszont, hogy komoly eredményeket érjen el, mégis szüksége van tanult gazdák szakszerű útmutatásaira, hogy megvilágosodjék előttük a haladás éldást-hozó útja. De így van ez érdekeinek képviselőivel és védelmével is. Egymagában semmit és soha el nem érhet, de közösségben, tömörülve már **erőt és súlyt jelent**. A haladás és az érdekvédelem hívta és hívja életre a gazdaköröket s minél inkább telik az idő, a gazdakör jelentősége is annál komolyabb mértékben nő. Az állam, — magasabb nemzeti szempontokból és a gazdák érdekeinek védelme céljából, — **meghonosítja az irányított gazdasági rendszert** s újjászervezi a mezőgazdasági érdekképviseletet. Ennek viszont alapja a **gazdakör kell, hogy legyen és minden bizonnyal a gazdakör is lesz az**. Meg kell tehát mutatnunk, hogy a gazdakör nemcsak papíron szereplő tisztikar, amelyik időnként baráti társalgásokra ül össze; hanem **a falu életének valóban gazdasági irányítója és munkaszervezete**.

Hogyan lehet ezt behízonnyítani?

Az EMGE elnöksége elhatározta, hogy a tavaszi közgyűlési jelentése már nemcsak azt tünteti fel, hogy hol és melyik faluban van gazdakör, ki is annak az elnöke, hanem **minden egyes gazdakörrel be fog számolni, mit is dolgozott az egy esztendő leforgása idején?**

E célból felhívjuk tehát valamennyi gazdakör elnökének figyelmét, hogy 1942. év február 15-ig az Erdélyi Gazda szerkesztőségéhez min-

den gazdaköri elnök juttassa el beszámolóját, mely arról szól, hogy a gazdakör mit dolgozott 1941. február 15. és 1942. február 15-ike között. Részletesen fel kell sorolni, hány ülést, megbeszélést tartottak, mit szereztek be közösen; mezőgazdasági gépek, vetőmag, közszükségleti cikkek, mit tettek az értékesítés terén, egyszóval mindazt, amit a **gazdakör escelekedett**.

Az a gazdaköri elnök, aki ezt a jelentést, a munkabeszámolót nem fogja megtenni, kimarad a közgyűlési jelentésből és az EMGE táborá, de az ország gazdaszíne előtt is úgy fog szerepelni, mint aki **semmit sem végzett és mint aki nem való a gazdakör vezetésére**.

Felesleges hangsúlyoznunk, hogy most, az új érdekképviseleti rendszer megalkotása idején, de utána is, **mennyire kívánatos az EMGE gazdaköri életképességének bizonyítása**. De arról is meg vagyunk győződve, hogy egyetlen olyan gazdaköri elnökünk se lesz, aki **elmulasztaná évi beszámolóját beküldeni**. A téli időszak alkalmat nyújt erre, tehát ismétéljük, senki se mulassza el.

Az EMGE elnöksége.

ANGORAGYAPJÚT 110 pengős kg-árig

bármely kis, vagy négy mennyiségben

KÉSZPÉNZÉRT vásárol,

vagy angorafonalra **ÁTCSERÉL**

a

GÉPIÜZEMŰ FONÓDA

„ANGORATEX“ Angorafonó és kikészítő Kft.

Budapest, IX. Vaskapu-u. 33.

Erdélyért

A napokban dr. Szász Lajos pénzügyi államtitkár nyilatkozott a sajtónak. Elmondotta, hogy a kormányzatot Erdély újjáépítésének a gondolata s ennek gyakorlati keresztülvitele foglalkoztatja. Erdély érdekében a visszacsatolás óta nagyon jelentős áldozatokat kellett hoznia. Emiatt 1941-ben Erdélyért 279.000.000 pengő deficitet kellett vállalnia, de boldog örömmel cselekedtek. Jelentékeny összegeket kellett fordítani az erdélyi vasút megépítésére, 99.000.000 pengőt. Utak helyreállítására és fenntartására 48.000.000, szociális célokra 22.000.000, a különböző közigazgatási építkezésekre 29.000.000, a hitelszervezet megerősítésére 42.000.000 pengőt. De ez még csak kezdet és Erdély talpraállítsanak országépítő nagy munkája csak most indult be. Ezeket a feladatokat a lehető leggyorsabban meg kell oldani. Ezért a pénzügyminiszter nyereménykölesönt bocsájt ki Erdély céljaira. Ezt a kölesönt 100.000.000 pengő névértékben bocsájtják ki. A 480.000.000-os rendkívüli költségvetési kiadás mellett, ha 100.000.000 pengőt kér közvetlenül a haza az ország lakosságától, ez annak aránylag kis része. Ez a kölesön 4%-kal kamatozik s a kamat már most november 1-től kezdődik. Egy részvény 200 pengő, aki azonban egész kicsi anyagi erővel rendelkezik, az is részt vehet ebben a nemzeti áldozathozatalban és ebben az országépítő munkában, mert fél és negyed kötvények is kibocsájtatnak. Természetesen a fél kötvény értéke 100 P., a negyedé 50 P. és a nyeremények is ehhez igazodnak. A kötvényeket 20 év alatt névértékben fizetik vissza, a nyeremények sorsolása viszont már

most, 1942. január 2-án kezdődik. A nyereménykötvények kisorsolásának tartama 20 év, ez alatt csaknem 26 nyereményt sorsolnak ki, összesen több mint 46,5 millió pengő értékben.

Lesz 7 darab egymilliós nyeremény, 4 darab 750.000 pengős és 14 darab 500.000 pengős főnyeremény, a kisebb nyereményeken kívül. A nyeremények húzása évenként kétszer lesz, január és július első hétköznapján, vagyis a legelső 1942. január 2-án. Gondoskodás történt arról, hogy a pénzintézetek a kölesönjegyzést támogassák, a jegyzés 50%-a erejéig kölesönt nyújthatnak.

*

Kormányzatunknak az a szándéka, hogy Erdély talpraállítását még gyorsabb ütemben hajtsa végre s az ehhez szükséges mérhetetlen anyagi kiadásoknak elenyésző hányadát, 100.000.000 pengőt 4%-kal kamatozó, 20 év alatt visszafizetendő nyereménykölesönnel biztosítsa, — országszerte, de a visszatért területeken érthető és jogos kitörő lelkesedéssel és örömmel fogadták. Nincs másról szó, mint hogy Erdély ismét visszanyeri emberi élet-színvonalát és méltóságát, nincs másról szó, minthogy hazánknek ez az annyi megaláztatáson átesett része olyan legyen, hogy azon nem csak mi, hanem az eljövendő nemzedékek is munkájuk árán nyugodt és megelégedett helyzetbe kerüljenek. Aki tehát kölesönt jegyez, az nem másnak, hanem saját magának ad, hogy legyen vasútja, közlekedési lehetősége, az államéletben szükséges minden intézménye, munkalehetősége és kenyeré az asztalán.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöksége hazája és népe iránt mélyen átértett felelősségének tudatában felhívja Erdély magyar gazdanépét, hogy segítsen önmagán és jegyezzen nyereménykölesönt. Az EMGE megyei kirendeltségei és a gazdakörök megkapták a szükséges utasítást és részletes tájékoztatót, gazdatestvéreink tehát forduljanak közvetlenül a gazdaköri elnökökhöz és kirendeltségi vezetőkhez, hogy a számadásnál büszkén mondhassuk: az erdélyi föld népe, ezuttal is megtette kötelességét.

AZ EMGE ELNÖKSÉGE.

A mezei egér invázióját gyors sikerrel leküzdhetjük

ARVALIN

Kedvezményes árajánlatot és díjmentes mintát küld:

„AGRO” Növényvédelmi és Mezőgazdasági Részv. Társ.
Budapest, IV., Fehérhajó-utca 2. sz.

évtizedek óta közismert legolcsóbb speciális mezei egérirtószerrel!

Lapunkra szíveskedjék okvetlenül hivatkozni díjmentes minta rendelése esetén

Erősödik az EMGE tábora — új gazdaköri alakulások

Bihar megye:

Csókaly. Gazdaköri elnök: Farkas Loránd, alelnökök: Vasadi Sándor és Portörö Demeter, titkár: Benedek Géza ref. lelkész, jegyző: Nagy Sándor, pénztáros: Soós Gyula, ellenőr: Szodoray Endre, könyvtáros: Benedek Géza.

Csik megye:

Gyimesközéplak. Gazdaköri elnök: Fazakas István, alelnökök: Tankó Károly dani és Tankó János bigyó, titkár: Orbán István, jegyző: Molnár István, pénztáros: Tankó András szolek, ellenőr: Antal János gazda, könyvtáros: Molnár Péter busulon.

Kolozs megye:

Hidalmás. Gazdaköri elnök: Hatfaludy Ferenc, jegyző: Luka Péter, pénztáros: Jancsó János, ellenőr: Luka János és Druhoya László.

Hidelvei gazdakör Kolozsvár. Elnök: id. Gyulai György, alelnökök: Hancz János és Bagaméri István, titkár: Adorján János, jegyző: Sumás József, pénztáros: Kuncz Mihály, ellenőr: id. Székely József.

Zsobok. Gazdaköri elnök: Muzsi István, alelnökök: Gál potyó István és Gál m. Márton cendi, titkár: Ambrus g. János, jegyző: Kupa István, pénztáros: Ruzsa Gyuri István, ellenőr: Ambrus Kiss István, könyvtáros: Ruzsa pesta János.

Szatmár megye:

Domahida. Gazdaköri elnök: Nagy Zoltán, alelnökök: id. Vargha Géza és Hegedüs Sándor, titkár: ifj. Molnár Vilmos, jegyző: Rácz Elek,

pénztáros: Diószeghi Károly, ellenőr: Tóth Lajos, könyvtáros: Kun Kálmán.

Szilágy megye:

Erkávás. Gazdaköri elnök: Puskás Elek, alelnökök: Papp László és Kelemen Béla, titkár: Szentés István, jegyző: Ujváry Gáspár, pénztáros: Nagy Mihály, ellenőr: Fekete Miklós.

Szilágypér. Gazdaköri elnök: Kilin György ref. lelkész, alelnökök: Veress József mészáros és Murvai Imre, titkár: Mukher Mihály, jegyző: Balog Kálmán, pénztáros: Katona Miklós, ellenőr: Kovács Imre.

Tasnádszántó. Gazdaköri elnök: Sárközi Endre ref. lelkész, alelnökök: Morosi Sándor és Báthory János, titkár: Vengli János, jegyző: Morosi Péter, pénztáros: Deringer György, ellenőr: Orosz Bálint.

Szolnok-Doboka megye:

Apanagyfalu. Gazdaköri elnök: Székely Márton a Sándoré, alelnökök: Geréb András ref. lelk. és Mecás György, titkár: Schnibel Árpád, jegyző: Geréb Katalin, pénztáros: Sipos János, ellenőr: Darlaci András, könyvtáros: Geréb Katalin.

Magyarborzás. Gazdaköri elnök: Gergely György, alelnökök: Pap Imre és Hatfaludy Ferenc, titkár: Pap Péter, jegyző: Gergely János, pénztáros: Fazakas István, ellenőr: Tóth János, könyvtáros: Palanszky Imre.

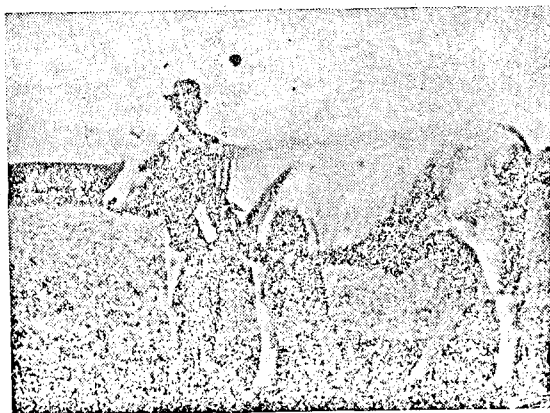
Vízszilvás. Gazdaköri elnök: Lukácsy Endre, alelnökök: Prodán Simon és Láposi József, titkár: Krizsovánszky Jenő, jegyző: Mórítz Margit, pénztáros: Láposi Gyula, ellenőr: Markosi Ferenc.

KÖNYVISMERTETÉS

Cséplő- és vetőmagtisztítógépek szerkezete és kezelése. Ismeretes, hogy báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter mezőgazdasági gép akcióval is támogatja a visszatért keletmagyarországi és erdélyi részek gazdatársadalmát. De nemcsak a gépek beszerzését teszi lehetővé, hanem mezőgazdasági gépkezelői tanfolyamokkal, továbbá ismeretterjesztő szakkiadványokkal is megteremti az ily irányú munka lehetőségeit. Ettől a gondolattól vezérelve jelent meg a napokban az Erdélyi Kirendeltség 2. sz. füzeté a Cséplő- és vetőmagtisztítógépek szerkezete és kezelése címen, Páll Andor ny. m. kir. áll. felsőipariskolai igazgató, okl. gépészmérnök összeállításában. A

F. M. Erdélyi Kirendeltségének kiadványait Balogh Vilmos dr. miniszteri tanácsos irányításával Solthy Ernő dr. miniszteri s. titkár szerkeszti.

Tanysó János illyefalvi gazda I. díjas üszője a sepsiszentgyörgyi kiállításon.

Meghosszabbították az Erdélyi Gazda ajándéknaptár akcióját

A szervezett gazda minden időben előnyösebb helyzetben van, mint a közösségi élettől távolálló. Művelődését az apró kis erők egybefogásával könnyebben elősegíti, érdekeit hathatósabban megvédi, de a jövő felé is sokkal nagyobb nyugalommal és biztonságérzéssel tekinthet. A szervezetlen, maradi, de tudátelekos viszont tovább hordozza saját maga közönyének és fogyatékoságainak következményeit, gyakran elviselhetetlen terheit.

Azoknak a kötelessége, akik már sorainkba léptek és akikben már tudatosult az EMGE jelentősége, magyar gazdatársadalmi és nemzeti hivatása, hogy magukkal hozzák a még kívülálló gazdatársakat és rámutassanak arra a mérhetetlen különbségre, ami a haladó és nemtörődöm gazda között fennáll s magukkal hozzák a gazdaközösségi életformába.

Az Erdélyi Gazda szerkesztősége jutalomban kívánja részesíteni mindazokat az EMGE tagokat, akik 1942. január 1-ig két gazdatestvérüket léptetik be az EMGE-be és fizetik be a tagdíjat.

E célból lapunk jelen számában két tagsági nyilatkozatot közlünk. Kérjük kivágni és a hátlapn lévő címezéssel visszaküldeni. A tagsági nyilatkozatban fel kell tüntetni, hogy a gazda hány holddal rendelkezik, illetőleg mennyi évi tagsági díjat fizet. A belépő nyilatkozatok beküldése után minden új tag postacekklapot kap az összeg befizetésére.

Minden EMGE tag, aki 1942. január 1-ig két új tagot szerez, ajándékba megkapja az Erdélyi Gazda 1942. évi közel 400 oldalas gyönyörű naptárát, amit egyébként 1 pengőért kellene megvásárolnia. De ajándékba kapják a naptárt az általuk gyűjtött új tagok is.

Az EMGE tagsági díjai egyébként a következők:

1. Gazdák és bérlők részére 1—30 holdig	2 P.	5. 200 holdon felül	— — — — —	17 P.	
2. 30—60 holdig	— — — — —	4 P.	6. Lelkészek és tanító krészére	— — — — —	2 P.
3. 60—100 holdig	— — — — —	7 P.	7. Gazdakörök és szövetkezetek részére	— — — — —	4 P.
4. 100—200 holdig	— — — — —	10 P.	8. Vállalatok, bankok stb. részére	— — — — —	17 P.

Itt levágni!

Ki gyűjtötte az új tagokat? — Név: .....

Lakóhely: ..... község, ... utca

hátszám. U. p.: ....., megye: .....

Kart. 194.... Birtok v. bérlet ..... k. h.

Kart. 194.... Birtok v. bérlet ..... k. h.

RENDES TAGSÁGI NYILATKOZAT.

Alólirott jelen nyilatkozat aláírásával belépek az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet tagjai sorába.

Tudomásul veszem, hogy részesülök mindazon előnyökben, amelyeket az egyletbe tömörült gazdák ereje nyújt. Egyben kötelezem magam, hogy a közgyűlés által meghatározott, alább feltüntetett beosztás alapján, a számomra megállapított évenkénti tagsági díjat minden év január havában előre befizetem.

Évi tagdíj ..... P.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Lakóhely: község: .....

utca: ..... szám: .....

utolsó posta: .....

vasúti állomás: .....

vármegye: .....

aláírás.

RENDES TAGSÁGI NYILATKOZAT.

Alólirott jelen nyilatkozat aláírásával belépek az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet tagjai sorába.

Tudomásul veszem, hogy részesülök mindazon előnyökben, amelyeket az egyletbe tömörült gazdák ereje nyújt. Egyben kötelezem magam, hogy a közgyűlés által meghatározott, alább feltüntetett beosztás alapján, a számomra megállapított évenkénti tagsági díjat minden év január havában előre befizetem.

Évi tagdíj ..... P.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Lakóhely: község: .....

utca: ..... szám: .....

utolsó posta: .....

vasúti állomás: .....

vármegye: .....

aláírás.

Dr. Koós Mihály

Erdély gazdatársadalma előtt nem volt ismeretlen ez a név. Az 1904-ben létesített Székelyföldi miniszteri kirendeltség vezetésével őt bízta meg a földművelésügyi kormány s másfél évtizeden keresztül vezette a román megszállás bekövetkeztéig a Kolozsváron és Marosvásárhelyen működő kirendeltségeket. Rátermettsége és ügyszeretete különösen az 1912-es árvíz-, majd az 1914. évi inséges vetőmagakciók lebonyolításánál mutatkozott meg, amikor gyors és jelentős segítségre volt szüksége Erdély gazdatársadalmának. A világháború folyamán kormánybiztosi minőségben intézte az első román betörés miatt menekített állatállomány gyűjtőhelyekre irányítását s ezzel megakadályozta a felbecsülhetetlen érték elkallódását. Mindenütt ott volt, ahol segíteni, tanácsot adni, irányt szabni kellett. Az ő nevéhez fűződik a tejszövetkezetek megalakulása, megindulása és megizmosodása. Nem volt erdélyi ember, de megszerette országrészünket, Szucságon birtokot is vásárolt, amit a megszálló hatalom kiszajátított. Úgy tudjuk, hogy e birtok visszaszer-

zésére lépéseket is tett, de már nem érte meg, hogy tulajdonába vegye vissza néhány holdnyi földjét, ahol annyiszor pihente ki felelősségteljes hivatalában végzett munkájának járadalmait. Koós Mihály nyug. államtitkára az Erdély Magyar Gazdasági Egyesület is mélységes hálával emlékezik. Értékes támogatása sohasem maradt el, amikor Erdély mezőgazdaságának nagyfontosságú kérdésében arra szükség volt. Közvetlen munkatársai mindig derűs arcában a kiegyensúlyozott, magabizó embert látták, aki föltétlenül bizott a székelység erejében és nemzetfenntartó szerepét nemcsak kellően értékelte, hanem támogatásra is érdemesítette. Nehány évvel ezelőtt e sorok írójától kérdezte egy öreg szucsági gazda: nem jön-e már haza az államtitkár úr? Ma már tudjuk, hogy nem, de Koós Mihály másfélévtizednyi munkássága maradandó nyomot hagyott az erdélyi rögökön. November 15-én halt meg Budapesten 72 éves korában. Emlékét őrizzük kegyelettel.

I z m a e l F e r e n c.

A földadó kivetését is megnehezítik Erdélyben a hiányos telekkönyvi bejegyzések

Erdélyben a földadó kivetése nagyon sok munkát ad a hatóságoknak. A visszatért keleti és erdélyi országrészekben ugyanis a román hatóságok igen nagyszámú tulajdonjog-bekebelezési végzést nem intéztek el s most gondoskodni kell ezeknek a telekkönyvekben és betétekben való érvényesítéséről. A hátralék feldolgozása olyan hatalmas munkát ad a telekkönyvi hatóságoknak, hogy annak feldolgozásához és az így kiigazított telekjegyzőkönyvek alapján a kataszteri birtokívek rendbehozatalához két-három esztendőre van szükség.

A telekkönyv tudvalevően egyik eszköze az igazságszolgáltatásnak, a földadó-kataszter pedig tulajdonjogi szempontból a hiteltelekkönyvhöz igazodik. Ezt a nagyfontosságú munkát éppen ezért csak esküt tett és szakértelemmel rendelkező tisztviselők végezhetik.

Természetes, hogy a kataszteri munkálatok késedelmé és az adatok hiánya megnehezíti a földadó pontos kivetését. Ezért addig is, amíg a munkálatok elkészülnek és az adatokat pótolják, a földadót a birtokosok által bementett területi adatok alapján csak az 1913. évi január hó 1-én érvényben volt kataszteri tiszta jövedelmi átlagok számbavételével lehetett kivetni. Itt említjük meg, hogy az erdélyi árvízkárosultak a kár nagyságához képest megfelelő adóelengedést kaptak.

Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület

Kolozsvár

Majális-utca 22. szám

3 filleres
posta
bélyeg

Megjelení az Erdélyi Gazda 1942. évi naptára

Szerkesztette: Demeter Béla

A napokban elhagyta a sajtót az Erdélyi Gazda 1942. évi Naptára. Terjedelme és tartalma jóval felülmúlja az összes eddigieket. 376 oldalon részletesen ismerteti a gazdatudnivalókat, az év világ-, országos és EMGE eseményeit, — rengeteg színes, ismeretterjesztő, szépirodalmi és szórakoztató anyagot közül, — továbbá fényképfelvételeket az év különböző jelentősebb eseményeiről.

Ennek a vaskos gazdakönyvnek mindössze 1 Pengő az ára.

Egyetlen gazdatestvérünk sem nélkülözheti, hiszen a leghasznosabb útmutató kézikönyve.

Ma, amikor minden gazdának nemesak egyéni érdeke, hanem hazafiúi kötelessége is, hogy minél többet és jobbat termeljen, meg kell ragadnia a fejlődés, a tanulás, haladás és ismeretterjesztés minden lehetőségét. Ennek viszont egyik leghatásosabb eszköze az Erdélyi Gazda 1942. évi Naptára.

Kik is szólnak naptárunkban gazdatestvéreinkhez? Elsősorban is *Bánffy Dániel* báró és *Teleki Béla* gróf, majd *Reményik Sándor*, a most elhunyt nagy erdélyi költő, *Balogh Vilmos* dr., *Demeter Béla*, *Venczel József*, *Kádár István*, *Cs. Károly István*, *Almay Béla*, *Tamási Aron*, dr. v. *Bíró Gyula*, *Kreybig Lajos* dr., *Korompay Tivadar*, *Anghi Balázs*, *Nagy Miklós*, *Seyfried Ferenc*, *Paul Kamul*, *Balogh László*, *Kozán Imre*, *Szövérdi S. Károly*, *Kós Károly*, *Bikfalvi Ferenc*, *Tóth Tibor*, *Szeghő Dénes*, *Molnár Ferenc*, *Máriássy Béla* dr., *Korponay Kornél*, *Kós Balázs*, *Erdélyi László*, *Bartha Gyula*, *Göllner János* dr., *Antal Dániel*, *Szakáts Zoltán*, *Gaál Sándor*, *Kese Attila*, *Hodor Jakab*, *Magoss Ar-*

pád, Péter Domokos, ifj. *Nagy Pál*, *Sajgó József*, *Tóth Károly*, *Bogdánffy László*, *Balázs Sándor*, *Szász István*, *Jánky Endre*, *Elekes Béla*, *Botz Ida*, *Bíró Pál*, ifj. *Veress István* és *Fülöp Ferenc* dr.

A naptár megrendelhető gazdakörök, EMGE kirendeltségek útján és a központnál: *Kolozsvár, Majális-utca 24.*

LUCERNÁT és más szálas takarmányt,
CSÖVES és szemes tengerit
felmelegedés nélkül öröl

6 nagyság
már 3 HP.-től.

NYÁRFARÖNKÖT

(Feketenyar, lehényar, rezgőnyar, kanadainyar)

HÁRSFARÖNKÖT

minden mennyiségben vesz a
kolozsvári gyufagyár.

Minőségi feltételekről felvilágosítást adunk!

Ajánlatok

Magyar Általános Gyufaipari R. T.

Budapest, V. Tükör-utca 4.

címére küldendők.

KÁLMÁN JÓZSEF

műszaki és gépkereskedő

BUDAPEST, V. Kálmán-u. 14.

Telefon : 114-006, 117-189

Otvenezer embernek ad kenyeret a gyógynövénygyűjtés

A magyar gyógynövénykivitelnek évről-évre egyre nagyobb jelentősége van. A múlt évi eredmény már az elsőrendű kiviteli cikkeink közé emelte. Ez nagyon örvendetes tény, mivel gyógynövénygyűjtéssel és részben termesztéssel is a falusi lakosság legszegényebb elemei foglalkoznak és jutnak általa olyan jövedelemhez, amely önmaguknak és családjaiknak rendes, jó megélhetést, az államnak pedig hasznos és hírnevet szerez, minden megterhelés nélkül. Szakértők adatai szerint Magyarországon ötvenezer ember tisztán

ebből keresi meg a kenyerét. Hazánkból 1923-ban csak 12.700 q gyógynövényt vittek külföldre, 1934-ben 17.700 q-t, 1936-ban 20.458 q-t, 1938-ban már 26.560 q-t, 1939-ben 36.745 q-t, a múlt évben pedig szinte duplájára: 65.900 q-ra emelkedet ez a szám.

Németországgal kötött egyezmény értelmében a német piac minden mennyiséget felvesz, de ugyancsak a szerződés szerint, kimondottan elsőrendű, válogatott minőségű árut.

Köztartozások miatt lefoglalt haszonállatoknak csere céljából való eladása

Értesítjük Gazdaköreinket, hogy a közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600/PM. sz. hivatalos összeállítás 54. §-ának 1. pontjában foglalt rendelkezés szerint a köztartozások fejében fogantatosított ingó végrehajtási eljárás során, „amennyire lehet, a kéznél levő tárgyak közül elsősorban azokat kell lefoglalni, amelyeket az adózó maga jelöl ki feltéve, hogy e tárgyak egyzersmind könnyen el is adhatók, hogy ezek értékéből a hátralék fedezhető és hogy azok tulajdonjoga nem vitás.” E törvényes rendelkezésben biztosított kijelölési jogra tekintettel tehát az adóhátralékosnak jogszabályokkal van biztosítva az a jog, hogy az igás állatok helyett foglalásra más olyan tárgyakat jelölhessen ki, melyek könnyen eladhatók.

Már az 1934. év folyamán a 65.400—1934. VII. PM. sz. körrendelet lehetővé tette azt, hogy a köztartozások fejében lefoglalt haszonállatokat az állattartó gazdák kicserélhessék. E rendelet szerint ha lefoglalt haszonállataikat a gazdák nem jövedelemszerzés céljából, hanem azért adják el, hogy annak eladási árából más haszonállatot vásárolhassanak s ezt igazolják, a foglaltató község előljárósága (városi adóhivatala) a lefoglalt haszonállat eladási árának, illetőleg becsértékének 75%-a helyett méltányosan kisebb összegnek a befizetését engedélyezheti, esetleg a befizetéstől teljesen el is tekinthet.

Felhívás akcióstehén és borju tulajdonosokhoz

Akciós állatoknál bekövetkezett elhullással kapcsolatos esetekből megállapítottuk, hogy Gazdatestvéreink az állatbiztosításokkal kapcsolatosan gyakran tapasztalatlanúságot árulnak el s ezzel kapcsolatosan komoly károk érhetik. Ezért minden akciós állattulajdonosnak nyomatékosan felhívjuk figyelmét az alábbiakra:

Az akciósborjak nincsenek biztosítva. Aki tehát nem akarja károsodásnak kitenni magát, jelentse be állatát saját költségére a biztosító társaságnak. Kolozs, Maros-Torda, Udvarhely, Csík és Háromszék megye gazdái a Gazdák Biztosító Szövetkezetéhez, Budapest, IX. ker. Üllői-út 1. Szatmár, Szilágy, Bihar, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód megyei lakosok pedig a Magyar Kőlesönös Állatbiztosító Társaság, Budapest, 4. Postafiók 92. címre. Azok a gazdák, akik a folyó évben az EMGE-től akciós tehenet kaptak, azoknak biztosítási díját egy évre a Földművelésügyi Minisztérium vállalta. Ezeknek a Gazdatestvéreinknek azonban alábbi kötelességei vannak: Ha a biztosított tehen megbetegszik, ezt azonnal jelenteni kell a legközelebbi állatorvosnak, hogy vizsgálja meg. Egyidejűleg pedig az állatkár-jelentőlapon ezt a biztosító társaságnak is jelenteni kell. A beteg állatot állatorvossal gyógykezeltetni kell. Ha az állat elhullana, vagy az állatorvos tanácsára kényszervágatni kell, az állatorvossal fel kell boncoltatni s az állatorvostól boncolási jegyzőkönyvet kell kérni.

Fentieket azzal hozzuk Gazdatestvéreink tudomására, hogy saját érdekeiket veszélyeztetik, ha jelen sorainkban foglalt utasításokat nem követik a legszigorúbban.

EMGE Allattenyésztési ügyosztály.

Borsó és más kerti magvak

szerződéses termelésre előjegyzést elfogad,
megkeresésre ajánlatot tesz:

HORNÝÁNSZKY és REDL,
a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének biharmegyei
főbizománya.

Nagyvárad, Mu solini tér 16.

Telefon: 10-50.

Az EMGE terményértékesítési tájékoztató ügyosztálya közli:

A gabona, kukorica, zsír és szalonnafeleslegek beszoigáltatása

Az ország közellátásának biztosítása újabb rendelet kiadását tette szükségessé. Pontosán tudni akarják, és ez természetes is, hogy *milyen készletekkel rendelkezünk, hogy adott esetben sehol se mutakozzék hiány.* A napokban megjelent 777.000—1941. K. M. számú rendelet is ezt célozza, melynek értelmében rövidesen összeírják és elszámoltatják mindazokat, akiknek gabonalapjuk van, vagy sertést tartanak.

Az összeírásokat a községi előljáróság végzi. Az elszámoltatást és a készletbeszoigáltatási eljárást viszont a honvédbeszerző osztályok hajtják végre.

Az összeírs rendjén számba lesz véve a f. év november hó 19. és 20. napja közötti állapot alapul vételével, — a gabonalappal rendelkezők és a sertést tartók, valamint a háztartásukhoz tartozó személyek, végül a haszon- és igrásállat-állományuk.

A gabonafélék és a kukorica elszámoltatása, — a szükségletek figyelembevételével — a gabonalapok alapján történik. A mutakozó felesleget közellátási célokra történő beszoigáltatásra írják elő. De számba veszik a zsír- és szalonnakészletet is s a háztartásra szükséges mennyiségen felül mutakozó felesleg szintén elő lesz írva közellátási beszoigáltatásra.

A tulajdonos azt a gabona, kukorica és zsiradék mennyiséget, amelyre a beszoigáltatási kötelezettséget megállapították, — amennyiben megfelelő helyiséggel rendelkezik — a honvédbeszerző osztály parancsnoka által megállapított ideig, legfeljebb azonban 6 hónapig köteles megőrizni és a jó gazda gondosságával kezelni.

A malmok, darálók, olajütők, sör-, maláta-, tésztaárú-, szesz- és kenyérgyárak, pékek, sütődék, továbbá a köz- és magánraktárak, valamint a tárolásra berendezett üzemek és vállalatok kötelesek az illetékes községi előljáróságához (polgármesterhez) a f. év november 20-iki állapot szerint f. évi november hó 22-én déli 12 óráig „Készletbejelentő kimutatást” benyújtani az összes gabona, kukorica, liszt, szalonna és zsiradék mennyiségkerül.

Ebben a kimutatásban külön feltüntetendő úgy a saját, valamint az idegen készlet

Mindazok, akik gabonalappal nem rendelkeznek vagy sertést nem tartanak, — külön jegyzékben lesznek összeírva.

Az összeírás az összeírott fél bevallása és a gabonalap alapján történik, tehát az adatok helyességéért az összeírott fél felelős, amit aláírásával igazol, illetőleg ismer el.

A honvédbeszerző osztályok gondoskodnak a beszoigáltatásra összeírt feleslegek megvásároltatásáról és elszállítatásáról.

A honvédbeszerző osztály parancsnokának határozata ellen elsőfokon területileg illetékes hadbiztosságnál, — annak határozata ellen pedig a honvédelmi miniszternél lehet panasszal élni, amit a határozat közlésétől számított három napon belül, akár közvetlenül a hadbiztosságnál, vagy a községi előljáróság (polgármester) útján lehet előterjeszteni. *A panassznak nincs felfüggesztő hatálya.*

A jelen rendelet nem vonatkozik Csík, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyákra.

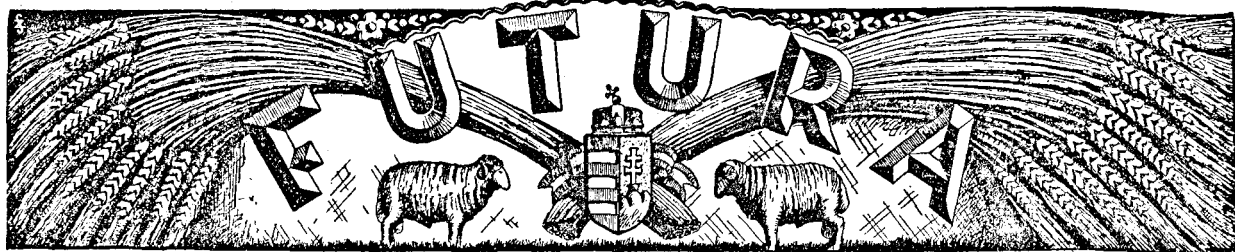
A hamis, vagy valótlan adatok bevallása 15 napig terjedő elzárással büntetendő.

Megkönnyítették a kisegzisztenciák számára a sertéshízlaláshoz szükséges kukoricamennyiség beszerzését.

Az EMGE a sertések hízlalásához szükséges és hiányzó kukoricamennyiségek beszerzése körül felmerült nehézségek kiküszöbölése végett felterjesztéssel élt a közellátási miniszterhez, melynek következtében az alábbi intézkedés történt:

„Értesítem, hogy ahol egyes vármegyékben a kisegzisztenciák a sertéshízlaláshoz szükséges kukoricamennyiséget készlethiány miatt beszerezni nem tudja, ott a közellátási kormánybiztosnak, vagy igazolása alapján a közigazgatási szerveknek adattam ki olyan vásárlási engedélyeket, amelyekkel a szükséges kukoricamennyiséget a vásárlással megbízott szerv más vármegyékben bárkitől megvásárolhatja és a rendeltetési helyekre elszállíthatja. Az így beszerzett kukoricát a községekben természetesen elsősorban is sertéshízlalás céljából azok között kell kiosztani, akik községi igazolvánnyal (engedéllyel) rendelkeznek.“ (506731—1911. V.)

Szomjuságot borral — Métélyt Distollal

December 5-ig be kell jelenteni a kendervetőmag feleslegeket

A honvédségi és polgári szükséglet kívánatossá teszi a kendertermő területek fokozását. Ebből a célból a legrövidebb időn belül meg kell állapítani azt, hogy az országban *milyen mennyiségű vetési célra alkalmas kendermag mennyiség van.* Az iparügyi miniszter 50.000—1941. Ip. M. számú rendelete értelmében a többi olajosmagvakkal együtt a kendermagot is december 5-ig be kell jelenteni a községi előljáróságoknál.

A bejelentett magvakat — a gazda által elvetni kívánt vetőmag kivételével — (katasztrális holdanként 40 kg.) a Futura megbizottja december 15-től január 1-ig a megállapított árakon készpénzért átveszi.

A kendermag árát az 120.000—1941. A. K. számú rendelet a következőképpen szabályozta:

A szokványyszerű tisztaságú és minőségű kendermag feladó-állomsi ára q-ként 80 P.

A magasnövésű rostkender legalább 96%-os tisztaságú és 85% csirakéességű vetőmag feladóállomsi ára q-ként 120 pengő.

Az át nem vett mennyiségeket, illetőleg a vetési célra fel nem használt magot is csak a Futura megbizottjának, illetőleg az arra jogosított kereskedőnek szabad eladni. A Futura bejelentések és az igénybevett mennyiségek alapján a jelentkezők vetőmagszükségletének igyekeznek eleget tenni, hogy a termelni kívánó gazdák a vetőmaghoz hozzájussanak.

A rendelet igen szigorú büntetéseket helyez kiállításba a rendelkezések megszegőire ezért felhívjuk a gazdák figyelmét arra, hogy az el nem adott készleteket saját érdekében december 5-ig a községi előljáróságoknál jelentésük be.

A burgonya és hagyma közellátási célra való igénybevétele

A közellátás biztosítása érdekében a közellátási miniszter úgy rendelkezett, hogy mindenki köteles azt a burgonya és hagyma mennyiséget, amelyre az igénybevételt a közellátási miniszter elrendeli, a Belföldi Burgonyakereskedelmi Egvesülésnek (Budapest, V., Vigadó-u. 5.) a hatóság által megállapított áron átengedni.

Az igénybevételt arra a burgonya, vöröshagyma és fokhagyma mennyiségre lehet elrendelni, amely a tulajdonos 1942. évi június 30-ig számított házi és gazdasági szükségletének mértékét meghaladja.

A rendelet értelmében igen szigorú büntetés vár azokra, akik a burgonya, illetve hagymára vonatkozó rendelkezéseket megszegi, vagy kiátsza.

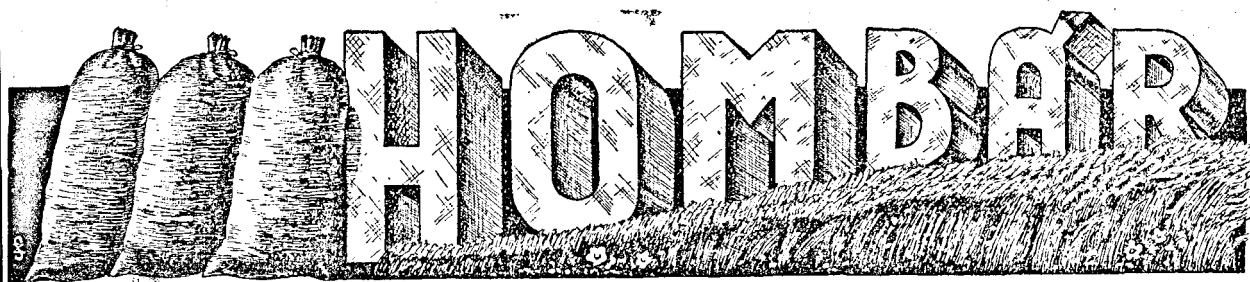
Rádióelőadás a gyapjútermelés fokozásáról

Felhívjuk a gazdatársadalom figyelmét arra, hogy Schmelzer János, a „Futura“ gyapjúosztályának igazgatója, folyó évi december 14-én (vasárnap délután 3 órakor), a mezőgazdasági félóra keretében, rádióelőadást tart a gyapjútermelés fokozásáról. Ez az előadás, amely egyik legfonto-

sabb közszükségleti cikkünk termelését tárgyalja az erdélyi gazdák külön figyelmére is számot tarthat, mert abban a házi ipart ellátó gyapjútermelésnek a közellátásban való bekapcsolásáról is szó esik. Előadó ezenkívül részletes tájékoztatást ad majd azokról a különböző állami akciokról, amelyeket az illetékesek a juhtenyésztés és gyapjútermelés fejlesztése érdekében rövidesen megindítanak.

Olajosmagvak bejelentési kötelezettsége

Az olajosmagvak termesztéséhez fűződő hadigazdálkodási érdekek szükségessé tették azt, hogy a rendelkezésre álló magmennyiségek egységes kezelés alá kerüljenek. Az iparügyi miniszter ezzel a munkával a Futurát bízta meg. Az olajosmagkészleteket december 5-ig kell bejelenteni a községi előljáróságoknál. A bejelentett magvakat az árkormánybiztos által megállapított áron készpénz ellenében veszi át a Futura 1942. január 1-ig, kivéve azt a mennyiséget, amely a vetőmag céljait szolgálja. Eszerint a vetési célra fel nem használt magot is csak a Futurának szabad eladnia. Akinek megfelelő vetőmagja nincs, viszont olajosmagvat kíván termeszteni, vetőmagigénylésével forduljon a Futurához.

A gabonaneműek és terménycikkek ára november elsejével megváltozott

A búza, rozs, kétszeres legmagasabb termelői ára 10 százalékkal csökkent. A kukorica ára november hónapban emelkedett. A csöveskukorica legmagasabb termelői ára az ország bármely feladóállomásán 15 tonnás kocsirakományokként az eladó költségére waggonokba rakva mázsánként P. 14.60, a szemes kukorica mázsánkénti ára P. 19.70. Úgy a csöves, mint a szemes kukoricánál ezen ár 25%-ot meg nem haladó víztartalom esetén érvényes.

Valamennyi babféle, Viktória és Express horszó, továbbá minden nagyságú lenese és hajdina 20—20 fillérrel emelkedett.

Szárított kukorica forgalma és árának megállapítása

A kukorica forgalmáról szóló 6990—1941. M. E. számú rendeletet, valamint a csöves és szemestengerinek az Árelenőrzés Országos Kormánybiztosa által megállapított árait az "Erdélyi Gazda" október havi számában ismertettük. A rendelet értelmében mindenki akinek tengeri van a tulajdonában, az igazolt szükségletén felüli mennyiséget tartozik a Hombárnak, vagy bizományosának vételre felajánlani. Az 50 kat. holdat meghaladó földbirtokon mezőgazdasági termelést folytató gazdaságok tengeri feleslegüknek 1/3 részét folyó évi november hó 20-ig voltak kötelesek a Hombárnak felajánlani. Aki ezen felajánlási kötelezettségének nem tett eleget, a felajánlásra nézve megjelölt időponton túl a határidő lejártakor érvényes árnál 10%-kal alacsonyabb termelői árra tarthat igényt.

A 6990—1941 M. E. számú rendelet 19. §-a értelmében a mesterségesen szárított kukoricát is csak a Hombár, vagy bizományosai részére szabad eladni, vagyis szárított kukoricát csak a Hombár hozhat forgalomba.

Az Árelenőrzés Országos Kormánybiztosa 51000—1941. A. K. számú rendeletével a 15%-nál nem magasabb víztartalmú mesterségesen szárított kukorica árát 1942. évi január hó 31-ig az ország bármely feladóállomásán az eladó által, vagy a költségén vasuti kocsiba rakva, legalább 100 q-ás tételre vonatkoztatva egységesen q-ként 25.—pengőben állapította meg.

Az előírt 15%-nál nagyobb víztartalom esetén 16%-ig értékben 1%, 17%-ig további 1/2%, 18%-ig pedig további 2%, összesen 4.5% értéklevonásnak van helye. A 18%-nál több nedvességet tartalmazó mesterségesen szárított tengeriért, csak a szemesengerire megállapított árak fizethetők.

A búza becserélése rozssal konvenciók céljára

A közellátásügyi miniszter 354.658/1941. sz. alatt kelt rendeletével megengedte, hogy olyan gazdaságok, amelyek rozst nem termelnek, de alkalmazottaiknak konvenció fejében rozst kiszolgáltatni tartoznak, a Hombárnál a búzát, rozssal átcserelethessék.

Az igénylő gazdaság ennek alapján az igényelt rozsmennyiséggel azonos mennyiségű búzát köteles beszállítani a Hombár bizományoshoz. A mázsánkénti 2 pengős árkülönbözetet a Hombár kifizeti. A csererozs csak a búza átvételével egyidejűleg kerülhet kiszolgáltatásra s a tételek a cserélő gazdaság gabonalapjába bevezetendők. A felmerülő költség a gazdaságot terheli, de a cseréért jutalékot felszámítani nem szabad. Rozs ellenében búza nem cserélhető.

Fajtiszta, fajazonos, szavatolt csiraképességű
eredeti erfurti, hollandiai, dániai és magyar

Főzélék
Zöldség
Virág
Fű

és nemesített
takarmány
és répa

MAGVAK

„TRIFOLINO“

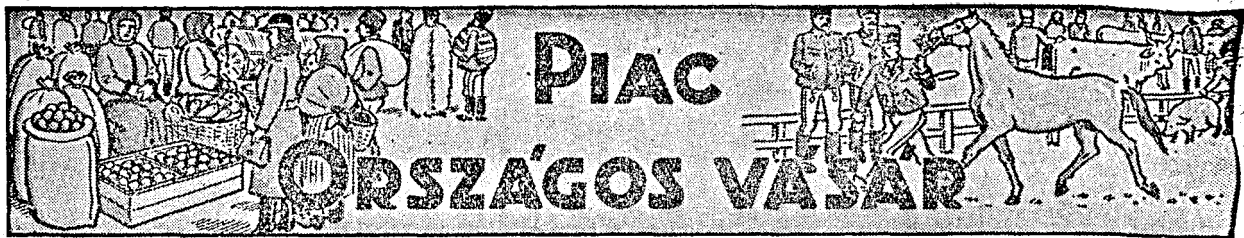
magtermelés, magkereskedés
és magkiviteli cégnél kaphatók

Lóhere, lucerna, szarvaskerep és minden más
takarmánymagvakat legmagasabb napi áron
vásárol. Saját magtisztító telep.

Kolozsvár, Széchenyi-tér 38.

Telefon 12-36. Árjegyzék ingyen.

Legkisebb rendelést is azonna postázunk!

Terményárak

Gabonafélék: A piacot általában a nyugalom jellemzi. A kereslet nincs ugyan arányban a kínálattal, azért a vásárok mégis tekintettel vannak a mai rendkívüli helyzetre s így az üzletek aránylag elég normálisan bonyolódnak le.

Búza: Egy kéz bonyolítja le. Ára változatlanul ugyanannyi, mint novemberben, tehát 27 P. feladóállomásokon.

Rozs: Országgrészünkben csak igen kevés termelt belőle, s ez a magyarázata, a kereslet és kínálat között fennálló aránytalanságnak. A rozs ára változatlanul 25.20 P. állomásokon.

Takarmányárpa: Igen nagy kereslet mellett meglehetősen nagy a kínálat is. Többnyire az ipari vállalatok vásárolják, ebben a cikkben a múlt évihez viszonyítva aránylag kiélegető volt a termés. Marosvásárhely és Dés állomásokon az árpa ára december hónapra 24.50 P.

Zab: Különösebb kínálat és keresletről nem lehet beszélni, a kínálat és kereslet megközelítően egy színvonalon mozog. Most, hogy aránylag nagyobb a fogyasztás az előző évinél, az ellátás is rendszeresebb. A zab ára Kolozsváron 26.50 P.

Küles: Országgrészünkben ezt a cikket kevésbé művelik, bár az elmúlt

évben az eddiginél többet vetettek. Az anyaországban egy igen szorgalmazott és kedvelt magfélése. A köles ára Budapesten 32.40 P.

HÜVELYESEK:

Bab: Erdélyben a babtermesztést nem úzik olyan mértékben, mint az anyaországban, ahol több fajtát különböztetnek meg. Nálunk inkább csak a vegyesbabot termesztik. Bár az ideai eredmény nem sikerült a legjobban, azért mégis aránylag jelentős mennyiség került piacra. A vegyes bab ára feladóállomásokon 52.60 P.

Borsó: Országgrészünkben két fajtát művelnek, a Viktóriát és az Express borsót. Az elmúlt esztendőben már meglehetősen nagy volt a vetőmaghiány azért aránylag sokkal többet termeltek, mint az elmúlt években. A Viktória (sárga) borsó ára állomásokon 53.60 P., az express (zöld) borsó ára 45.60 P.

Lencse: Itt is sokféle kategóriát állapítottak meg, minőségileg mindenestre magasan a háromszéki lencse vezet. Az ú. n. nagyszemű lencse ára feladóállomásokon 70.60 Pengő.

OLAJOS MAGVAK:

Mák: Annak ellenére, hogy meglehetősen nagy termés volt, a kínálat mégis a kereslet alatt áll. Által-

ban — s ez előző évekre visszamenőleg is megállapítható, — a kereslet egyre fokozódik. A mák ára feladóállomásokon 153 P.

Kendermag: Egykéz rendszer mellett az összes piacra kerülő tételeket felvásárolják. Általában két fajtát különböztetnek meg; a jóval olcsóbb alacsony növésűt és a magas növésűt. Az alacsony növésű ára feladóállomásokon 80 P., a magas növésűé pedig 120 P.

VETŐMAGVAK:

Lóhere: Itt is két kategóriát állapítottak meg és pedig rendelettel Erdélyt minőségben az anyaország fölé helyezték s ez természetesen az árakban is kifejezésre jutott. Az erdélyi lóhere ára Kolozsváron 90%-os tisztasági alapon, legfeljebb 1%-os arankatartalommal 240 P., a tisztasági megállapításnál minden százalék hiányért másfelet és a többletért ugyanannyit vonnak le, illetőleg fizetnek ki.

Lucernamag: Ennél a cikknél nincs megkülönböztetés. A lucernamag ára 385 P. Budapesten, nálunk a vasúti fuvarral kevesebb.

Baltacimmag: Meglehetősen jó termés volt. Ára 80 P. Budapesti paritásban.

December havi állatvásárok

1. Kibéd, Máramarosziget, Oláh-szentgyörgy (1—2.).
2. Dés, Kápolnokmonostor, Sárvár.
3. Petek (3—4.), Zilah.
4. Cséffa, Egeres, Turterebes.
5. Barátka, Mezőtelegd.
6. Hlgyamáslápos.
7. Csikszentdomokos, Nyárádszereda.
8. Leordina, Nagyvárad.
9. Remetemező.
10. Alsóegregy, Bihardószeg, Gyergyószentmiklós. Mezőerményes (sertésvásár), Uzon.
11. Böződ, Etesd, Gyalu, Szászregen (11—12.).
12. Sárosmagyarberkesz.
13. Erdőd, Erdőszentgyörgy.
14. Parajd (14—16.).
15. Csikszereda (15—16.), Felsőbánya, Ipp, Óradna (15—16.). Szakállasdombó.

17. Érmihályfalva.
18. Alsószopor, Batiz, Kányaháza Krasznabéltek, Lekence (18—19.), Szilágyosmlyó.
19. Hídalmás, Marosvásárhely (19—20.).
20. Csikszentgyörgy.
21. Bánffyhunad Marosvásárhely (21—22. lóvásár).
22. Szamosborhid.
24. Sepsiszentgyörgy.
25. Királydaróc.
27. Makkfalva (sertésvásár) Gyergyószárhegy.
28. Nagyajta.
29. Avasfelsőfalva, Halmi.
30. Aranyosmeggyes, Makkfalva (lóvásár).

Megjegyzés: A naptár megjelenéséig az erdélyi vásárookra vonatkozólag semmiféle hivatalos rendelkezés nem jelent meg. Adataink esetleges hiányossága tehát ezzel magyarázható.

Állatárak

Szilágy vármegye:

Prima belföldi jármosökör és beállítani való félhúsú tinó vagy ökör 480—550 kgr.-ig. kgr.-ként 1.20—1.30 P. 650 kgr.-tól kgr.-ként 1.25—1.35 P. Fehér jármosökör párja 1.300—1.600 Pengő.

Külföldi értékesítésre bejelentett és fűlszámozott hizott marha 650 kgr.-tól felfelé: I. o. ökör kgr.-ként 1.35, bika 1.10, tehén 1.— P. II. o. ökör 1.20, bika 1.—, tehén 1.— P. III. o. ökör 1.10, bika —90, tehén —80 P. Fejőstehén darabonként 1.300.—, meddő 6—800.—, bivaly jármos darabonként 6—700 P. Általában gyenge felhajtás, ólénkűlő kereslet.

Marostorda vármegye:

Prima belföldi jármosökör, beállítani való tinó vagy ökör 480—550 kgr.-ig kgr.-ként 1.20—1.25, 650 kgr.-tól 1.20—1.30 P. Fehér jármosökör párja 1.500—1.600 P. Külföldi értékesítésre bejelentett és fülszámozott hizott marhák 650 kgr.-tól felfelé: I. o. ökör kgr.-ként 1.30—1.40, bika 1.15—1.20 P. II. o. ökör 1.20—1.30 P. Fejőstehén darabonként 700—1.500, meddő 560—800, borjú 1—2 éves darabonként 280—320 Pengő. Erős felhajtás, élénk kereslet,

Szolnok-Doboka vármegye:

Prima belföldi jármosökör és beállításra való félhúsú tinó vagy ökör 480—550 kgr. kgr.-ként 1.00—1.05, 650 kgr.-tól 1.10—1.25 P. Fehér jármosökör párja 1.200—1.600 P. Fejőstehén darabonként 500—800, meddő 400—700, borjú 1—2 éves darabonként 150—300, bivaly jármos darabonként 400—700 P. Prima juh 1—3 évesig 37—41 kgr.-ig 25—40 P. II. o. váltott fogú ürü 40—50 Pengő.

Gyenge kereslet, növendék állapotban azonban élénk.

Csik vármegye:

I. o. belföldi jármosökör és beállításra való félhúsú tinó vagy ökör 480—550 kgr.-ig kgr.-ként 1.20 P. 650 kgr.-tól kgr.-ként 1.20 P. Fehér jármosökör párja 1.200—1.500 P. Külföldi értékesítésre bejelentett hizott marhák 650 kgr.-tól felfelé: I. o. ökör és bika kgr.-ként 1.35, tehén 1.20 P. II. o. ökör 1.20 P. Fejőstehén darabonként 700—1.200, meddő 350—800. Sertés szedett kgr.-ként 1.80—1.84 P. Kereslet lanyha, kínálat nagy.

HIREK.

MEGJELENT az Erdélyi Gazda 1942. évi naptára, 376 oldal terjedelemben. A rendkívül tartalmas, színes és változatos EMGE könyv minden gazda leghasznosabb útmutatója és tanácsadója: Ára 1 P. Megrendelhető a gazdakörök EMGE kirendeltségei és a központnál, Kolozsvár, Majális-utca 24.

PAULL KAMIL AZ EMGE KOLOZSMEGYEI KIRENDELTSÉGÉNEK VEZETŐJE. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöksége Paull Kamil okl. gazdát, az egyesület régi kipróbált szervezőjét és tanfolyami előadóját a kolozsmegyei kirendeltség vezetésével bízta meg.

AZ OMGE GAZDAHETE. Az OMGE igazgatóválasztmány a napokban gróf Somssich László elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a jövő évi országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásárt március 21-től 29-ig rendezik. December 9—16-ika között pedig megrendezik az őszi gazdahetet és december 14-én tartják meg az OMGE rendes közgyűlést a szövetségi nagygyűléssel együtt.

CSIKVEREBES PÉLDÁT MUTATOTT ÉS BEVEZETTE A SZABADGAZDÁLKODÁST. A csikszentmártoni járás főszolgabírája, dr. Márton László,

f. évi október 26-ára összehívta Csikverebes község lakosait, hogy a nyomásos rendszert megszüntessék. Csikverebes község gazdái példás rendben meg is jelentek és megfontolva a dolgokat, döntöttek jövő gazdálkodási rendszerükről. Kozán Imre m. kir. gazdasági felügyelő szakszerű ismertetése után dr. Márton László főszolgabíró elrendelte a szavazást, amelynek eredményeként nagy szavazattöbbséggel felhagytak az immár idejét múlt, évszázados rendszerrel és határukon bevezették a szabadgazdálkodást, példát mutatván ezáltal Erdély többi községeinek is.

A szarvasmarha törzskönyvelés eredménye: egy községben 60.000 literrel több a tejtermelés. A Vas megyei Gazdasági Egyesület a vasvári járásban levő Csehi községben, az országos viszonylatban is igen fejlett vas megyei szarvasmarhatenyésztés további fellendítése érdekében állatdíjazást rendezett. A gazdák mind elsőrendű anyagot hajtottak fel. A nagyszerű állatdíjazásnak figyelemre méltó eseménye Polgár János kisgazdának a törzskönyvezésről szóló előadása, amelyben kifejtette, hogy a figyelmesebb állattenyésztésre szorított gazdák eddig máris 18.000 pengő többletjövedelmet értek el azzal, hogy ellenőriztetik állataikat és csupán ebben a kicsiny faluban évenként 60.000 literrel emelkedett a tejtermelés átlaga.

Tejipari tanfolyamok. Marosvásárhelyen. Folyó évi november hó végén Marosvásárhelyen megkezdődnek a m. kir. tejipari tanfolyamok. Mindazok, akik kis tejgyűjtő állomás, fölöző állomás és turógyártó üzem vezetésére jogosító képesítést óhajtának szerezni, felvilágosítás végett forduljanak a m. kir. mezőgazdasági szakiskola igazgató-ságához: Marosvásárhely, Közművelődés Háza, II. emelet, 205. ajtószám. A tanfolyamra való felvétel feltételeit részletesen tartalmazó tájékoztatót az intézet igazgatósága készséggel megküld az érdeklődőknek.

Az első aranykalászos gazdaavatás Erdélyben. A felszabadult Erdélyben október hó 19-én történt az első aranykalászos gazdaavatás. Az országgrész legrégebbi téli gazdasági iskolájában, Székelykeresztyen avatott 21 gazdaifjút aranykalászos gazdává br. Daniel Ferenc vargyasi birtokos, ki a legjobb 5 tanulót jelentékeny pénzjutalommal tüntette ki. Jutalomdíjat adott még Péterffy Albert t. b. köri felügyelő gondnok. Az iskolától többen kaptak természetbeni jutalmat: tenyész malacot, nemesített vetőmagot, oltványokat.

Lovak, öszvérek és szekerek összeírása. A lovak, öszvérek és a szekerek rendes évi összeírását ebben az évben októberben fogják megtartani s azok megvizsgálásának ideje november hó 1. és január hó 31. közötti időben lesz. A vizsgálat megtartásának helyét a községi előljáróság fogja közhírré tenni,

APRÓHIRDETÉSEK

Allást keresők

Allást keresek 1942. január 1-re méhészkertész, róm. kat., nős, ért a legmodernebb kaptár készítéshez. A kertészet összes ágazataihoz, a szak szerű szőlő és borászathoz. Megkereséseket a következő címre kérem: Szabó József úr leveleivel, B. kertész, Marosvásárhely, Gábor Áron-út 9. 137

Ispáni állást keres Pálffy Balázs 46 éves, unitárius, nős, 3 gyermekkel, tordai gazdasági iskola végzettséggel és hosszas belterjes gazdálkodásban való jártassággal. Cím: Derzsi Lajosné leveleivel Kolozsvár, Rákóczi-út 43. szám. 144

Allást keres megbízható, szerényigényű, családos vincellér, tordai menekült. Cím: Sós József, Kolozsvár, Honvéd-utca 102. sz. 136

Allást keres megbízható, szerényigényű, családos vincellér, jó gyakorlati bizonyítványokkal rendelkező, 20 éves, ref., nőtlen gazdász. Cím: Nagy László, Marosvásárhely, Vadász-u. 21. sz. 135

Allást keres 4 gimnáziumot és 2 éves gazdasági iskolát végzett, jó gyakorlati bizonyítványokkal rendelkező, 20 éves, ref., nőtlen gazdász. Cím: Nagy László, Marosvásárhely, Vadász-u. 21. sz. 118

Allást keres gazdasági iskolát végzett gyakornok. Cím: Szász István, Kolozsvár, Kajántói-ut 173. sz. 123

Gazdaságban szakképzett 42 éves, róm. kat. vallású, nős egyén, ispáni állást keres %-ra, vagy fixre. A gazdaságon kívül ért a szőlészethez és borászathoz. A gyümölcskertészetben is nagy gyakorlattal bír. Cím: a kiadóban. Az állást 1942. január 1-re foglalná el. 132

Vidéki átmenekült földbirtokos, 50 éves, róm. kat. vallású, 25 évi gyakorlattal bír, vérbeli gazdász, gazdasági, vagy ispáni alkalmazást keres gazdaságban. Cím: Dézsy Árpád, Kolozsvár, Lehel-u. 17. 119

Gazdatiszti, ispáni állást keres azonnalra is. Hosszú gyakorlattal bír, gazdasági szakiskolát végzett, jó bizonyítványokkal rendelkező, a gazdaság minden ágában, úgyszintén szőlőművelés, gyümölcs- és zöldségtermelésben is szakismerő, középkorú, kiscsaládú, komoly szorgalmas keresztény egyén. Cím: Szathmári Pál, Ákosfalva, Maros-Torda vármegye. 92

Nagyobb gazdaságban írnokei állást keres, volt katonai számvevő altiszt. Megkeresések: Krizsó Kálmán, Kolozsvár, Zöldkert-u. 26. sz. küldendők. 121

Kerékgyártó konvenciók állást keres nagyobb gazdaságban. Cím: Antal Károly Kolozsvár, Kajántói-út 7. 145

Allást kaphat

Allást kaphat azonnali hatállyal okleveles gazdatiszt, különös tekintettel szarvasmarha tenyésztésre, közep-nagyságú hegyvidéki gazdaságban, Máramarosban. Cím: Mihályi Péter örökösei, Szarvaszó, Máramaros vm. 133

Január 1-re keresek kertészt, aki konyha- és virágkertészetben kívül jól ért a szőlőműveléshez és gyümölcsfeldolgozásra. Ajánlatokat levélben kérek. Cím: Máriaffi Lajosné, Maros-szentgyörgy, u. p. Marosvásárhely. 143

Okleveles kertészegédeset keresek, 12 holdas gyümölcsösöm rendbentartására és kisebb kertészeti üzem létesítésére. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével levélben kérek. Szerényigényű, magyar, fiatal, fejni tudó házaspár, méhészt elönyben. Család nem akadály. Lakás a birtokon, 3 km-re a várostól. Cím: dr. Badzey Pál, Máramarossziget, Mussolini-utca 2. 138

Adás-vétel

Bérbe vennék kisebb birtokot (5-10 hold) Kolozsvár határában. Cím: Albert Ferenc Kolozsvár, Duna-utca 52. szám. 142

Üffásításra, parkosításra! Bignonia, piroselevelű bükk, Celtis, Corrylus colurna, pirosvirágú gesztenye, Gingkobiloba, Gömbakác, Jegenyetölgy, Juglans nigra, juharok Acer neg. fol. var. Gömbjuhar, Schwedleri) Hárs, Nyír, Platán, Pr. pissardi, Triloba. (Nagyon olcsó akác, kőris, nyár, szil). Fenyők, gyümölcsfák nagy választékban, Kolauch faiskola Szeged. 140

Karakül kosokat venne a margittai uradalom, Bihar megye, szavatoltan egészséges, tenyészképes, kb. 2 évesre kér ajánlatot. 136

Szerkesztő: **DEMETER BÉLA.**

FŐMUNKATÁRSÁK:

Dr. Asztalos Sándor, Br. Atzél Ede, Antal Dániel, Balogh László, Dr. vitéz Biró Gyula, Bikfalvy Ferenc, Bodor Kálmán, Cserey Lajos, Döry Lajos, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Dr. Göllner János, Ggarmathy Piroska, Fodor Pál, Farkas Árpád, Koppány Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kós Károly, Kovásznay János,

Dr. Kúthy Sándor, Br. Kemény János, Dr. Máriássy Béla, Mikó László, Dr. Mudra Alajos, Dr. Nagy András, Nagy Miklós, P. Nagy Sándor, Dr. Parádi Kálmán, Paull Kamill, Rigler József, Szász István, Szeghő Dénes, Séra István, Seyfried Ferenc, Stief Ottó, ifj. Sigmond Ákos, Szilágyi Ferenc, Schöppner Sámuel, Telegdy László, Tempfli János, Dr. Tóth Tibor, Vita Sándor.

A rajzokat készíti: **Guncser Mándor.**

Felölös szerkesztő és kiadó: **TÖRÖK BALINT.**

Műnerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R. T., Kolozsvár 1227.
Felölös vezetők: Lengyel Albert, igazgató.